

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA RÓŻAŃSKO**

na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2025 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonał:

sekretariat@gorzow.buligl.pl

www.gorzow.buligl.pl

Sprawdził:

Akceptuje:

Gorzów Wielkopolski 2015

SPIS TREŚCI

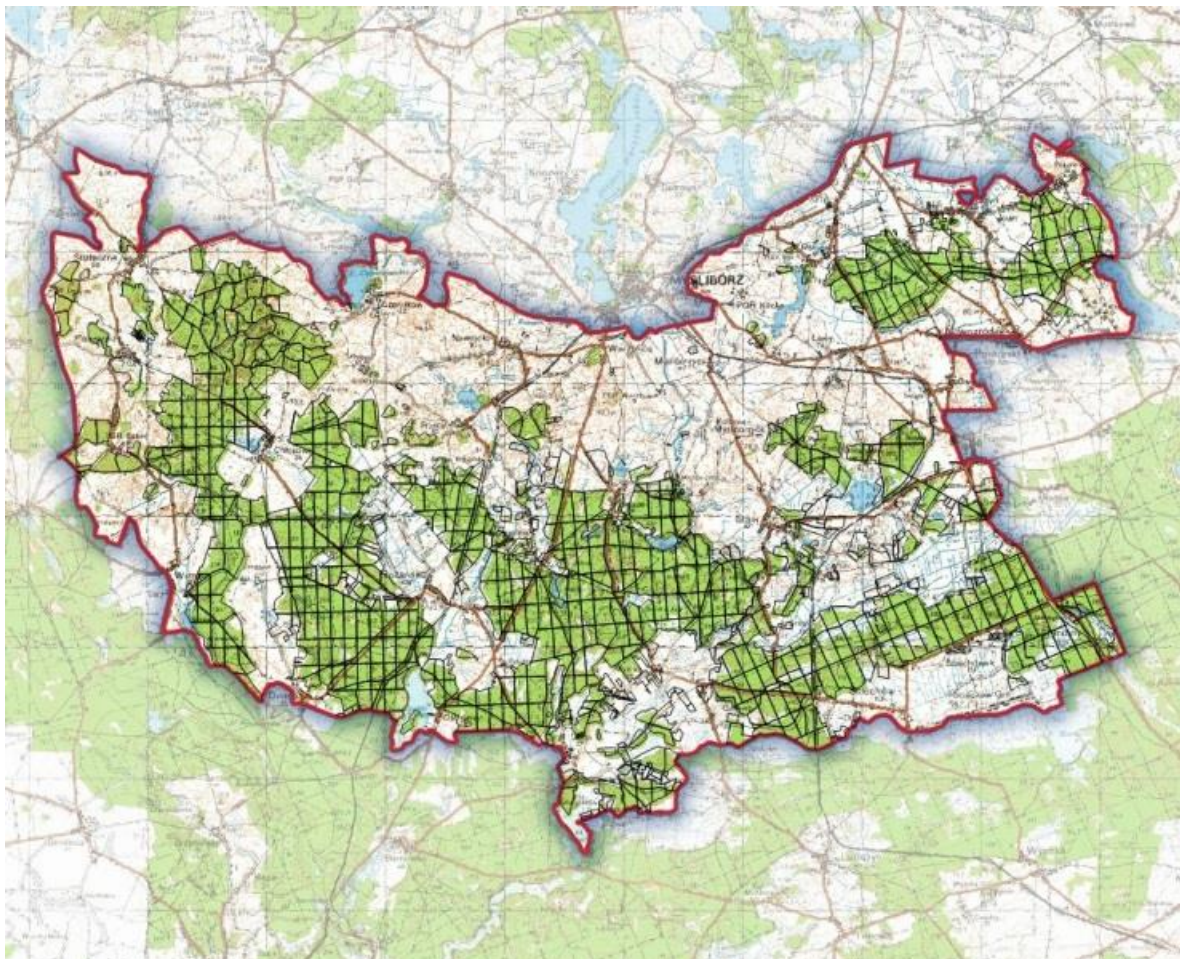
A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA RÓŻAŃSKO	7
1. Historia regionu	7
2. Historia Nadleśnictwa	7
3. Położenie	10
4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna	11
5. Regionalizacja geobotaniczna	12
6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna	13
7. Regionalizacja klimatyczna	14
8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Różańsko w gospodarce przestrzennej regionu	15
9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych	17
10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Różańsko	18
11. Charakterystyka kompleksów leśnych	18
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE. I	19
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Różańsko	20
2. Rezerwaty przyrody – istniejące	20
3. Obszary chronionego krajobrazu – istniejące	27
4. Obszary Natura 2000	32
5. Pomniki przyrody istniejące	62
6. Pomniki przyrody proponowane	70
7. Użytki ekologiczne istniejące	70
8. Użytki ekologiczne projektowane	82
9. Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe proponowane	82
10. Ochrona gatunkowa	83
II. Ustawa o lasach	89
1. Gospodarstwo specjalne	90
2. Lasy ochronne	90
C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	92
1. Rzeźba terenu	92
2. Budowa geologiczna	93
3. Typy gleb	93
4. Wody	94
5. Roślinność	96
6. Świat zwierzęcy	97
7. Typy siedliskowe lasu	98
8. Drzewostany	98
9. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Różańsko	108
10. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Różańsko	127
11. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Różańsko	128
D. ZAGROŻENIA	130
1. Czynniki biotyczne	130
2. Czynniki abiotyczne	131
3. Czynniki antropogeniczne	132
E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE	136
1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego	136
2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych	136
I. Obowiązkowe zadania z zakresu ochrony przyrody	138
II. Fakultatywne wskazania ochronne	138

1. Ochrona różnorodności biologicznej.....	138
2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.....	139
3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.	139
4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.....	140
5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.....	140
6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.....	140
7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców	141
8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.	141
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.	142
10. Kształtowanie strefy ekotonowej.	142
11. Zalesienia porolne.	143
12.Promocja i edukacja ekologiczna.	143
PIŚMIENNICTWO.....	145
ZAŁĄCZNIKI.....	155

Wprowadzenie

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Różańsko jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2016 r. do 31.12.2025 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody, ustalenia Komisji Założeń Planu oraz Narady Techniczno Gospodarczej.

Rysunek 1 Mapa sytuacyjna Nadleśnictwa Różańsko

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Różańsko opracowano zgodnie z zapisem § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996r.) oraz w oparciu o ustawę o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 2014 Nr 101 poz. 1553), ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. Gorzów Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzania lasu (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014 r.);
- danych zebranych w inwentaryzacji szczegółowej do Programu Ochrony Przyrody (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014 r.);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Różańsko;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA RÓŻAŃSKO

1. Historia regionu¹

Początki historii regionu sięgają czasów osadnictwa na tym terenie już w dobie kultury łużyckiej. Na podstawie badań W. Szafrąńskiego potwierdzono istnienie tu osadnictwa sięgającego wstecz przynajmniej do VI wieku przed Chrystusem. Nadleśnictwo Różańsko leży na terenie na którym toczyły się liczne spory pomiędzy Polską a Niemcami, reprezentowanymi przez Marchię Brandenburską. Mimo wojen, rozwój gospodarczy regionu postępował naprzód. Podstawą jego były korzystne warunki naturalne dla rolnictwa i rybołówstwa oraz handel lokalny i dalekosiężny. W XIII wieku tereny między Myśłą a dolną Wartą i Notecią stały się przedmiotem ataków ze strony Pomorzan, którzy pragnęli je odzyskać.

W okresie średniowiecza życie gospodarcze regionu związane było z jego bezpośrednim zapleczem wiejskim. Rozwijała się intensywna gospodarka rolna i hodowlana oraz rybołówstwo jeziorne.

Podczas rozbiorów Rzeczypospolitej tereny Nadleśnictwa przypadły państwu Pruskiemu.

W ramach zmian administracyjnych, jakie dokonały się w państwie pruskim na skutek reform Steina i Hardenberga w roku 1837, utworzono z ziemi myśliborskiej jednostkę powiatową wchodzącą w skład rejencji Frankfurt nad Odrą. Rejencja ta wchodziła w skład prowincji Brandenburgia, a że rozciągała się na wschód od linii rzeki Odry, nazywano ją Brandenburgią Wschodnią. Powiat myśliborski stał się, jak i powiat chojeński, powiatem leżącym na peryferiach rejencji frankfurckiej, i jego głównym zadaniem było żywić i dawać królom pruskim dobrych żołnierzy.

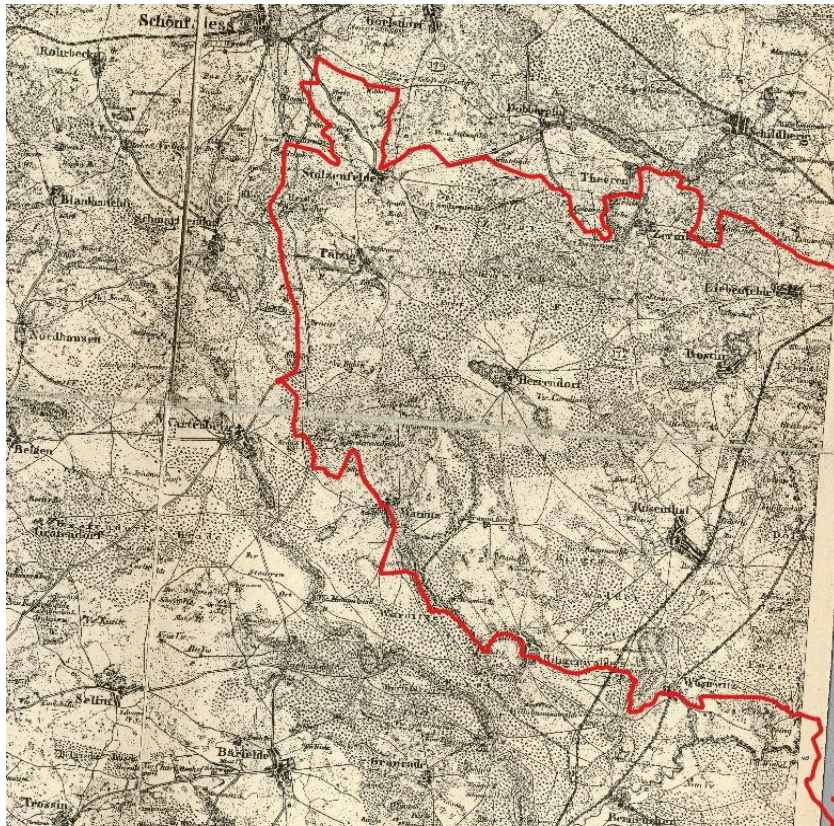
Po 1945 roku ziemie Nadleśnictwa Różańsko przekazane zostały administracji polskiej.

2. Historia Nadleśnictwa

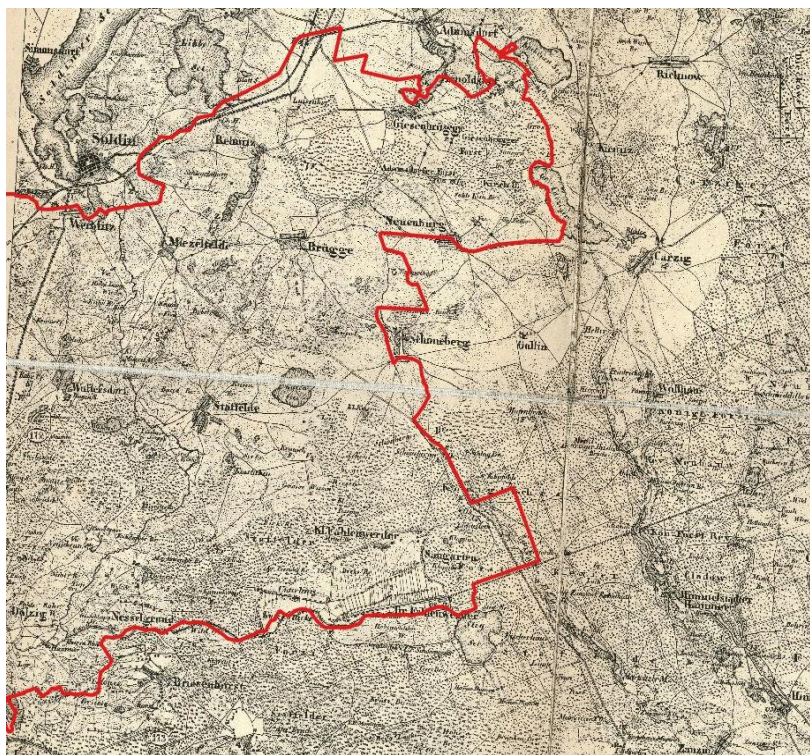
Obecne Nadleśnictwo Różańsko istnieje od 1995 roku. Lasy wchodzące w jego skład bezpośrednio po II wojnie światowej należały do Nadleśnictw: Dolsk, Wieńce, Myślibórz i Mieszkowice.

Z dniem 1.01.1995 roku utworzono Nadleśnictwo Różańsko z byłego Nadleśnictwa Myślibórz, obręb Myślibórz, oddziały od 182 do 720. W chwili powołania Nadleśnictwa jego łączna powierzchnia wynosiła 13 050 ha.

¹ <http://www.mysliborz.info.pl/>

Rysunek 2 Zachodnia część N-ctwa na mapie z 1893 roku²

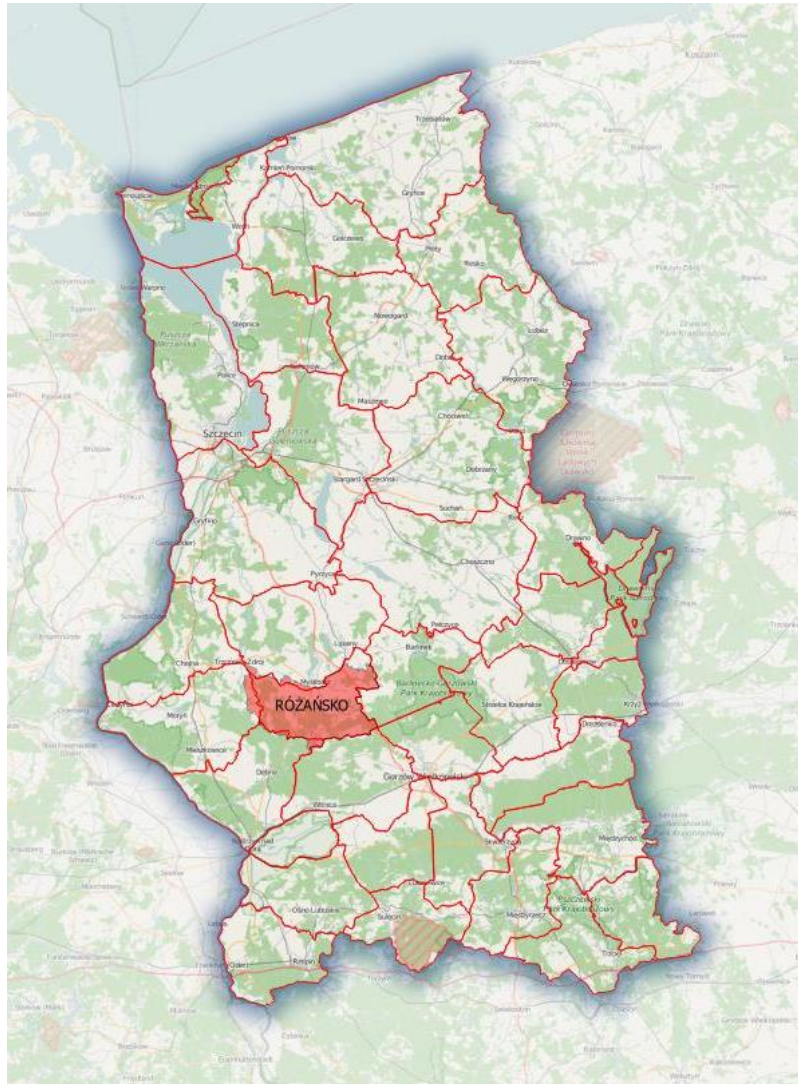

Rysunek 3 Wschodnia część N-ctwa Różansko³

² Źródło mapy: mapywig.pl

³ Źródło mapy: mapywig.pl

3. Położenie.

Rysunek 5 Położenie Nadleśnictwa Różańskiego na tle innych nadleśnictw RDLP w Szczecinie⁴

Nadleśnictwo Różańskie jest nadleśnictwem jednoobróbowym, podzielonym na 8 leśnictw:

- Chłopyny
- Chłopowo
- Dolsk
- Dyszno
- Nowogródek
- Pszczelnik
- Różańsko
- Smoliny

⁴ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa przyjęta z dokładnością do 1 ara zgodnie z § 63 IUL wynikająca z sumy opisów taksacyjnych wynosi **14 934,95 ha** (bez współwłasności), grunty we współwłasności – **0,32 ha**

Nadleśnictwo Różańsko położone jest w środkowo-zachodniej części RDLP w Szczecinie. Od północy sąsiaduje z N-ctwem Myślibórz, od wschodu z Nadleśnictwem Barlinek, od południa z Nadleśnictwami: Kłodawa, Bogdaniec, Dębno, a od zachodu z Nadleśnictwem: Mieszkowice.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Różańsko obejmuje:

Województwo lubuskie

Powiat: gorzowski

Gmina: Lubiszyn

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: myśliborski

Gminy: Dębno, Myślibórz, Nowogródek Pomorski.

Powiat: gryfiński

Gmina: Trzcińsko-Zdrój

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Myśliborskiego, Starosty Gorzowskiego i Starosty Gryfińskiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne⁵ Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie I: Bałtyckiej

Mezoregionie: Pojezierza Myśliborskiego (I.9)

Krainie III: Wielkopolsko-Pomorskiej

Mezoregionie: Równiny Gorzowskiej (III.3)

Mezoregion Pojezierza Myśliborskiego

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1883 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 28%. Obejmuje wzniesienia morenowe pomiędzy Odrą a Pyrzycami, w niewielu miejscach przekraczając 160 m n.p.m. obszar ten poprzecinany jest dolinami małych rzek, łączącymi liczne jeziora. Dominują krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate oraz nieliczne wzgórzowe; mniejsze powierzchnie obejmują krajobrazy fluwioglacjalne równinne i faliste. Pod względem geologicznym teren budują utwory plejstoceńskie: gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe zlodowacenia północnopolskiego, z dość często spotykanymi na całym terenie piaskami i mułkami kemów, a w części południowej także żwirami, piaskami, głazami i glinami moren czołowych. Nieliczne są

⁵ Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

piaski i żwiry sandrowe. Na północ od Myśliborza, w sąsiedztwie jezior, występuje nieduża powierzchnia piasków i mułków jeziornych. Krajobrazem roślinnym tych terenów są głównie buczyny pomorskie. Mniej liczne są krajobrazy buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej.

Lesistość mezoregionu jest średnia i wynosi 27%. Lasy tworzą średnie małe kompleksy, przy czym największe z nich znajdują się w części zachodniej. Zajmują one około 503 km², z czego 94% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie (nadleśnictwa: Chojna, Mieszkowice – cz. płn., Różańsko, Różańsko – cz. płd., Choszczno – cz. płd.-zach., Barlinek – cz. płn.-zach.).

Mezoregion Równiny Gorzowskiej

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1752 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 59%. Dominują krajobrazy naturalne fluwioglacjalne równinne i faliste, rzadziej glacialne pagórkowate. Niewielkie powierzchnie zajmują krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne. Mezoregion w części północnej i środkowej obejmuje duże pola sandrów utworzonych z plejstoceńskich piasków i żwirów sandrowych zlodowacenia północnopolskiego. W części południowej i zachodniej występują gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe; wśród nich miejscami wznoszą się małe wzgórza moren czołowych oraz kemów. Doliny rzek i zagłębienia terenu, głównie w części wschodniej mezoregionu, są wypełnione przez holocenijskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły. Przeważa krajobraz roślinny ubogich dąbrów pomorskich, zajmujący część północną obszaru. W części południowej występują płaty krajobrazów: grądowego w wariantach typowych, śródładowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie pomorskiej, borów, borów mieszanych i grądów oraz dąbrów świetlistych i grądów.

Lesistość mezoregionu jest bardzo duża i wynosi 58%. Większe obszary bezleśne znajdują się na północny zachód od Dębna oraz w rejonie Gorzowa Wielkopolskiego. Lasy tworzą duże kompleksy. Zajmują około 1011 km², z czego 96% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie (nadleśnictwa: Mieszkowice – cz. płd., Różańsko – cz. płd., Barlinek – cz. płd., Strzelce Krajeńskie – cz. zach., Kłodawa, Bogdaniec – bez. cz. płd. i Dębno – cz. centralna).

5. Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Różańsko zgodnie z regionalizacją geobotaniczną⁶, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Południowobałtycka,

Dział: Pomorski (A),

Kraina: Szczecińska (A.3),

⁶ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000*, 1. *Krajobrazy roślinne*, 2. *Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

Okręg: Myśliborski (A.3.2),

Kraina: Sandrowych Przedpola Pojezierzy Środkowopomorskich (A.5)

Kraina: Gorzowska (A.5a)

Okręg: Gorzowski (A.5a.1)

Dział Pomorski odznacza się najcieplejszymi i dość krótkimi zimami, chłodnymi wiosnami, najchłodniejszymi i najkrótszymi latami, dość krótkimi jesieniami.

6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Według „Geografii fizycznej Polski”⁷ Nadleśnictwo Różańsko położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Nizu Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckiego (314-316),

Makroregionie: Pojezierza Zachodniopomorskiego (314.4),

Mezoregionie: Pojezierza Myśliborskiego (314.41),

Makroregionie: Pojezierza Południowopomorskiego (314.6-7),

Mezoregionie: Równiny Gorzowskiej (314.61)

Makroregionie: Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (315.3)

Mezoregionie: Kotliny Freienwaldzkiej (315.32)

Mezoregion Pojezierza Myśliborskiego od północy graniczy z Równiną Pyrzycko-Stargardzką i Równiną Wełtyńską, od południa z Równiną Gorzowską, od zachodu wyraźna granica na Dolinie Dolnej Odry, a na wschodzie na dolinie Płoni. Liczne są jeziora, jak na przykład: Jezioro Myśliborskie, Chłop, Morzycko, Jezioro Barlineckie, Jezioro Karskie Wielkie, Dłużec, Będzin. Sieć rzeczną tworzą m.in.: Płonia, Myśla, Tywa, Rurzyca, Słubia, Kłodawka (większość dostępna dla spływów kajakowych). Najwyższe wzniesienia regionu to Wzgórza Krzymowskie (Zwierzyniec – 167 m n.p.m.) w zachodniej części, najniższy punkt to dolina Odry – Żuławy Cedyńskie.

W regionie występują rozległe kompleksy leśne m.in. Puszcza Barlinecka i Puszcza Piaskowa. Utworzono 2 parki krajobrazowe – Cedyński Park Krajobrazowy i Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy z licznymi rezerwatami przyrody.

Mezoregion Równiny Gorzowskiej - jest to pole sandrowe przylegające od południa do Pojezierza Myśliborskiego, oddzielone wyraźną krawędzią od pradoliny Warty. Piaszczyste podłoże równinne jest porośnięte lasami o charakterze puszczańskim, często nazywanymi Puszcza Gorzowską. Na obszarze równiny występują nieliczne wzgórza morenowe zajmowane przez pola uprawne.

⁷ J. Kondracki. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

Mezoregion Kotliny Freienwaldzkiej – stanowi końcowy odcinek Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Na terenie Polski zajmuje jedynie 160 km² powierzchni (pozostała część na terytorium Niemiec). Jednokorytowa na ogół rzeka Odra ma tu charakter rzeki niemal prostolinijnej – jest to najmniej kręty odcinek Odry na całym jej przebiegu. Kotlina Freienwaldzka to głównie krajobraz den dolinnych i tarasów z wydmami. Jest obszarem bezleśnym, stosunkowo gęsto zaludnionym i zagospodarowanym. Występujące w dninie kotliny piaski i żwiry rzeczne mają znaczenie gospodarcze.

7. Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”⁸ tereny Nadleśnictwa Różańsko leżą w **regionie VI – Zachodniopomorskim**.

Panuje tu klimat łagodny. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest późne i chłodne lato, opóźniona i łagodna zima, małe roczne amplitudy temperatur, duża ilość dni pochmurnych oraz stosunkowo duże roczne sumy opadów. Niepokojącym zjawiskiem są anomalie pogodowe powodujące wzrost huraganowych wiatrów wyrządzających znaczne szkody w drzewostanach i przymrozki późne wyrządzające szkody w uprawach.

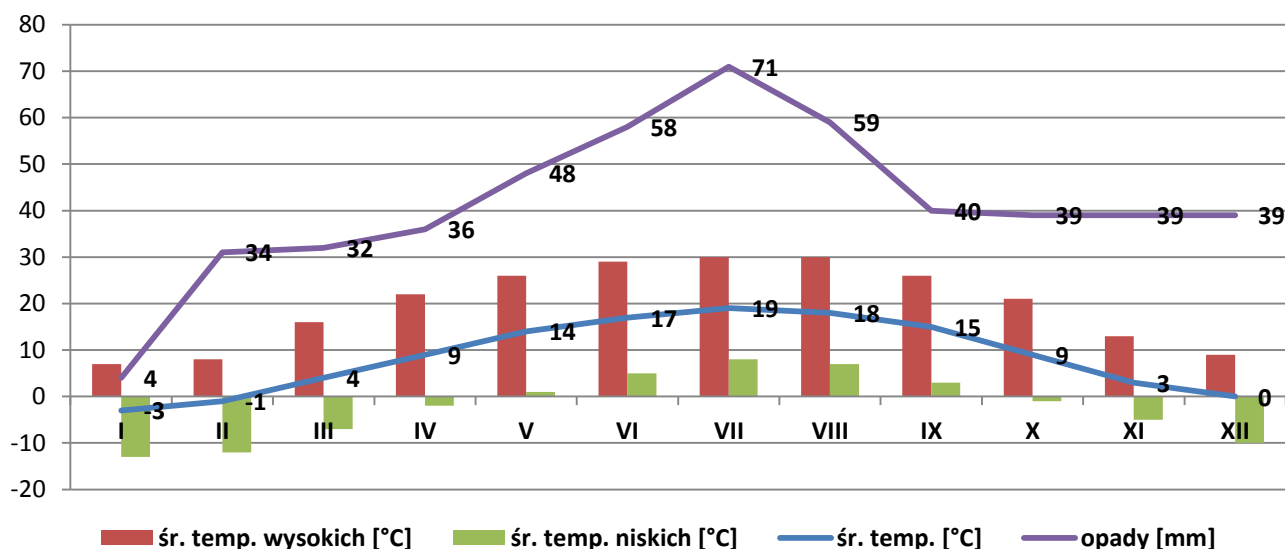
Podsumowując, klimat obszaru nadleśnictwa jest korzystny dla rozwoju roślinności drzewiastej dzięki łagodnym temperaturom i wysokiej wilgotności powietrza. Gatunki liściaste mogą tu zajmować gleby uboższe niż w głębi łądu, znajdując tu dobre warunki wegetacyjne.

Poniżej przedstawia się wybrane dane klimatyczne średniookresowe z najbliższej stacji meteorologicznej mieszczącej się w Gorzowie Wlkp. (dane z ostatnich 38 lat).⁶

Tabela 1 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	-3	-1	4	9	14	17	19	18	15	9	3	---	8
śr. temp. wysokich [°C]	7	8	16	22	26	29	30	30	26	21	13	9	19
śr. temp. niskich [°C]	-13	-12	-7	-2	1	5	8	7	3	-1	-5	-10	-2
opady [mm]	34	31	32	36	48	58	71	59	40	39	39	39	526

⁸ A. Woś. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

Rysunek 6 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

Dla porównania przedstawia się analogiczne dane dla stacji meteorologicznej w Rzepinie (dane z ostatnich 5 lat).

Tabela 2 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Rzepinie.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	-1	-4	2	7	12	16	17	16	13	9	3	1	7
śr. temp. wysokich [°C]	1	---	6	12	18	22	22	22	19	13	6	3	12
śr. temp. niskich [°C]	-3	-9	-2	2	6	10	12	12	11	8	5	--	3
opady [mm]	20	20	20	40	30	50	100	60	40	40	30	40	490

8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Różańsko w gospodarce przestrzennej regionu.

W opracowanej „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”⁹, w rozdziale dotyczącym środowiska przyrodniczego wskazano następujące problemy:

- nierozwiązany problem gospodarki odpadami,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i zaawansowane procesy eutrofizacji jezior,
- nadmierne zanieczyszczenia komunikacyjne, emisja spalin i hałasu,
- zahamowanie introdukcji obcych gatunków flory i fauny.

W rozdziale dotyczącym gospodarki leśnej zapisano następujące problemy:

- niewykorzystanie możliwości rozwoju turystyki aktywnej,
- niewykorzystanie możliwości rozwoju w branży drzewnej,
- zagrożenia powodowane przez zanieczyszczenia i nadmierny rozwój szkodników,
- zagrożenie pożarowe i szkody powodowane przez turystów,

⁹ Baraniecki, J., (red.) *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*. Szczecin 2005”

- introdukcja obcych gatunków fauny i flory.

W związku z tym do zadań w regionie należy:

- wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa związanych z zalesieniami,
- wspieranie programów i edukacji służących ochronie przyrody i zachowaniu witalności ekosystemów leśnych,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorstw działających na podstawie istniejącej bazy surowcowej,
- promocja produktów regionalnych opartych na surowcach leśnych, runie leśnym itp.,
- promocja turystyki związanej z gospodarką leśną (turystyka ekologiczna, rowerowa, myślistwo).

Jednym z celów strategicznych województwa jest „zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”, które realizuje się poprzez:

- usuwanie skutków i przeciwdziałanie degradacji środowiska,
- zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów środowiska naturalnego,
- racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi regionu, efektywne wykorzystanie zasobów i odnawialnych źródeł energii,
- rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

W kwestii ochrony przyrody przewiduje się następujące cele:

- szczegółowe rozpoznanie i udokumentowanie zasobów przyrody (m.in. waloryzacja przyrodniczo-leśna nadleśnictwa, waloryzacja przyrodnicza gmin);
- objęcie ochroną lasów o wysokich walorach przyrodniczych i cennych zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej;
- racjonalna gospodarka leśna, rolna i surowcowa;
- systematyczne zwiększanie lesistości;
- przebudowa drzewostanów z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej,
- regulacja granicy polno - leśnej oraz zapewnienie powiązań między kompleksami leśnymi;
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne zgodnie z zasadami ochrony środowiska;
- pobudzenie społeczności lokalnych do aktywnego i właściwego zarządzania środowiskiem;
- wspieranie i koordynowanie działań mających na celu poprawę zdrowotności środowiska naturalnego;
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku¹⁰ jako priorytetowe problemy w dziale ochrony przyrody i krajobrazu wskazuje:

- brak podstaw do zarządzania obszarami Natura 2000, zwłaszcza brak obowiązujących planów zadań ochronnych oraz brak planów ochrony dla innych przestrzennych form ochrony przyrody;
- brak odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, które zapobiegałyby konfliktom na obszarach chronionych;
- występowanie monokultur sosnowych w lasach, narażające lasy na uszkodzenia i choroby.

Za główne cele w kwestii ochrony przyrody przyjęto:

- pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa;
- stworzenie organizacyjnych i prawnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody;
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych;
- ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych;
- zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych;
- edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych;
- identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.

9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Różańsko na tle jednostek leśnych:

Tabela 3 Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Różańsko.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Różańsko stan na 01.01.2016	58	327	42,1	69,5
RDLP Szczecin* stan na 01.01.2014	60	272	51,4	74,5
Woj. Zachodniopomorskie* stan na 01.01.2014 r.	59	268	51,0	67,8

*źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

¹⁰ „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku” załącznik do Uchwały Nr XXI/185/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 marca 2012 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku”

10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Różańsko.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Różańsko przedstawia poniższa tabela (powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona):

Tabela 4 Zestawienie powierzchni lasów ochronnych i gospodarczych

Funkcja lasu	pow. leśna zal. i niezal. (ha)	% pow.
REZERWATY	243,54	1,8
WIELOFUNKCYJNE LASY OCHRONNE , w tym: wiodąca kategoria ochronności (inne kategorie)	5 790,65	42,2
Wodochronne	741,87	5,4
Wodochronne (cenne fragmenty rodzimej przyrody)	563,74	4,1
Wodochronne (cenne fragmenty rodzimej przyrody, ostoje zwierząt chronionych)	27,04	0,2
Wodochronne (ostoje zwierząt chronionych)	57,28	0,4
Cenne fragmenty rodzimej przyrody	3 983,79	29
Cenne fragmenty rodzimej przyrody (ostoje zwierząt chronionych)	150,31	1,1
Ostaje zwierząt chronionych	266,62	1,9
WIELOFUNKCYJNE LASY GOSPODARCZE	7 687,73	56,0
Ogółem lasy Nadleśnictwa Bogdaniec	13 721,92	100

Tabela 5 Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	lasochronne	60	331	9	36,1	63,9
	ogółem nadl.	58	327	9	30,5	69,5

11. Charakterystyka kompleksów leśnych.

Lasy Nadleśnictwa Różańsko tworzy 131 kompleksów. Dwa największe kompleksy leśne (powyżej 2000 ha) zajmują 77% powierzchni Nadleśnictwa. Dokładną liczbę i wielkość kompleksów leśnych w Nadleśnictwie Różańsko przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba i wielkość kompleksów leśnych (wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)

Nadleśnictwo	Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]
1	2	3	4
Nadleśnictwo Różańsko	do 1,00	51	24,27
	1,01 - 5,00	36	85,84
	5,01 - 20,00	26	255,75
	20,01 - 100,00	11	538,96
	100,01 - 500,00	4	1253,57
	500,01 - 2000,00	1	1260,27
	powyżej 2000,00	2	11516,29

B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 7 Krajobraz w okolicach Nawrocka *Fot. R. Kmieć*

I. Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa o Ochronie Przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.
5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Różańsko.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Rezerваты przyrody (3)
- Obszary chronionego krajobrazu (5)
- Obszary Natura 2000 (4)
- Pomniki przyrody (66)
- Użytki ekologiczne (63)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego projektuje się i proponuje rozszerzyć o kolejne:

- użytek ekologiczny (1);
- zespół przyrodniczo krajobrazowy (1);
- pomniki przyrody (2).

2. Rezerваты przyrody – istniejące

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajdują się 3 rezerваты przyrody.

Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 83 Ministra Leśnictwa z dnia 10 maja 1963 r. (M.P. Nr 49 z 1963 r., poz. 250). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 58/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bagno Chłopiny” (Dz. U. Woj. Lub. Nr 139 poz. 2898).

Rezerwat o powierzchni 118,99 ha położony jest na terenie gminy Lubiszyn w powiecie gorzowskim.

Cel ochrony:

Zachowanie ze względów dydaktyczno-naukowych zróżnicowanego kompleksu ekosystemów torfowiskowych i lasów bagiennych, z leżącym w części centralnej torfowiskiem przejściowym oraz charakterystyczną roślinnością i fauną. Ochrona czynna.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat utworzono na młodym torfowisku pojeziornym z roślinnością glacialną. Z reliktywów glacialnych występuje gwiazdnica grubolistna, turzycyca strunowa, skalnica torfowiskowa. Granica rezerwatu przebiega głównie po wyłączeniach drzewostanowych, którą wyznacza obrzeże torfowiska pojeziornego. Ogółem występuje 121 gat. roślin. wokół szczątkowego fragmentu lustra wody

zarastającego jezioro rozprzestrzenia się wąski pas zbiorowisk otwartych, na pd torfowisko porośnięte jest dość gęsto sosną i brzozą omszoną.

Miąższość osadów organicznych wypełniających zarośnięte jezioro wynosi 9,5 m.

Rysunek 8 Położenie rezerwatu „Bagno Chłopiny”

Plan ochrony :

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 27/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Chłopiny” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 19 lipca 2012 r. poz. 1474).

Nadleśnictwo we współpracy z RDOŚ w Gorzowie Wlkp. prowadzi prace polegające na usuwaniu nalotów gatunków lekkonasiennych z kopuły torfowiska. W ramach projektu „Zwiększanie

możliwości retencyjnych i przeciwdziałanie powodzi oraz suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” wyremontowało system 16 zastawek piętrzących.

Rysunek 9 Siedlisko przyrodnicze bór bagienny- 91D0 w rezerwacie „Bagno Chłopiny” *Fot.B.Malecki*

Rysunek 10 Zastawka piętrząca w rezerwacie „Bagno Chłopiny” *Fot. A. Smoliga*

Rysunek 11 Lipiennik loesela- Bagno Chłopiny. *Fot. Aleksander Smoliga*

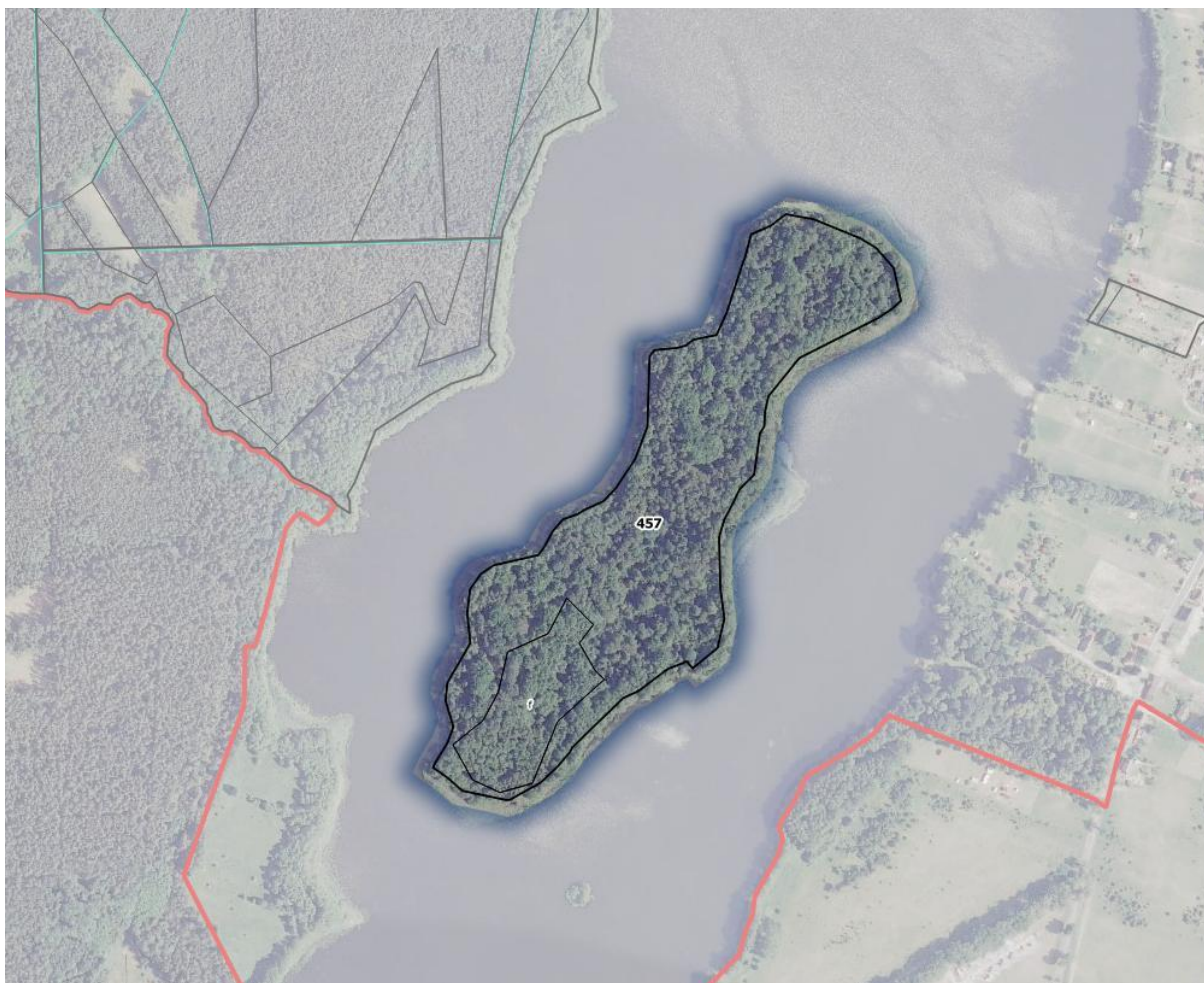
Rezerwat przyrody „Czapli Ostrów”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11.04.1985 r (Monitor Polski nr 7/85 poz. 60). Rezerwat figuruje w Obwieszczeniu Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 lutego 2002 r.(Dz. Urz. Woj. Zach Nr 62, poz. 1373 z 6.09.2002 r.) w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Rezerwat o powierzchni 16,45 ha położony jest na terenie gminy Dębno w powiecie myśliborskim.

Cel ochrony:

Zachowanie zalesionej wyspy na jeziorze Ostrowieckim oraz kolonii lęgowej czapli siwej i ostoi wielu gatunków ptaków wodnych.

Rysunek 12 Położenie rezerwatu „Czapli Ostrów”

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Wyspa na jeziorze pokryta wielogatunkowym lasem liściastym z kolonią czapli siwej. W lesie wiele okazałych drzew, licznie występuje bluszcz. W rezerwacie również pas szuwarów o pow. 4 ha.

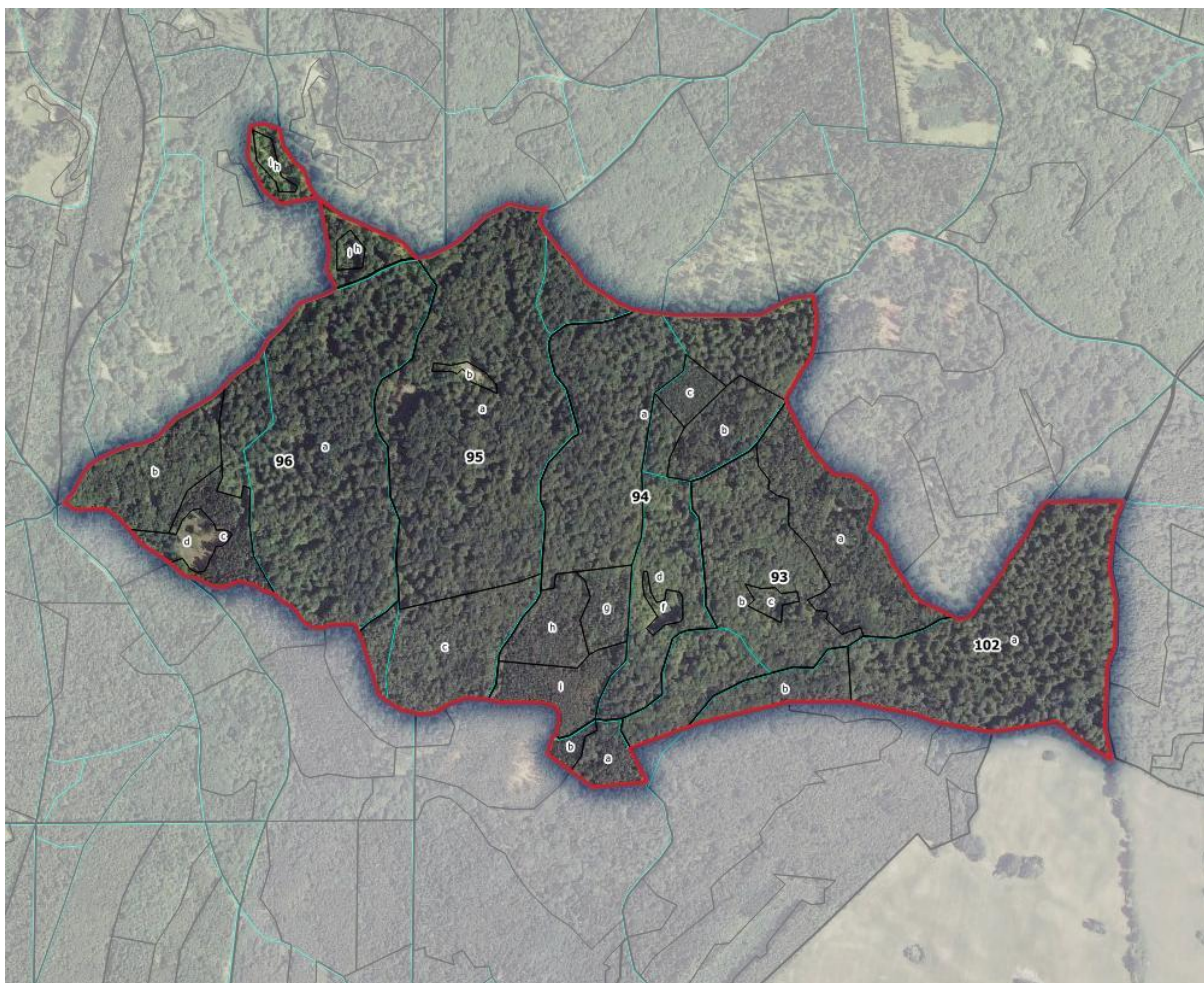
Plan ochrony:

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 71/2007 Woj. Zach. z dnia 29.10.2007 r. (Dz. urz. Woj. Zach. Nr 108, poz. 1872 z dnia 08.11.2007 r.).

Rezerwat przyrody „Długogóry”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 8 lipca 1991 r. (Monitor Polski nr 25/91 poz. 172). Rezerwat figuruje w Obwieszczeniu Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 lutego 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Zach Nr 62, poz. 1373 z 6.09.2002 r.) w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Rezerwat o powierzchni 120,36 ha położony jest na terenie gminy Myślibórz w powiecie myśliborskim.

Rysunek 13 Położenie rezerwatu Długogóry

Cel ochrony:

Zachowanie krajobrazu moreny czołowej z licznymi głazami narzutowymi, buczyny pomorskiej, oraz tzw. oczek wodnych z interesującą roślinnością wodną i bagienną.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Prawie całą powierzchnię rezerwatu pokrywa las bukowy z domieszką dębu i sosny. Na terenie rezerwatu spotyka się tysiące głazów narzutowych z różnych skał: różowego granitu skandynawskiego, kwarcytu, wapieni, melafitów, piaskowców, zlepieńców kwarcytowych. Największy głaz znajdujący się na terenie rezerwatu ma obwód 11 metrów. Na terenie rezerwatu znajduje się dziesięć uznanych pomników przyrody.

Plan ochrony:

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 4/2008 Woj. Zach. z dnia 22.01.2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 15, poz. 269 z dnia 05.02.2008 r.). Ostatnim aktem prawnym w sprawie planu ochrony jest Rozporządzenie Nr 48/2008 Woj. Zach. z dnia 14.11.2008 (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 96, poz. 2079 z dnia 26.11.2008 r.) zmieniające rozporządzenia w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody.

Rysunek 14 Fragment buczyny pomorskiej w rezerwacie przyrody „Długogóry” *Fot.B.Malecki*

Rysunek 15 Martwe drewno w rezerwacie przyrody „Długogóry” *Fot.B.Malecki*

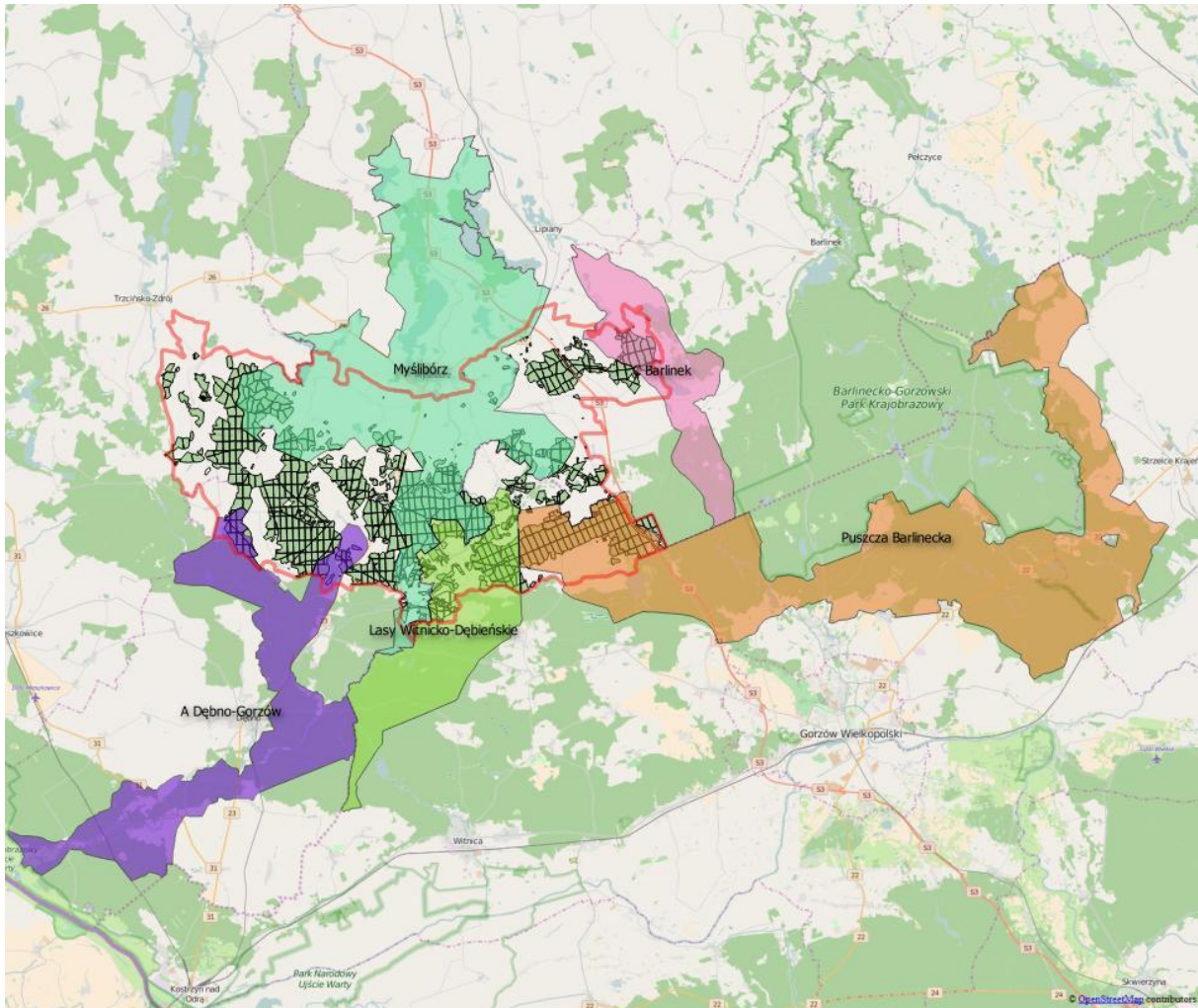
• **Ogólna charakterystyka rezerwatów**

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedm iotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Rośliny Grupy zwierząt
1.	„Bagno Chłopiny”	M.P. Nr 49 z 1963 r., poz. 250; Dz. U. Woj. Lub. Nr 139 poz. 2898.	546j,k,~c; 547c,d,f,g, h,i,~c,~d,~f; 548y,z,ax,b x,cx,dx,~f,~g; 554(cały oddz.); 555(cały oddz.) 556(cały oddz.).	Lubiszyn Chłopiny	Roślin zielnych i krzewinek (rzk) Florystyczny (PFI)	Torfowiskowy (ET) Torfowisk przejściowych (ip)	118,99	118,99	<i>Vaccinio uliginosi</i> <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> <i>Pinetum</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , Torfowiska przejściowe i trzęsawiska.	Lipiennik Loesela - <i>Liparis loeselii</i> ; Ptaki.
2.	„Czapli Ostrów”	M. P. Nr 7/85 poz. 60; Dz. Urz. Woj. Zach Nr 62 poz. 1373.	457d,f.	Dębno Dolsk	Faunistyczny (PFI) Ptaków (pi)	Różnych ekosystemów (EE) Lasów i wód (lw)	16,45	12,45	<i>b.d</i>	Ptaki.
3.	„Długogóry”	M. P. Nr 25/91 poz. 172; Dz. Urz. Woj. Zach Nr 62 poz. 1373.	78h,i,~a; 79h,i,~b; 93(cały oddz.); 94(cały oddz.) 95(cały oddz.); 96(cały oddz.); 102(cały oddz.); 105a,b,~b.	Mysłibórz Chłopowo	Krajobrazów (PKr) Krajobrazów naturalnych (kn)	Leśny i borowy (EL) Lasów nizinnych (ln)	120,36	120,36	<i>Melico-Fagetum</i> .	Ptaki, Gady.

3. Obszary chronionego krajobrazu – istniejące.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajduje się 5 obszarów chronionego krajobrazu:

Rysunek 16 Położenie Nadleśnictwa Różansko na tle Obszarów Chronionego Krajobrazu¹¹

- **OChK „A –Dębno- Gorzów”**

Obszar istniejący od 1998 roku. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 11060 ha

Obecnie obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Uchwała Nr XXVI/361/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 22 lipca 2013 r., poz. 2753) zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 66, poz. 1804 ze zm.).

Celem powołania obszaru jest ochrona wartości przyrodniczych oraz przyrodniczo-rekreacyjnych Równiny Gorzowskiej z prawobrzeżnym dopływem Odry, doliny rzeki Kosy i doliny rzeki Myśli oraz rozległego kompleksu leśnego z postglacjalnymi rynnami zajętymi przez liczne mniejsze lub większe zbiorniki jeziorne i torfowiska mszarne. Jest to obszar występowania interesujących siedlisk oraz bytowania fauny.

¹¹ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Tabela 7 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „A –Dębno- Gorzów”

„A –Dębno- Gorzów”	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]
Nadleśnictwo Różańsko	11060	1023,47	508,37
Oddz.: 52D; 53Da,f,g,i-k,~a,~b; 56D; 301; 302c-h,~a~c; 303d-i,~a,~b; 344; 345; 346; 381d-k,~a; 382; 383; 397f,i,~c; 406; 407; 408; 409; 419; 420; 421; 422g,h,l-o,~a; 423h,~b; 424f; 441a-g,j,k,~a,~b; 442a-j,l-n,~a,~b; 457.			

- **OChK „B – Myślibórz”**

Obszar istniejący od 1998 roku. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 21564,3 ha.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Uchwała Nr XXVI/361/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 22 lipca 2013 r., poz. 2753) zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 66, poz. 1804 ze zm.).

Celem powołania obszaru jest zachowanie naturalnego ciągu rynnowego jeziorno-bagiennego z mozaiką zbiorowisk roślinności leśnej o niepowtarzalnych walorach krajobrazowych i wysokiej wartości kulturowej; różnorodność ekosystemów wodnych, bagiennych i lądowych, naturalne zbiorowiska bagiennych lasów; stanowiska gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych; fitocenozy siedlisk objętych prawną ochroną krajową i Dyrektywą Siedliskową; stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych oraz siedlisk ptaków objętych ochroną strefową.

Tabela 8 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „B – Myślibórz”

OChK „B – Myślibórz”	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]
Nadleśnictwo Różańsko	21564,30	11291,18	3781,88
Oddz.: 21b-j; 38; 69; 70; 71; 72; 75; 75A; 76; 77; 78; 79; 87; 88; 89; 90; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 99; 100; 101; 102; 103; 104; 105; 106; 111; 112; 113; 114; 115; 116; 117a-c,f-h,~a,~b; 118a-f,~a,~b; 119a-d; 119Da-k,n,r,s,~a; 120b; 120Db-i,n-cx,~a; 124; 125; 126; 127a-k,m,n,~a,~b; 128; 129; 130; 131; 132; 133a-c; 140a-l,~a,~b; 141a-d,~a,~b; 142a,b,~a; 148g,h,~a; 149a-i,~a; 150; 150Da-t,z,~a,~b; 151D; 152; 153; 154; 155; 156; 157; 158; 159; 161; 162; 163; 164; 165; 166; 167; 168; 169; 170; 204; 205; 206; 207; 208; 209; 210; 211; 212; 213; 214; 249; 250; 251; 252; 253; 254; 255; 256; 257; 258a,b,h-j,l-p,~a~c; 274h-i,~d; 275g-k,~d; 276c-j,~c,~d; 277; 278; 249; 280; 281; 282; 283; 284; 285; 286a-h,~a,~c; 314c,g,h,~b,~c; 315b-g,~b~d; 316; 317; 328a-d,j; 318; 319; 320; 321; 322; 323; 324; 325; 326; 327; 350; 351; 352; 353; 354a-d,i-k,~a,~b; 358h; 359; 360; 361; 362; 363a-l,n,o,~a,~b; 384; 385; 390d-i,~a; 391; 392; 393; 411a-c,h,~b,~c; 412; 413; 414; 415; 431b-d,i-k,~a,~b; 432; 433; 434; 445b-d-l,~a; 446; 447; 448; 450a,i,n,o,s.			

- **OChK „C – Barlinek”**

Obszar istniejący od 1998 roku. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 13108,2 ha

Obecnie obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Uchwała Nr XXVI/361/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 22 lipca 2013 r., poz. 2753) zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 66, poz. 1804 ze zm.).

Celem powołania obszaru jest zapewnienie ochrony wartości przyrodniczych i przyrodniczo-rekreacyjnych Równiny Gorzowskiej i Pojezierza Myśliborsko-Barlineckiego. Teren jest urozmaicony licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnymi polodowcowymi. Stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Jest cenny pod względem krajobrazowym i przyrodniczym. Do czynników nadających temu obszarowi wysokie walory krajobrazowe należą: doliny rzeczne, niewielkie oczka jeziorok śródpolnych, stawy rybne, rozległe połacie łąk i pól uprawnych jak również obiekty zabytkowe i parki wiejskie.

Tabela 9 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „C – Barlinek”

OChK „C – Barlinek”	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]
Nadleśnictwo Różańsko	13108,2	1076,22	409,18
Oddz.: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 22; 23; 24; 25; 39; 40; 41.			

- **OChK „3A- Lasy Witnicko- Dębniańskie”**

Obszar istniejący od 2005 roku. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 7655,83 ha.

Obszar ustanowiony Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zm.; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 91 poz. 1373; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2009 r. Nr 4 poz. 99). Ostatnim aktem prawnym w sprawie obszaru jest Uchwała Nr X/100/15 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu „Lasy Witnicko-Dębnieńskie” (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 25 czerwca 2015 r., poz. 1171).

Tabela 10 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „3A- Lasy Witnicko- Dębnińskie”

OChK „3A- Lasy Witnicko- Dębnińskie”	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]
Nadleśnictwo Różańsko	7655,83	2763,31	1572,56
117D; 118D; 118AD; 118D; 119Dl-p; 146D; 147D; 148D; 149D; 310a-f,i-o,~a,~b; 311; 312; 313; 314a-f,~a; 315a,~a; 347; 348; 349; 354f-o,~c; 355; 356; 357; 358a-g,~a,~b; 386; 387; 388; 389; 390a-c,~c; 410; 411d-g,~a; 430; 443; 444; 445a,f,g,k; 458; 459; 460; 471; 472l; 473; 474; 475; 476; 495; 496; 497; 498; 499; 500; 501; 502; 503; 504; 505; 506; 507; 526b-f,~b; 527; 528; 529; 530; 531; 532; 534; 535; 536; 537; 540.			

- **OChK „2-Puszcza Barlinecka’**

Obszar istniejący od 2005 roku. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 26691 ha.

Obszar ustanowiony Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zm.; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 91 poz. 1373; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2009 r. Nr 4 poz. 99). Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014r., poz. 564).

Obszar porośnięty jest lasami i borami mieszanymi. W drzewostanie dominuje sosna, buk, dąb, świerk, grab, wiąz, brzoza, olcha czarna, wierzby i klony. Wśród gatunków obcych modrzew europejski i daglezwia zielona. Występuje tu wiele roślin objętych ochroną. Występuje też wiele unikatowych zbiorowisk roślinności bagienno-torfowiskowej.

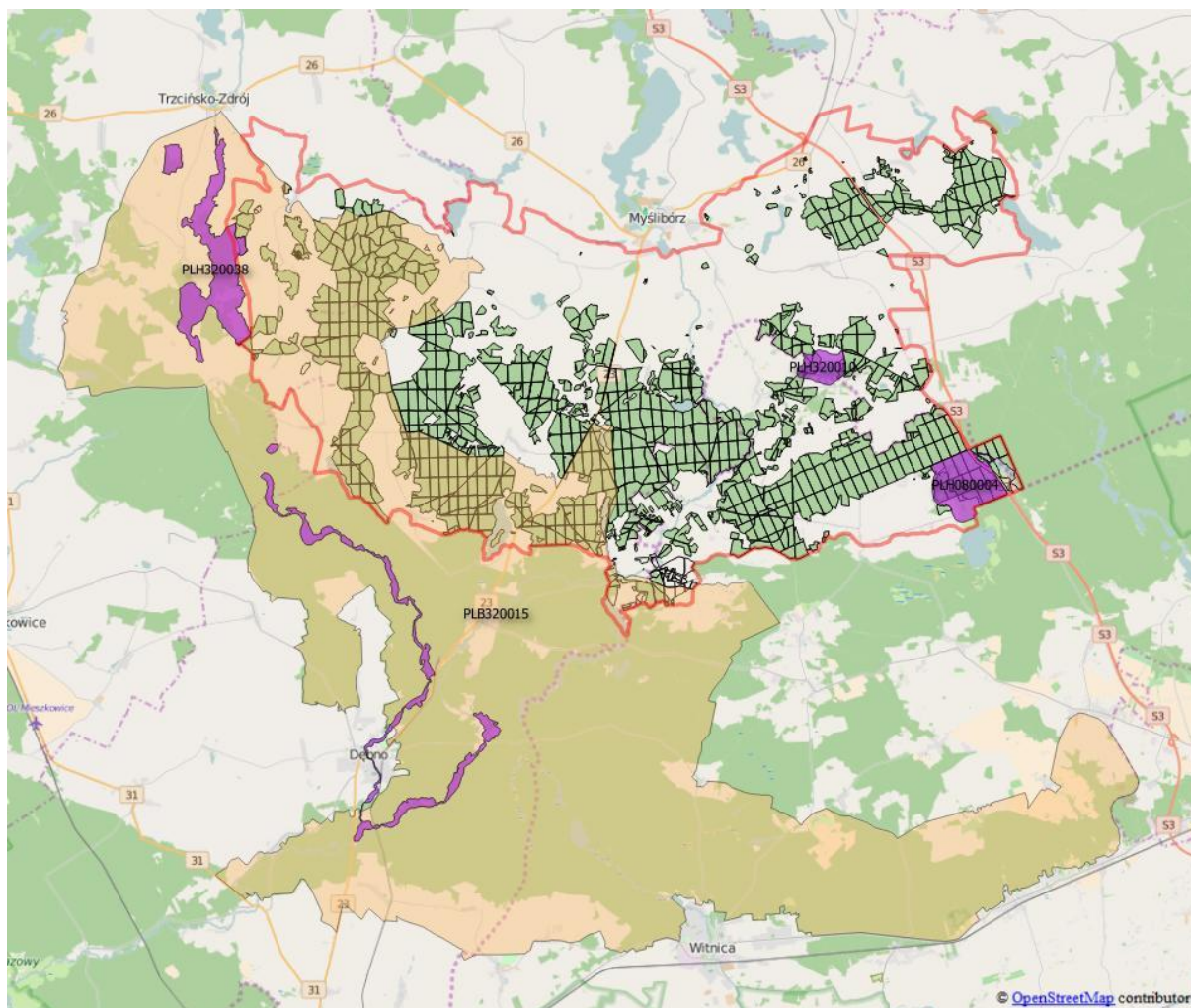
Na terenie Puszczy znajduje się kilkanaście jezior zajmujących rynnę polodowcowe.

Tabela 11 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „2- Puszcza Barlinecka’

OChK „Puszcza 2-Barlinecka’	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]
Nadleśnictwo Różańsko	26691	2958,77	1725,88
309b-g,~a; 310g,h; 461g,h,~a,~b; 462; 463; 464; 465; 466; 467; 468; 469; 470; 477; 478; 479; 480; 481; 482; 483; 484; 485; 486; 487; 488; 489; 490; 491; 492; 493; 494; 508; 509; 510; 511; 512; 513; 514; 515; 516; 517; 518; 519; 520; 521; 522; 523; 524; 525; 526a,d,~a; 542g-i,~b; 543d,h-m; 544; 545; 546; 547; 548; 550; 551; 552; 553; 554; 555; 556; 557; 558; 559; 560; 561; 562.			

4. Obszary Natura 2000.

Natura 2000 jest przyjętym przez Unię Europejską systemem ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ten nie ma zastępować systemów krajowych, ale je uzupełniać – dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega na wybraniu (wg określonych kryteriów), a następnie objęciu skuteczną ochroną określonych obszarów. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

Rysunek 17 Położenie obszarów Natura 2000 na tle Nadleśnictwa Różansko¹²

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.

¹² Źródło mapy: OpenStreetMap.org

- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitadowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 4 grudnia 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty. Z chwilą zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską obszar podlega wszystkim przepisom ustaw. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. wyznaczono 144 obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

Przepis ten stosuje się odpowiednio dla projektowanych obszarów Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Różańsko znajdują się:

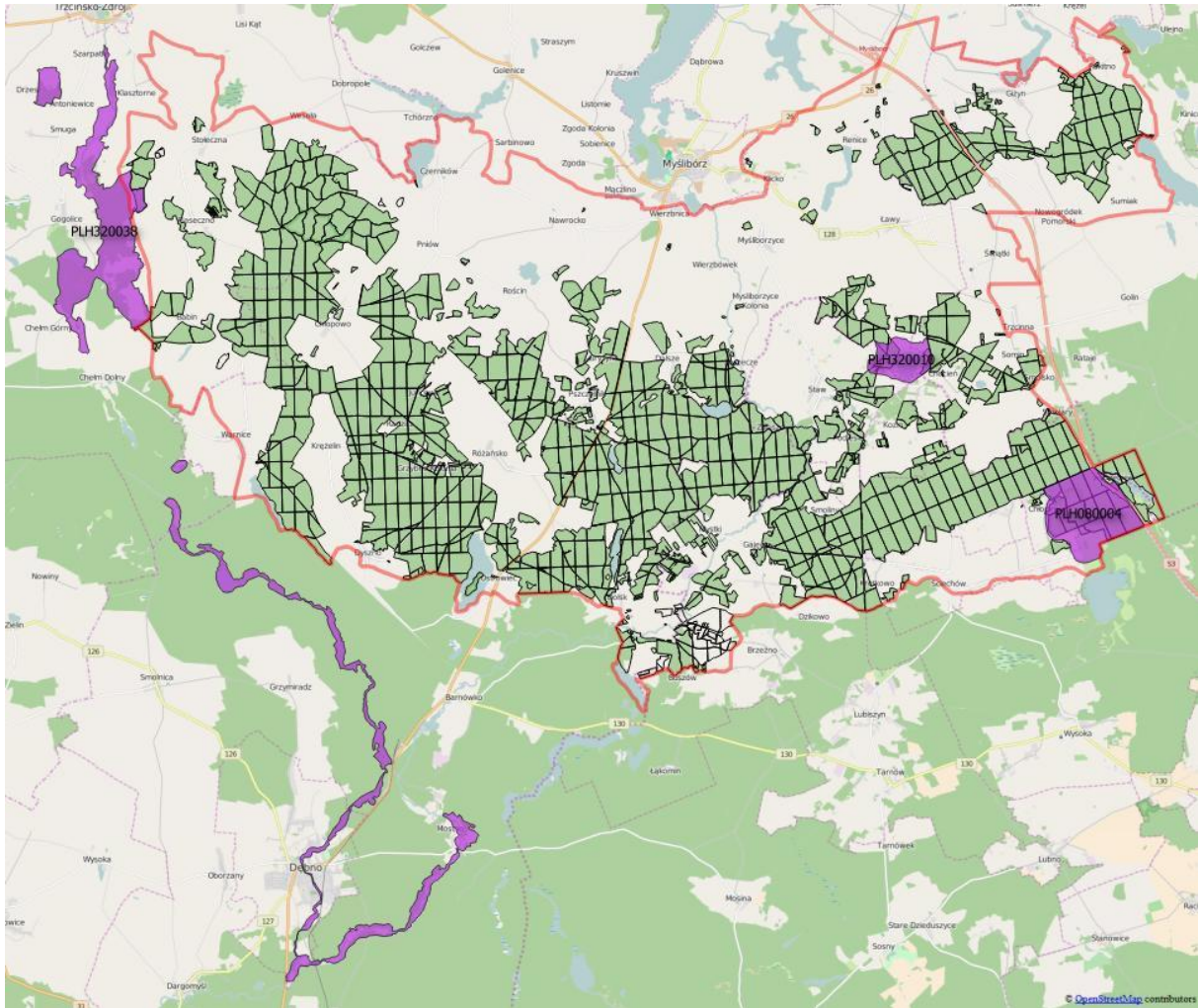
- Specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):
 - **Torfowisko Chłopiny PLH080004;**
 - **Jezioro Koźce PLH080010;**
 - **Gogolice- Kosa PLH320038.**
- Obszary specjalne ochrony ptaków (OSO):
 - **Ostoja Witnicko-Dębnińska PLB320015.**

Tabela 12 Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Różańsko.

	Powierzchnia [ha]	
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	5 480,45	% pow. nadleśnictwa
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	5 461,11	36,6

Tabela 13 Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.

	PLH080004	PLH080010	PLH320038	PLB320015
PLH080004	X			
PLH080010		X		
PLH320038			X	19,34
PLB320015			19,34	X

Rysunek 18 Położenie obszarów ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej na tle Nadleśnictwa Różanek¹³.

- **Torfowisko Chłopy PLH080004**

Obszar o powierzchni 498,49 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072) Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

¹³ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

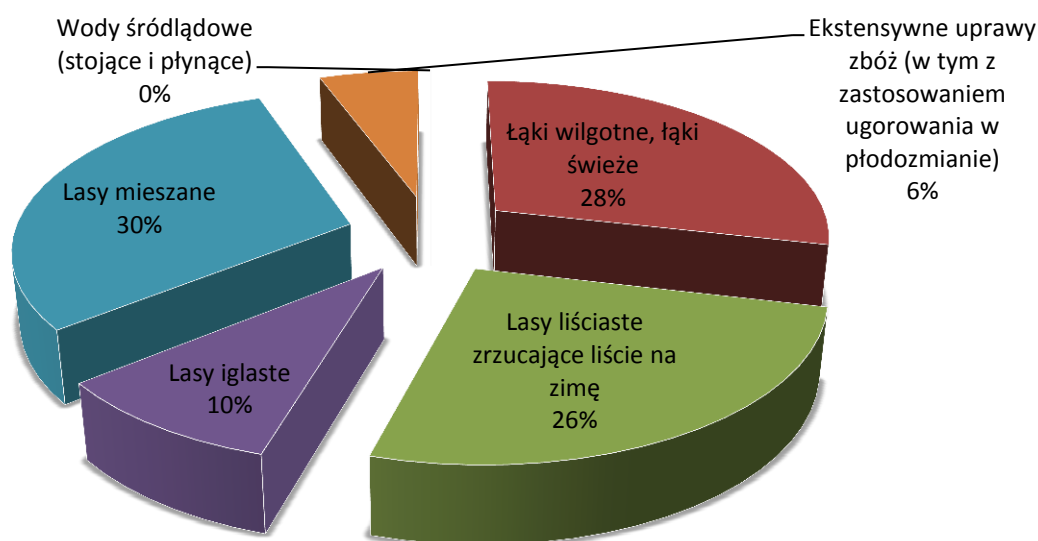

Rysunek 19 Położenie obszaru Natura 2000 Torfowisko Chłopy PLH080004.

Tabela 14 Zestawienie powierzchni Torfowisko Chłopy PLH080004.

Torfowisko Chłopy PLH080004	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Różańsko	498,49	498,49	371,55	2,5
Oddz.: 544; 545; 546; 547; 548a,b,d,f,g,j,k,l,m,x,y,z,ax,bx,cx,-a,-b; 551; 552; 553; 554; 555; 556; 559; 560; 561.				

Ogólna charakterystyka obszaru

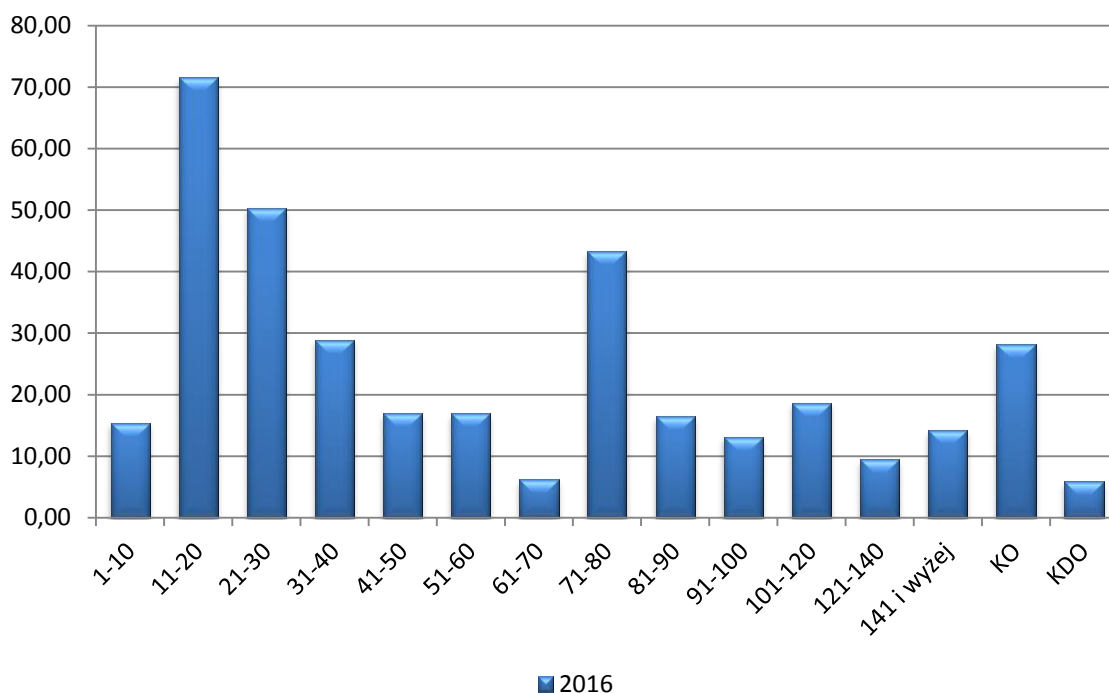
Rysunek 20 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopiny PLH080004 (wg SDF).

Wykaz gatunków chronionych Obszarze

Tabela 15 Gatunki roślin w Obszarze Natura 2000 Bagno Chłopiny

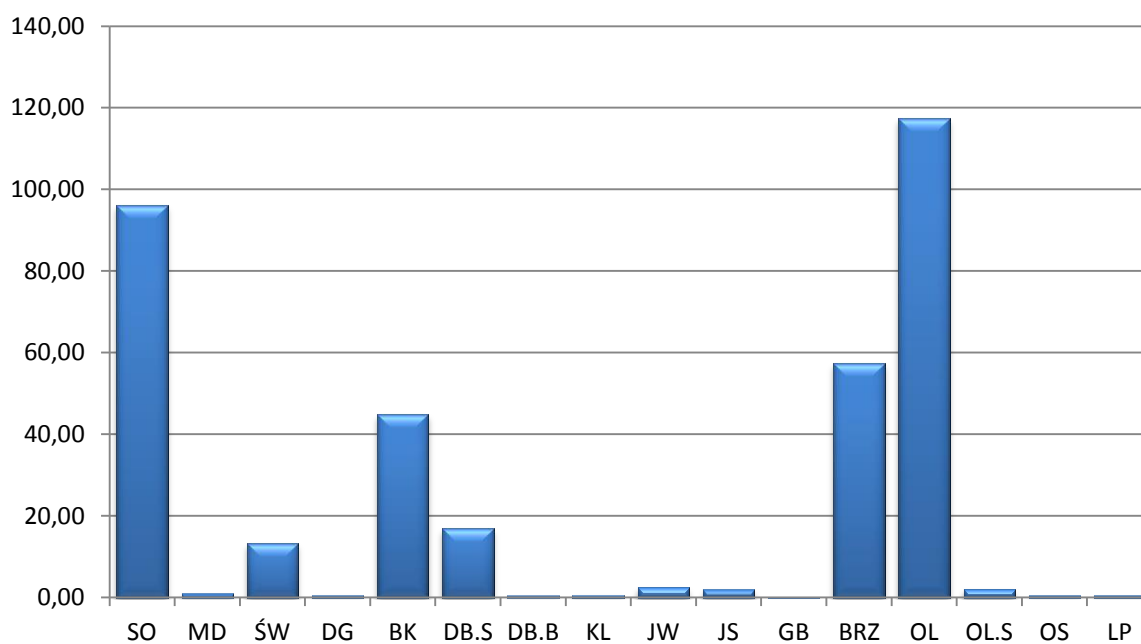
Nazwa łacinska	Nazwa polska
<i>Dactylorhiza maculata subsp. Maculata</i>	storczyk plamisty, kukułka, stoplamek
<i>Dactylorhiza majalis subsp. Majalis</i>	storczyk szerokolistny
<i>Dactylorhiza traunsteineri</i>	storczyk traunsteineri
<i>Drosera anglica</i>	rosiczka długolistna
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosiczka okrągłolistna
<i>Epipactis palustris</i>	kruszczyk błotny
<i>Hammarbya paludosa</i>	wątlík błotny
<i>Liparis loeselii</i>	lipiennik loesela
<i>Listera ovata</i>	listera jajowata
<i>Lycopodium annotinum</i>	widłak jałowcowaty
<i>Menyanthes trifoliata</i>	bobrek trójlistkowy
<i>Scheuchzeria palustris</i>	bagnica trofowa

Struktura wiekowa:

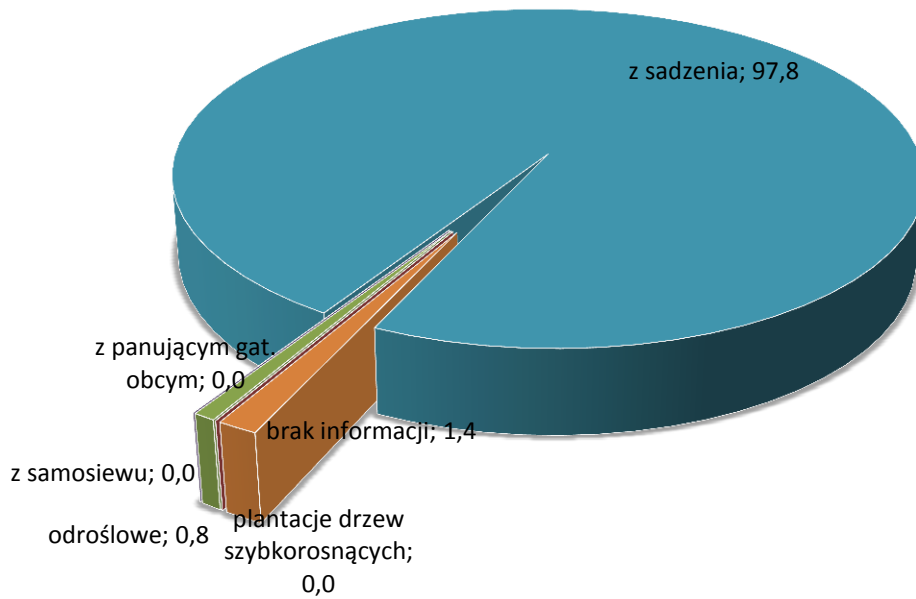
Rysunek 21 Struktura wiekowa w Torfowisko Chłopiny PLH080004 na początku obowiązywania planu

Gatunki rzeczywiste:

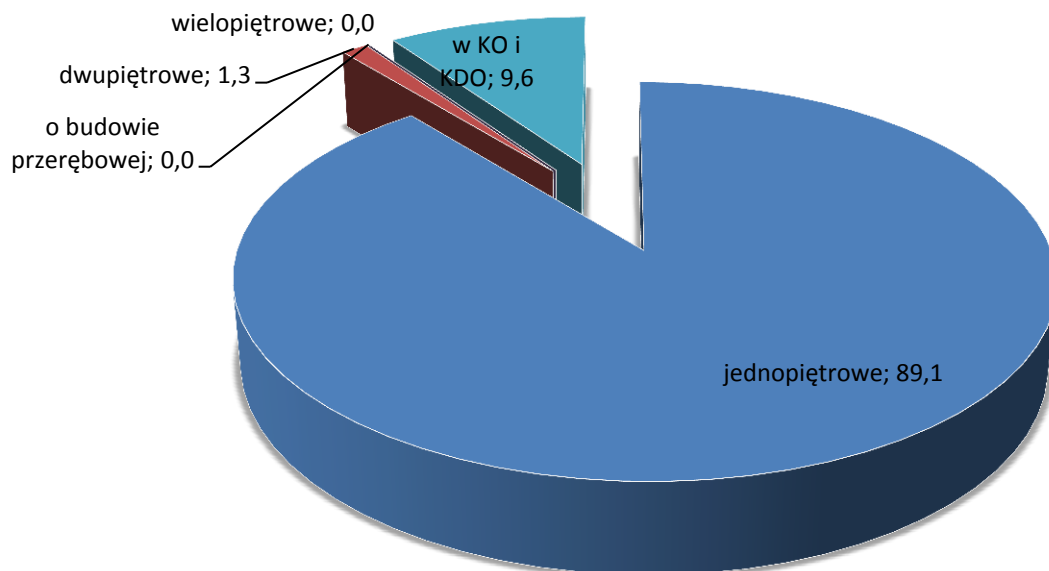
Rysunek 22 Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w Torfowisko Chłopiny PLH080004 na początku obowiązywania planu

Pochodzenie

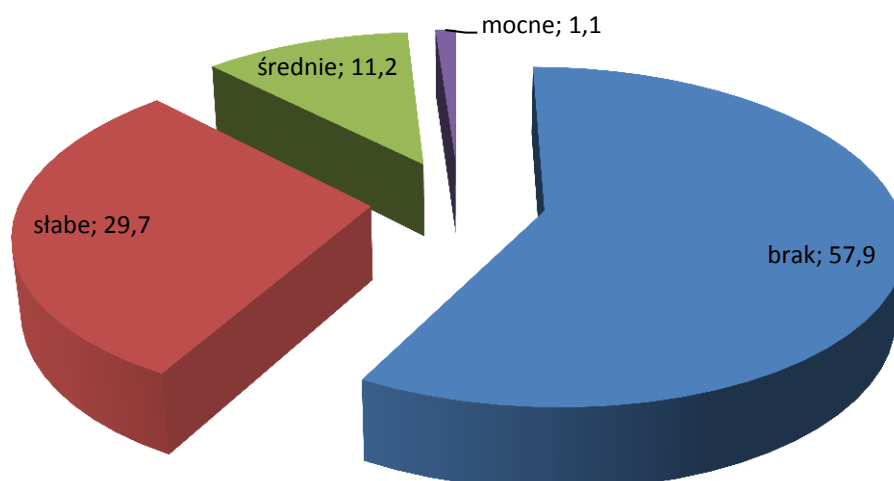
Rysunek 23 Zestawienie drzewostanów wg pochodzenia w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopiny PLH080004

Budowa piętrowa:

Rysunek 24 Zestawienie drzewostanów wg budowy piętrowej w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopiny PLH080004

Borowacenie:

Rysunek 25 Borowacenie w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopiny PLH080004

Neofityzacja

Tabela 16 Neofityzacja w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopiny PLH080004

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przestaje	Podszyc	Nalot	Zadrzewienia i zakrzewienia	Samosiewy	Razem
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]						
czeremcha ameryk.	2	0,59				32		1		35
dagleźja zielona	2	0,82								2
robinia akacyjowa	2	0,17				1		2		5

Monotypizacja.

Nie występuje.

Opis obszaru:

Obszar obejmuje kompleks ekosystemów bagiennych porastających rozległą misę pojeziorną, wypełnioną osadami organicznymi. W centrum obiektu znajduje się torfowisko przejściowe z roślinnością glacialną. Otaczają je brzeziny, bory bagienne oraz lasy łąkowe i zarastające łąki.

Jakość i znaczenie:

Obiekt o wybitnym znaczeniu przyrodniczym (5 rodzajów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG), unikalna flora z około 10 gatunkami storczykowatych i kilkunastoma innymi silnie zagrożonymi. Wśród nich występuje 1 gatunek z Załącznika II Dyrektywy - lipiennik Loesela, mający tu najliczniejszą populację w województwie lubuskim - notowano do 300 os. W latach 2006-7, było ich 110.

Przedmioty ochrony:

Przedmiotem ochrony w obszarze są siedliska oraz gatunki, dla których w Standardowym Formularzu Danych (tzw. SDF) wskazano „ocenę znaczenia ogólnego” A, B lub C.

- Siedliska przyrodnicze

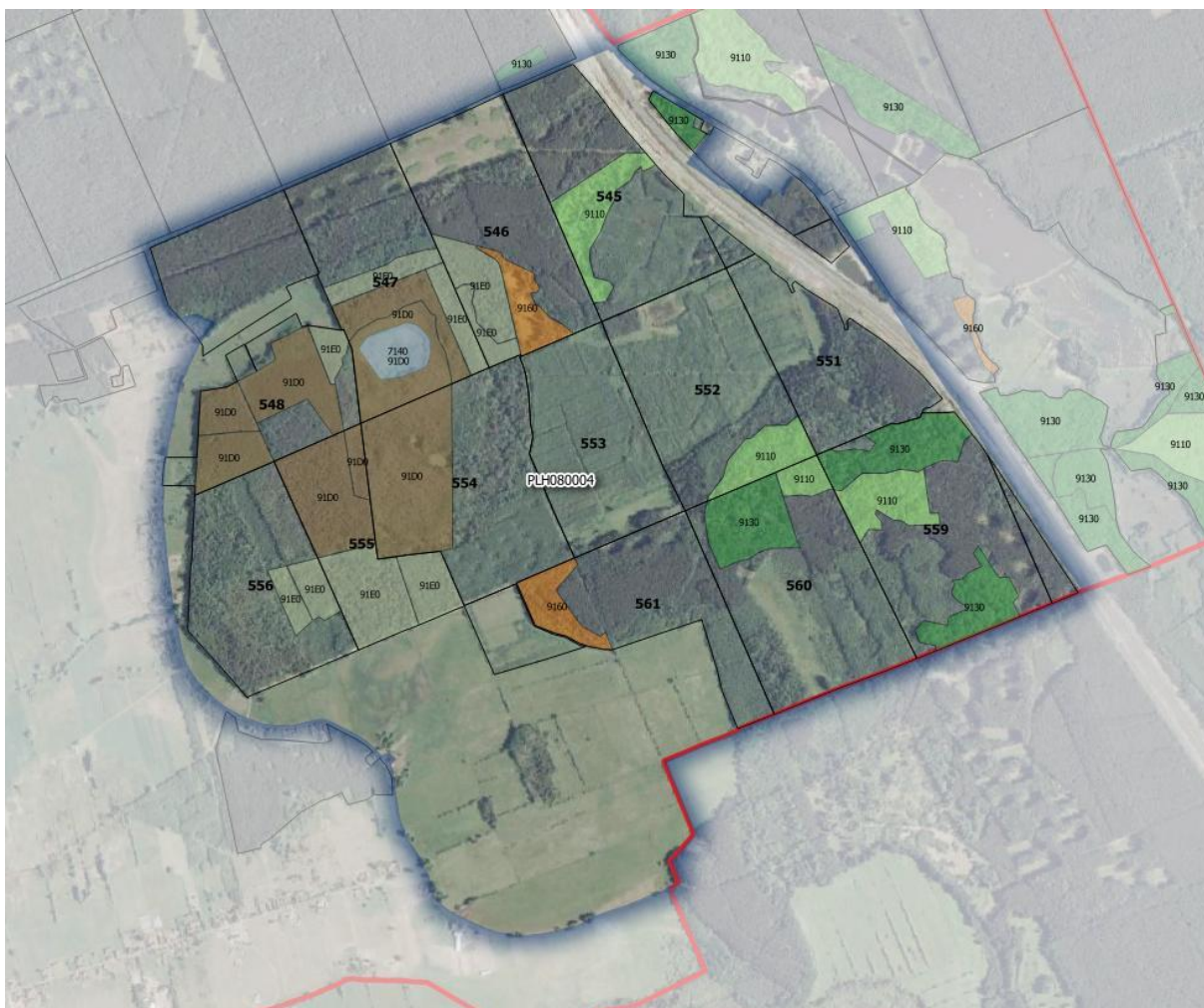
Tabela 17 Siedliska przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w Torfowisko Chłopiny PLH080004 (kolorem zielonym zaznaczono siedliska leśne)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
4.	6510	Nizowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	B	-	-
5.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	1	2,88
6.	9110	Kwaśne buczyny	B	4	14,93
7.	91D0*	Bory i lasy bagienne	A	8	42,19
8.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	9	23,50

- Gatunki roślin

Tabela 18 Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w Torfowisko Chłopiny PLH080004 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG	
1903 Lipiennik Loesela A	W materiałach podstawowych do planu ochrony rezerwatu „Bagno Chłopiny” jest informacja iż populację oszacowano na około 300 osobników – zlokalizowanych głównie w otwartej części torfowiska.

Rysunek 26 Położenie siedlisk przyrodniczych w Torfowisko Chłopy PLH080004

Plan zadań ochronnych:

Na dzień 01.01.2016 r. obszar nie posiada planu zadań ochronnych.

- **Jezioro Kozie PLH080010**

Obszar o powierzchni 179, 36 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072) Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

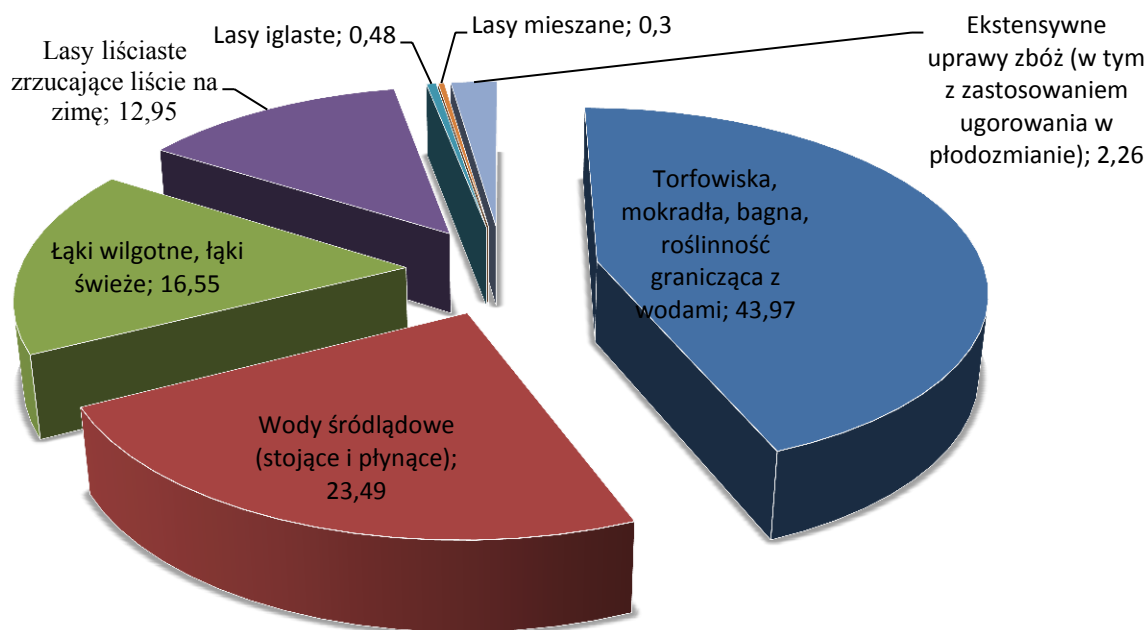
Rysunek 27 Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010¹⁴.

Tabela 19 Zestawienie powierzchni Jezioro Kozie PLH080010.

Jeziro Kozie PLH080010	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Różańsko	179,36	179,36	47,65	0,3
Oddz.: 161p-x; 162b,d-i; 243a,b.				

¹⁴ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Ogólna charakterystyka obszaru

Rysunek 28 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010 (wg SDF).

Wykaz gatunków chronionych Obszarze

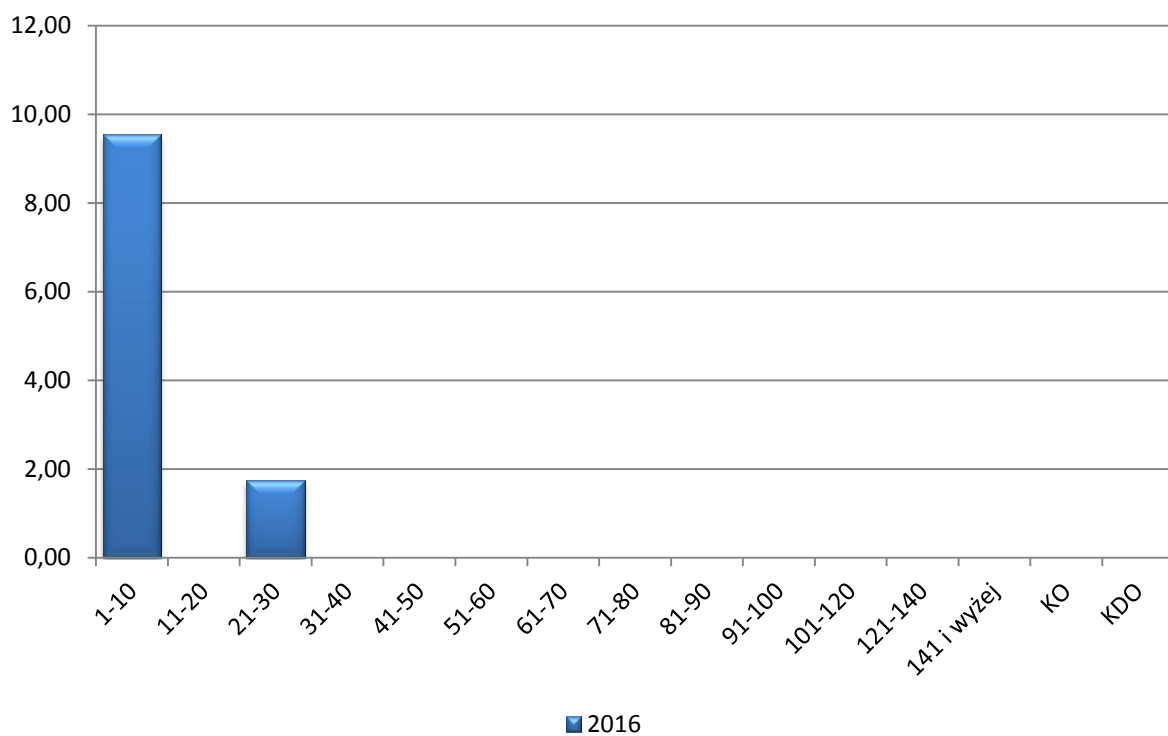
Tabela 20 Gatunki roślin w Obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Epipactis palustris</i>	kruszczyk błotny

Tabela 21 Gatunki zwierząt w Obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010

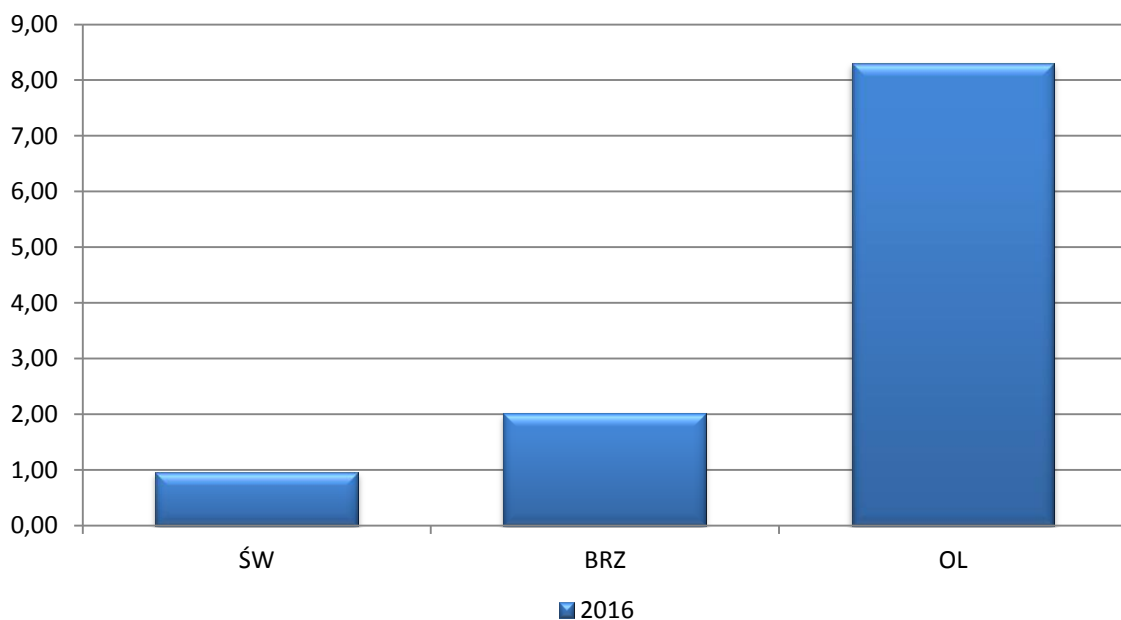
Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk
<i>Anser anser</i>	Gęgawa
<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka
<i>Anas querquedula</i>	Cyranka
<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy
<i>Galinula chloropus</i>	Kokoszka wodna
<i>Fulica atra</i>	Łyska
<i>Grus grus</i>	Żuraw
<i>Arvicola terrestris</i>	Karczownik
<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna
<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna

Struktura wiekowa:

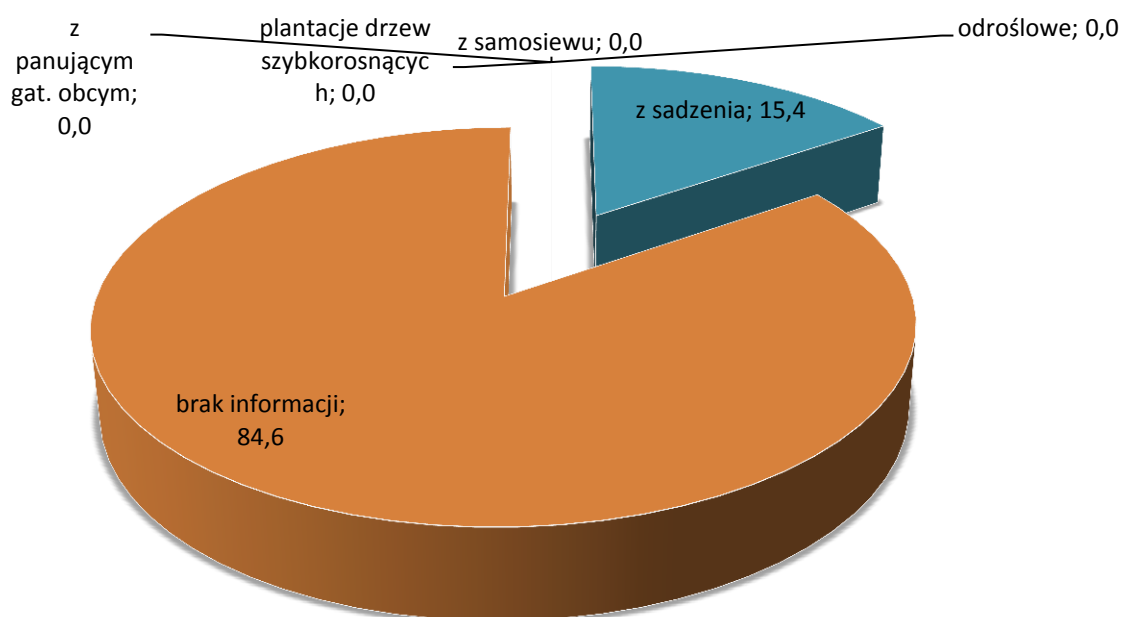
Rysunek 29 Struktura wiekowa w SOO Jezioro Kozie PLH080010

Gatunki rzeczywiste:

Rysunek 30 Udział powierzchniowy wg gat. rzeczywistych w SOO Jezioro Kozie PLH080010

Pochodzenie

Rysunek 31 Zestawienie drzewostanów wg pochodzenia w obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010

Budowa piętrowa:

W drzewostanach obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010 w całości występuje budowa jednopiętrowa.

Borowacenie

Nie występuje.

Monotypizacja.

Nie występuje.

Neofityzacja

Nie występuje

Opis obszaru:

Obszar obejmuje eutroficzne jezioro typu karasiowego, wraz z przyległymi zaroślami i torfowiskiem niskim w niecce torfowej. W powiązaniu z wodami ekosystemu jeziornego rozwinął się tu kompleks roślinności, złożonej z około 30 zespołów roślinnych, z których do najcenniejszych należą: zarośla *Betuletum humilis* (syn. *Betulo-Salicetum repentis*), łąka czarcikęsowa (*Succisetum pratensis*), niskoturzycowa młaka z turzycą prosowatą i łuszczykowatą (*Caricetum paniceolepidocarpae*), a także fitocenozy z sitem tępokwiatowym (*Juncetum subnodulosi*) i szuwar kłociowy - *Cladietum marisci* (10 ha przy S i SE brzegu jeziora). Kłoc wiewchowata sukcesywnie zwiększa swój zasięg kosztem lustra wody. Najcenniejsze fragmenty to zanikające fitocenozy użytków zielonych na polderach między rowami i zarastającymi bądź zarośniętymi torfiankami, o sporym łącznym areale.

Chociaż wyraźnie ustępują na rzecz ziołorośli, to nadal reprezentują różne postaci troficzne, w tym z udziałem gatunków wapniolubnych, jakim jest na przykład kłoc wiewiórczy.

Jakość i znaczenie:

W obszarze stwierdzono występowanie 4 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Najcenniejsze z nich, to jezioro kredowe - rzadki typ zbiornika wodnego z pokładami kredy jeziornej, charakterystyczny dla Pojezierza Myśliborskiego, z litoralem opanowanym przez wyjątkowo duży łączny areal szuwaru *Cladietum marisci*. Na obrzeżu jeziora - liczne kalcyfilne zbiorowiska roślinności łąkowo - pastwiskowej i szuwarowej.

Dodatkowo, występują tu rzadkie i wymierające gatunki roślin, jest to miejsce rozrodu płazów, w tym kumaka nizinnego - gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, cenne miejsce lęgowe ptaków wodno-błotnych, w okresie przelotów wiosennych i jesiennych oraz w trakcie lekkich zim: miejsce przebywania ptaków należących głównie do rzędu Anseriformes, wysokie walory biocenotyczne i krajobrazowe, ekosystemy mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych.

Przedmioty ochrony:

Przedmiotem ochrony w obszarze są siedliska oraz gatunki, dla których w Standardowym Formularzu Danych (tzw. SDF) wskazano „ocenę znaczenia ogólnego” A, B lub C.

- Siedliska przyrodnicze

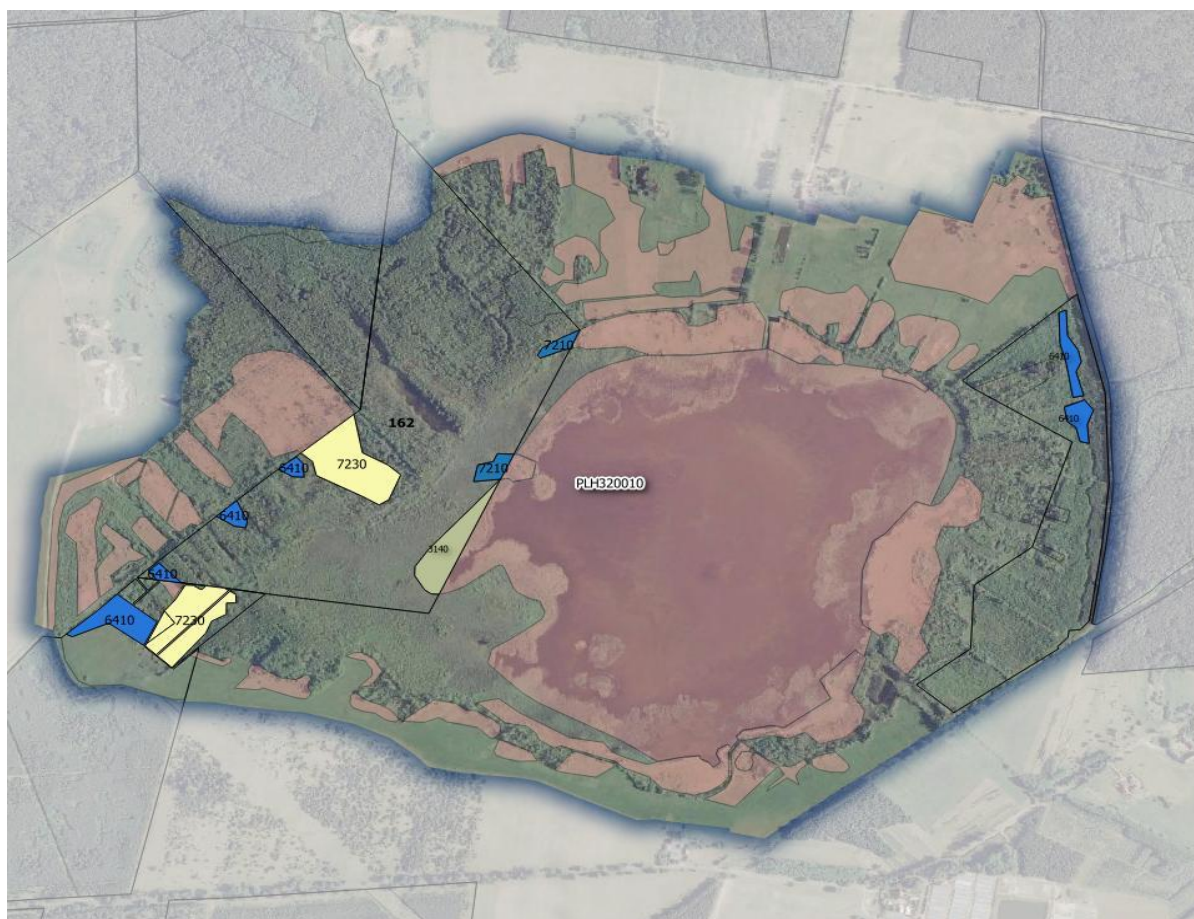
Tabela 22 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic.	C	1	0,85
2.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	C	6	1,51
3	6510	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	-	-
4.	7210*	Torfowiska nakredowe	B	2	0,35
5.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	3	2,55

- Gatunki roślin

Tabela 23 Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG	
1903 Lipiennik Loesela C	Brak stanowisk na gruntach N-ctwa

Rysunek 32 Położenie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010

Plan zadań ochronnych:

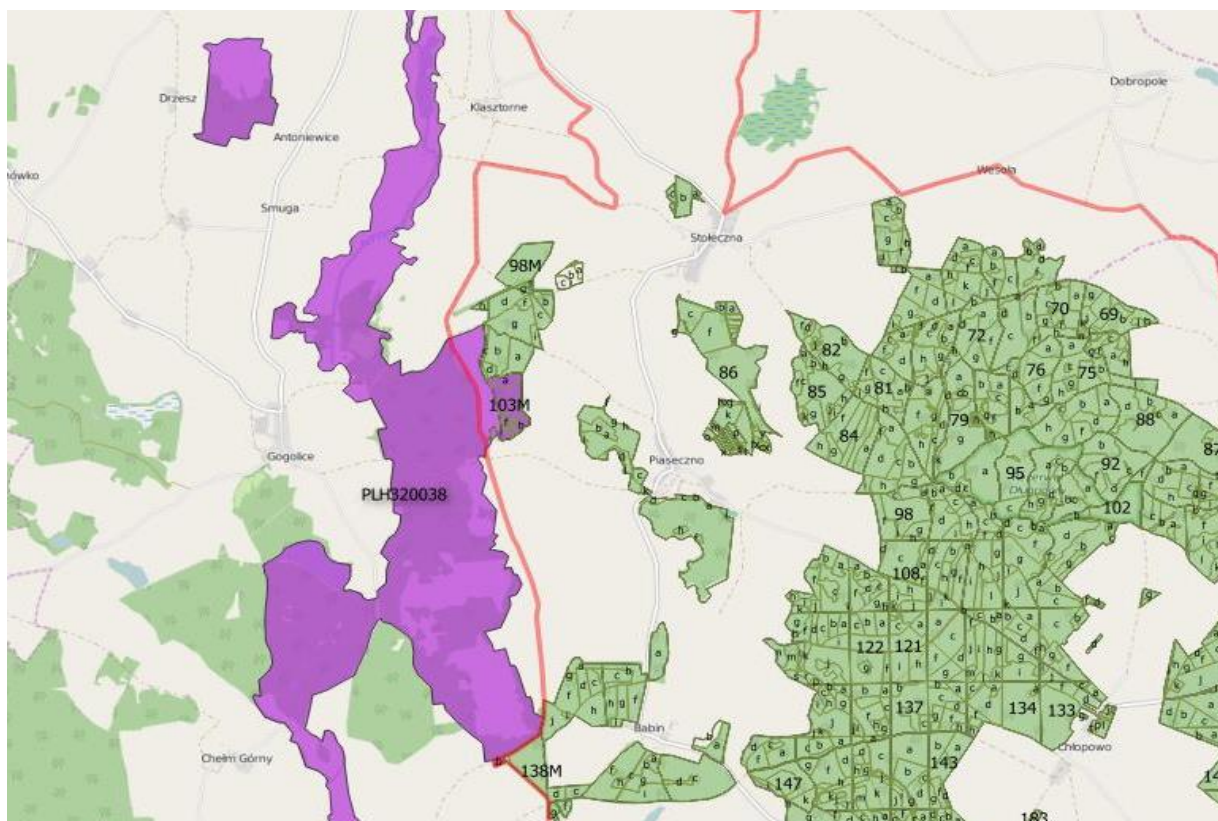
Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 7 maja 2014 r., poz. 1923; Dz. Urz. Woj. Lubuskiego, poz. 1004).

- **Gogolice- Kosa PLH320038**

Obszar o powierzchni 1451,72 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072) Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

Tabela 24 Zestawienie powierzchni Gogolice- Kosa PLH320038.

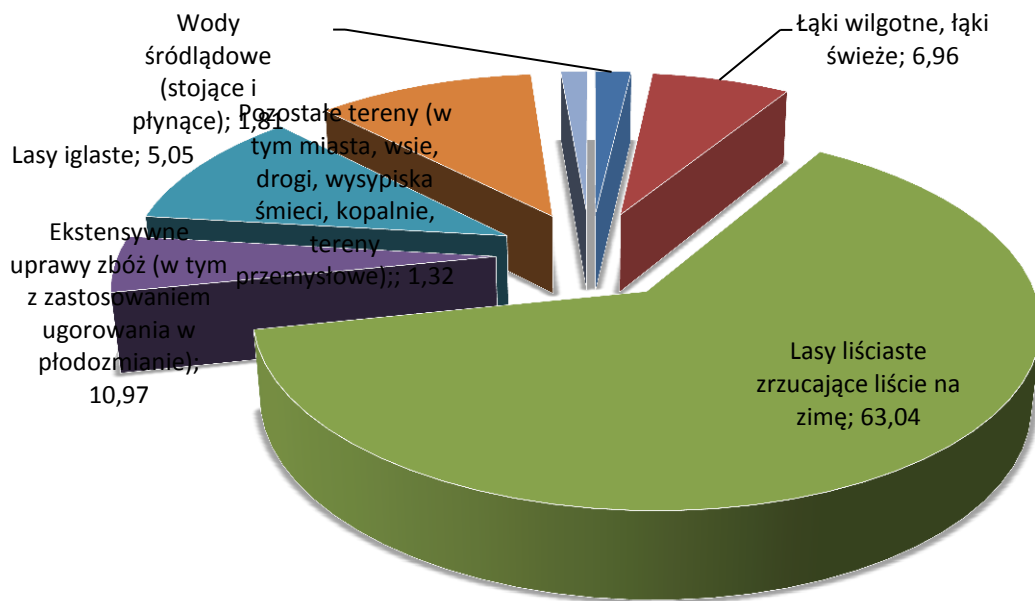
Gogolice- Kosa PLH320038	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Różańsko	1451,72	42,29	19,34	0,1
Oddz.: 103Ma-i,~a, 138Mb.				

Rysunek 33 Położenie obszaru Gogolice- Kosa PLH320038 ¹⁵.

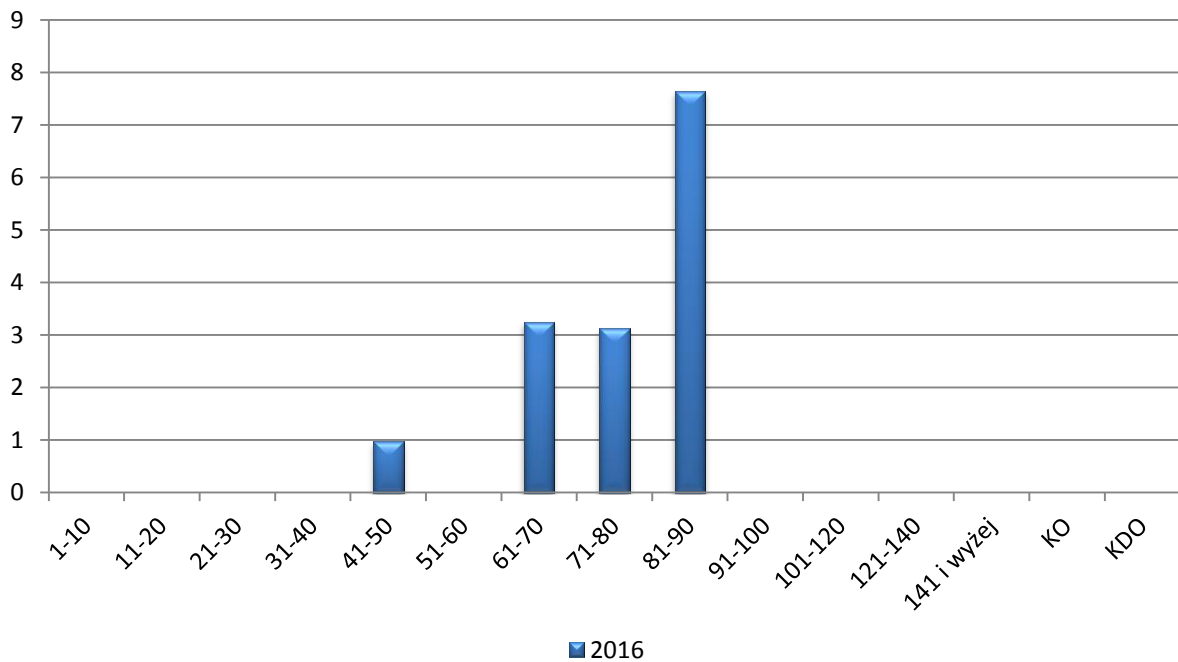
¹⁵ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Ogólna charakterystyka obszaru

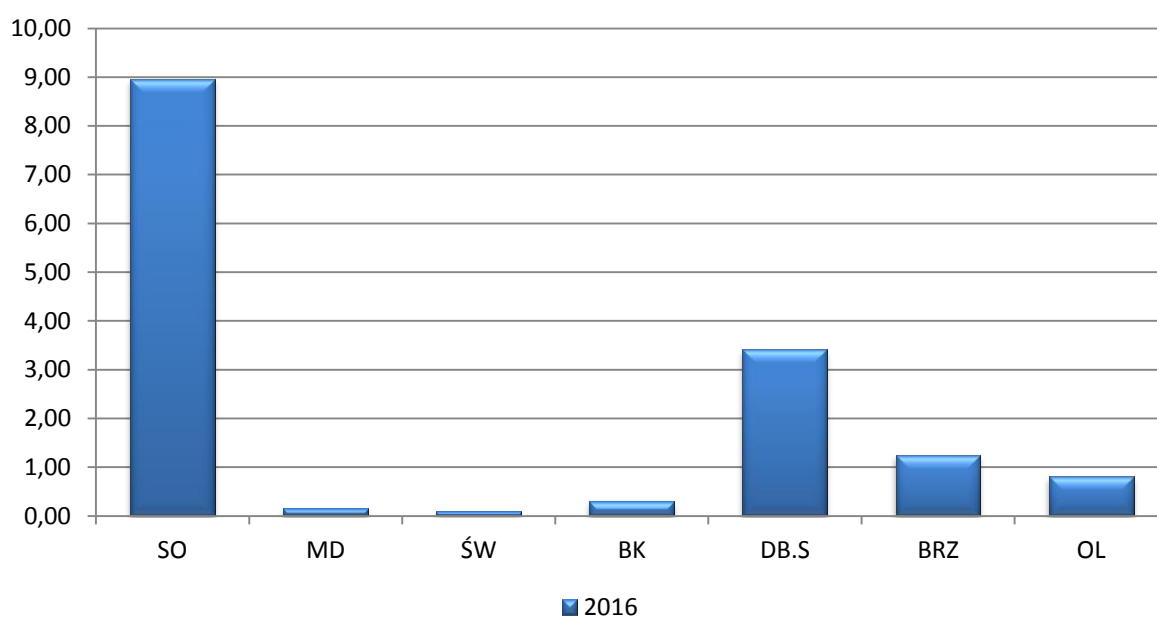
Rysunek 34 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 (wg SDF).

Struktura wiekowa:

Rysunek 35 Struktura wiekowa w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko

Gatunki rzeczywiste

Rysunek 36 Gatunki rzeczywiste w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko

Gatunki chronione w Obszarze

Na gruntach Nadleśnictwa w obszarze nie ma informacji o lokalizacji gatunków chronionych.

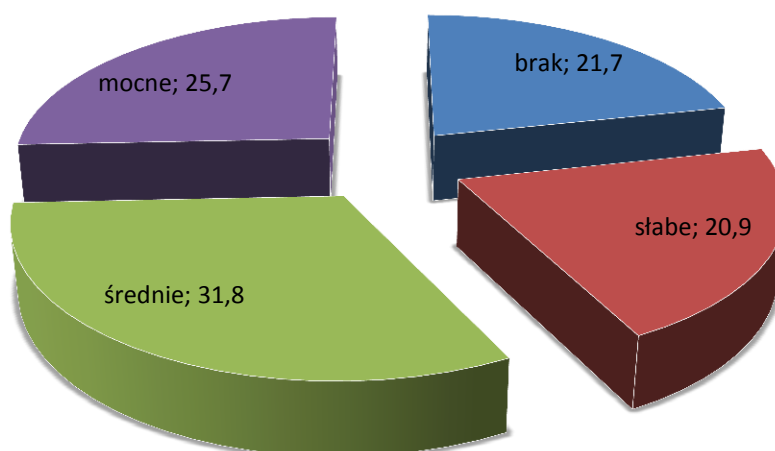
Pochodzenie

Drzewostany obszaru Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 w całości pochodzą z sadzenia.

Budowa piętrowa:

W drzewostanach obszaru Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 w całości występuje budowa jednopiętrowa.

Borowacenie

Rysunek 37 Borowacenie w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko

Monotypizacja.

Nie występuje.

Neofityzacja

Tabela 25 Neofityzacja w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przestoje	Podszyt	Nalot	Zadrzewienia i zakrzewienia	Samosiewy	Razem
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]						
daglezcja zielona	2	0,40						1		3

Opis obszaru:

Obszar obejmuje doliny dwóch małych rzek: Kosy i Myśli o długości 19 km. W jego skład wchodzi też kompleksy eutroficznych zbiorników wodnych, szuwary, łąki i torfowiska niskie. W północnej części obszaru występują również zarośla olszowe i nadrzeczne zalewane olsy oraz płaty olszyn źródłkowych.

Wartość przyrodnicza i znaczenie (wg SDF):

Obszar zaproponowany dla ochrony największej populacji żółwia błotnego *Emys orbicularis* na Pomorzu Zachodnim i zarazem najważniejszej w zachodniej Polsce, jako jednej z zaledwie kilku rozrzedzających się populacji gatunku w tym rejonie. Liczebność dorosłych żółwi szacuje się tu na ok. 30 os. Rzeki są także ważnym korytarzem ekologicznym dla migrujących żółwi. Występują tu ponadto 3 inne gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 4 typy siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które pokrywają ok. 40% powierzchni obszaru.

Przedmioty ochrony:

Przedmiotem ochrony w obszarze są siedliska oraz gatunki, dla których w Standardowym Formularzu Danych (tzw. SDF) wskazano „ocenę znaczenia ogólnego” A, B lub C.

Tabela 26 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony w SOO Gogolice – Kosa PLH320038 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	B	-	-

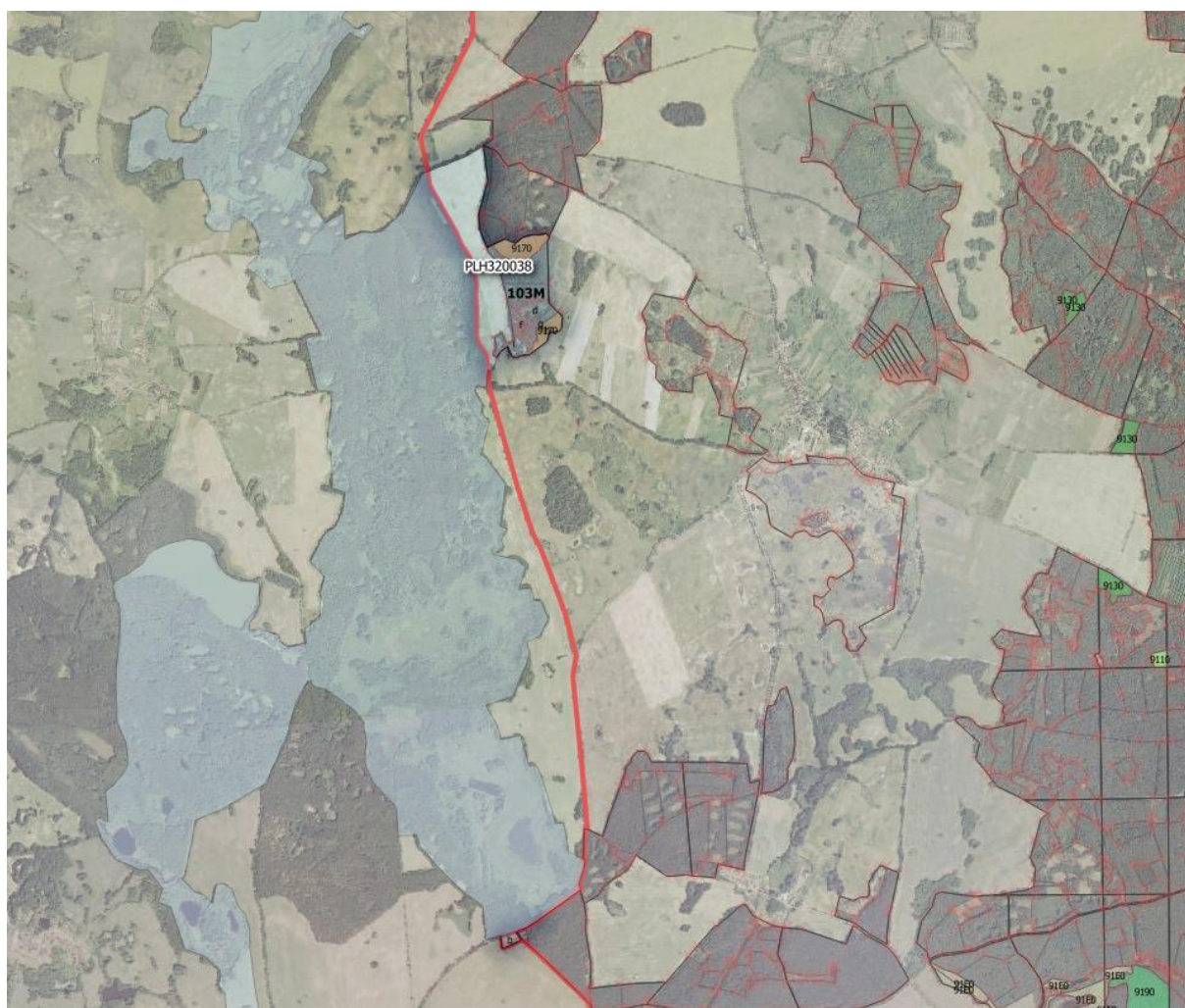
Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
2.	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	C	-	-
3.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	B	-	-
4.	9130	Żyzne buczyny	C	-	-
5.	9160	Grąd subatlantycki	C	-	-
6.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	C	2	4,83
7.	9190	Śródlądowe kwaśne dąbrowy	B	-	-
8.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	C	-	-
9.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	B	-	-

- Gatunki zwierząt

Tabela 27 Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Gogolice – Kosa PLH320038

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Lokalizacja przedmiotu ochrony
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1337 Bóbr europejski B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1355 Wydra B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1188 Kumak nizinny B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Lokalizacja przedmiotu ochrony
1220 Żółw błotny B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 1 strefę ochrony.

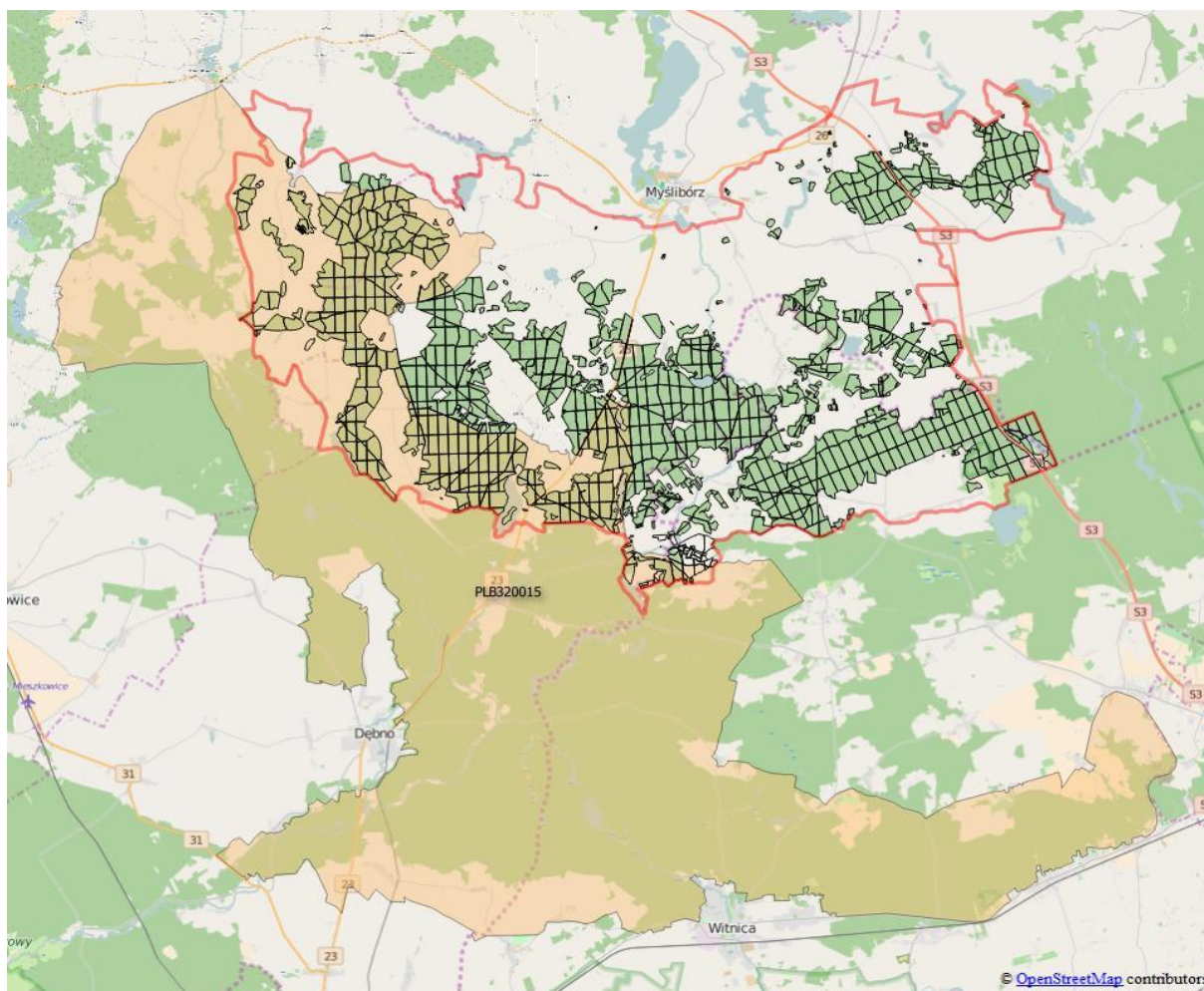
Rysunek 38 Lokalizacja przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko

Plan zadań ochronnych:

Na dzień 01.01.2016 r. obszar nie posiada planu zadań ochronnych.

- **Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015**

Obszar o powierzchni 46 993,07 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. (D. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r. poz. 133).

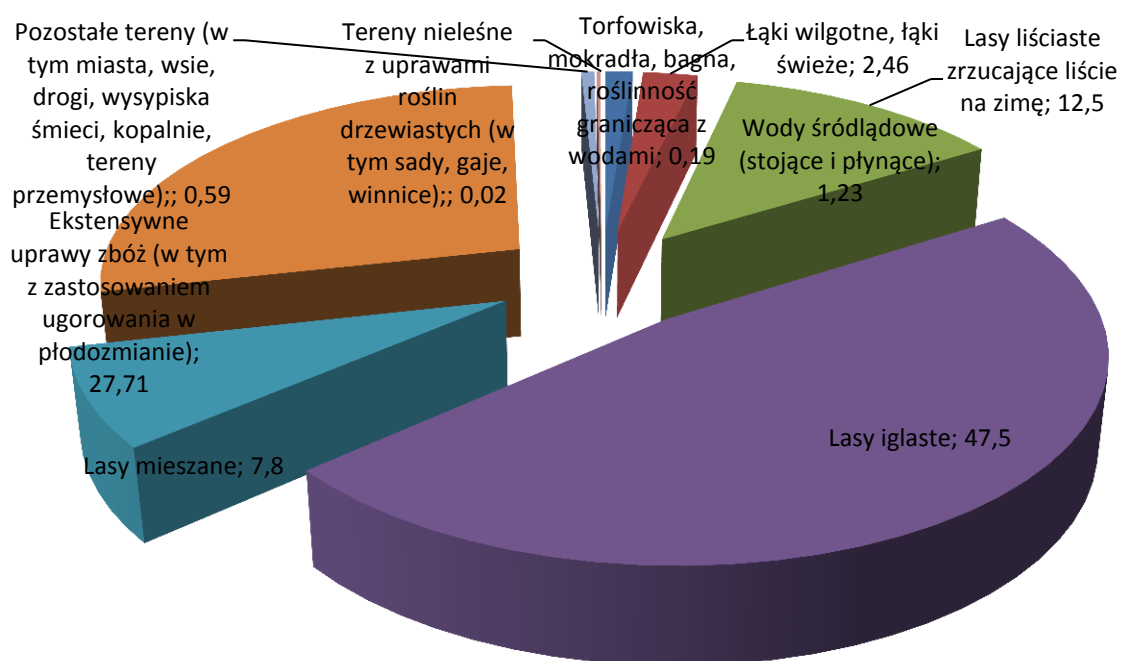
Rysunek 39 Położenie obszaru Natura2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 na tle Nadleśnictwa Różańsko¹⁶.

Tabela 28 Zestawienie powierzchni Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015.

Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Różańsko	46 993,07	9671,76	5041,91	33,7
Oddz.: 52D; 53D; 54D; 55D; 56D; 63; 67I; 68d-j,~a; 69; 70; 71; 72; 73; 74; 75; 75A; 76; 77; 78; 79; 80; 81; 82; 83; 84; 85; 86; 86A; 86B; 87; 88; 89; 90; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 98M; 99; 99M; 100; 101; 102; 102M; 103; 103M; 104; 105; 106; 107; 108; 109; 110; 114a,b; 115a-k,~a,~b; 116a-k,~a,~b; 117; 118; 119; 120; 120D; 121; 122; 123; 130M; 131M; 133a-h,~a,~b; 134; 135; 136; 136M; 137; 137M; 138; 138M; 139; 143; 144; 145; 146; 146Dh; 147; 147Df-i,~b; 148Dh-bx,~b,~c; 149Dl-w,~a,~b; 150D; 151D; 183; 184; 185; 186; 199; 200; 201; 202; 203; 231; 232; 233; 270; 271; 272; 285j-l; 286d-i,~a,~b; 287h; 297f; 298i-k,~a,~c; 299d-h,~b,~c; 300b-f,i,~a,~c; 301; 3302; 303; 327; 328; 329a,d,f,h,i,~a; 330h,~b; 335l-p,~a; 338; 339; 340b-l,~a,~b; 341; 342; 343; 345; 346; 363; 364; 365; 366a,c-i,~a,~b; 367i,j,l,~b; 368l; 369; 370; 371; 372; 373; 374; 375; 376; 377; 378; 379; 380; 381; 382; 383; 394g; 395; 396; 397; 398; 399; 400; 401; 402; 403; 404; 405; 406; 407; 408; 409; 414c,d,m; 415; 416; 417; 418; 419; 420; 421; 422; 423; 424; 425; 426; 427; 433b-d,h-j,~b; 428; 429; 434; 435; 436; 437; 438; 439; 440; 441; 442; 447c,d,i-k; 448; 449; 450a-m,p,r,~a,~b; 451; 452; 453; 454; 455; 456; 457.				

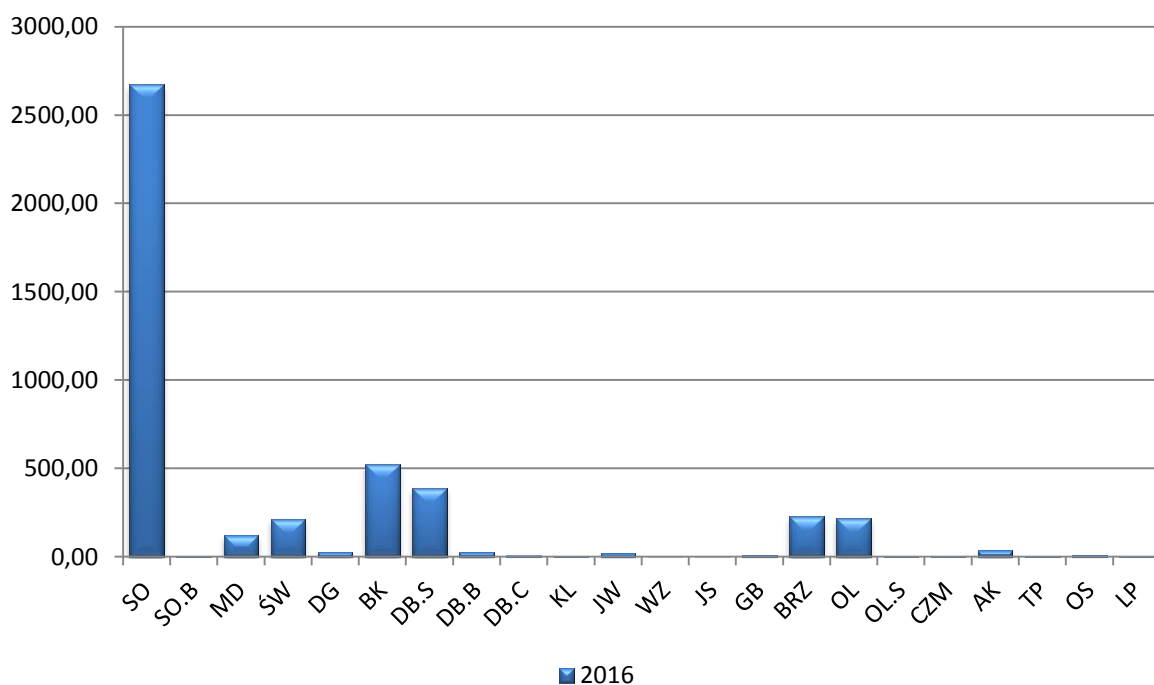
¹⁶ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Ogólna charakterystyka obszaru

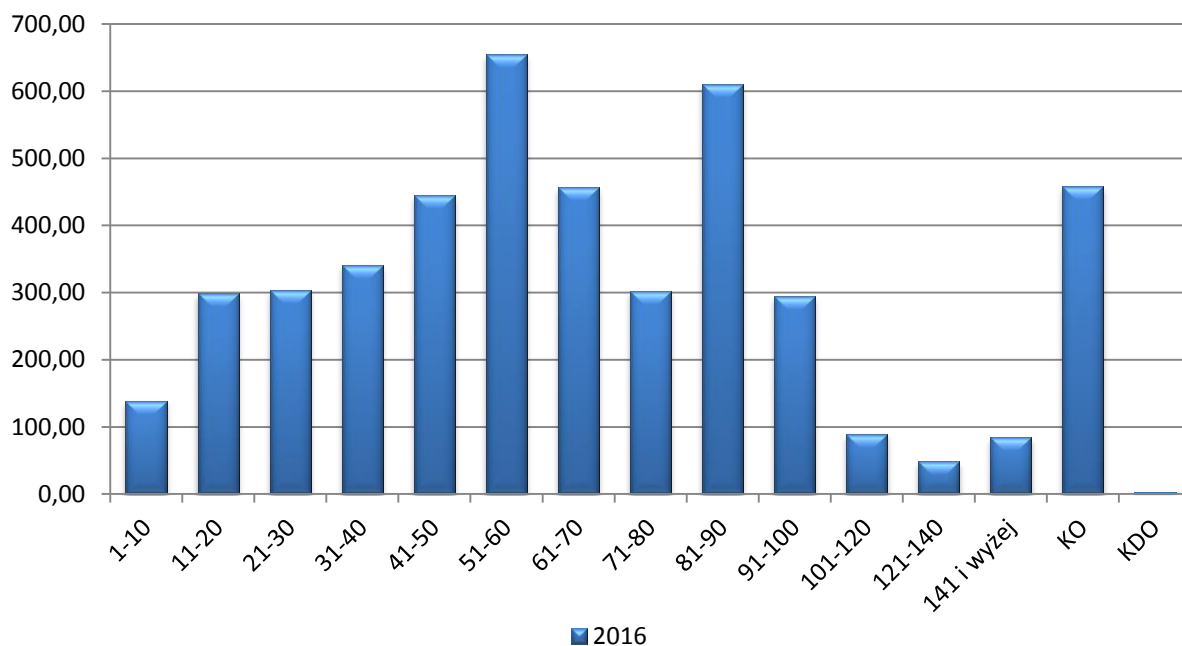
Rysunek 40 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 (wg SDF).

Gatunki rzeczywiste:

Rysunek 41 Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015

Struktura wiekowa:

Rysunek 42 Struktura wiekowa w Ostoja Witnicko-Dębnińska PLB320015

Wykaz gatunków chronionych w Obszarze

Tabela 29 Wykaz chronionych gatunków zwierząt w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa

Nazwa polska	Nazwa łacińska
Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>
Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>
Badylarka	<i>Micromys minutus</i>
Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>
Cyraneczka	<i>Anas formosa</i>
Cyranka	<i>Anas querquedula</i>
Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>
Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>
Czernica	<i>Aythya fuligula</i>
Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>
Drozd śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>
Dymówka	<i>Hirundo rustica</i>
Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>
Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>
Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>

Nazwa polska	Nazwa łacińska
Głowienka	<i>Aythya nyroca</i>
Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>
Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>
Gacek wielkouch	<i>Carduelis chloris</i>
Gołąb grzywacz	<i>Columba palumbus</i>
Gęgawa	<i>Anser anser</i>
Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
Grzebiuszka ziemna	<i>Pleobates fuscus</i>
Grzebiuszka ziemna	<i>Pleobates fuscus</i>
Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>
Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>
Świstunka	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
Świtezianka błyszcząca	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
Świtezianka błyszcząca	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
Jaszczurka żyworodna	<i>Lacerta vivipara</i>
Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>
Jeż europejski	<i>Erinaceus europaeus</i>
Kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>
Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Kokoszka wodna	<i>Galinula chloropus</i>
Kos	<i>Turdus merula</i>

Nazwa polska	Nazwa łacińska
Kowalik	<i>Sitta europea</i>
Krakwa	<i>Anas strepera</i>
Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>
Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>
Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>
Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>
Kuna leśna	<i>Martes martes</i>
Kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>
Lis	<i>Vulpes vulpes</i>
Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>
Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>
Myszołów zwyczajny	<i>Buteo buteo</i>
Nocek rudy	<i>Myotis daubentoni</i>
Orlik krzykliwy	<i>Clanga pomarina</i>
Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>
Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>
Pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>
Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>
Perkozek	<i>Podiceps ruficollis</i>
Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>
Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>
Puszczyk	<i>Strix aluco</i>
Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>
Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>
Ropucha paskówka	<i>Bufo calamita</i>
Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>
Ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>
Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>
Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>
Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>
Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>
Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>

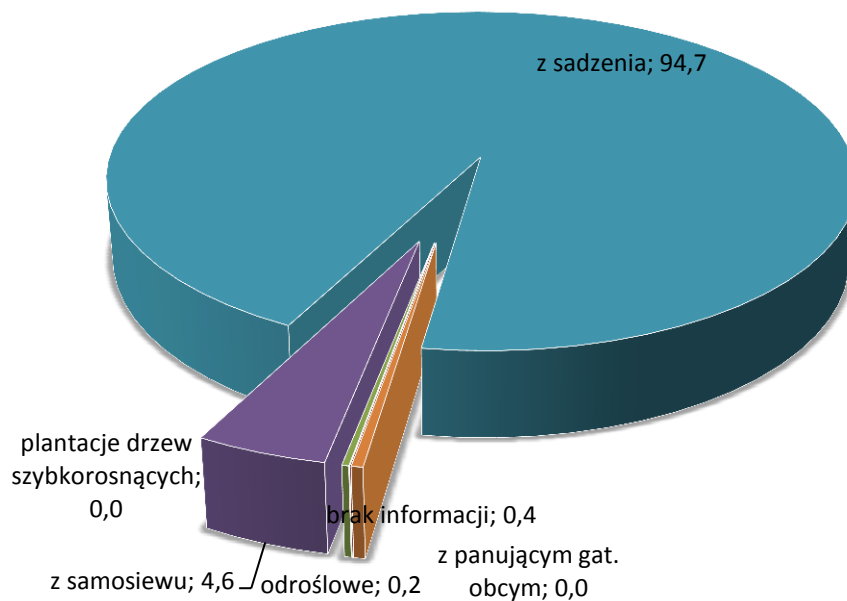
Nazwa polska	Nazwa łacińska
Słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>
Sikora bogatka	<i>Parus major</i>
Sikora czubatka	<i>Parus cristatus</i>
Sikora modra	<i>Parus caeruleus</i>
Sikora sosnowka	<i>Parus ater</i>
Sikora uboga	<i>Parus palustris</i>
Skowronek polny	<i>Alauda arvensis</i>
Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>
Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>
Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>
Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>
Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>
Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>
Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>
Łyska	<i>Fulica atra</i>
Ważka płaskobrzucha	<i>Platetrum depressum</i>
Wiewiórka	<i>Sciurus vulgaris</i>
Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>
Wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>
Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>
Wydra	<i>Lutra lutra</i>
Zaganiacz	<i>Hippolaris icterina</i>
Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>
Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>
Zniczek	<i>Regulus ignicapillus</i>
Żółw błotny	<i>Emys orbicularis</i>
Żaba jeziorkowa	<i>Rana lessonae</i>
Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>
Żaba śmieszka	<i>Rana ridibunda</i>
Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>
Żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>
Żuraw	<i>Grus grus</i>

Tabela 30 Wykaz chronionych gatunków roślin w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Ononis spinosa</i>	Wilżyna ciernista
<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe
<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski
<i>Hippophae rhamnoides</i>	Rokitnik zwyczajny
<i>Angelica archangelica subsp. litoralis</i>	Dzięgiel nadbrzeżny
<i>Listera ovata</i>	Listera jajowata

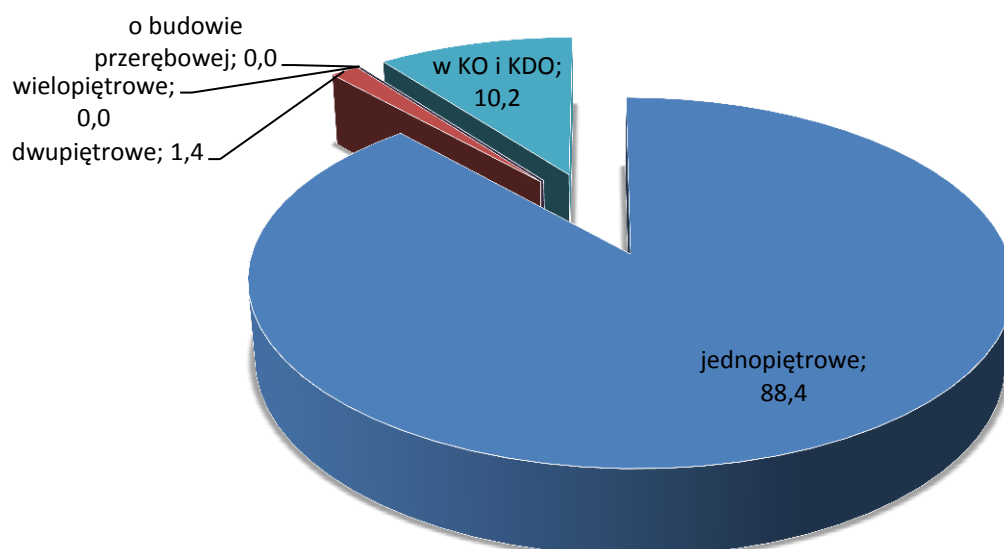
Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Nasięzrzał pospolity
<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna
<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski
<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity
<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny
<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty

Pochodzenie:

Rysunek 43 Zestawienie drzewostanów wg. pochodzenia w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa

Budowa piętrowa

Rysunek 44 Zestawienie drzewostanów wg. budowy piętrowej w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa

Neofityzacja:**Tabela 31** Neofityzacja drzewostanów w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa.

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Prze stoje	Podszyt	Nal ot	Zadrzewie nia i zakrzewie nia	Samosie wy	Raze m
	Liczb a wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczb a wydz.	Pow. zred. [ha]						
czeremcha amerykańsk a	147	25,77	42	13,08	1	550		8		748
daglezwia zielona	123	49,35	6	0,55	6	5		4		144
dąb czerwony	94	18,11	11	2,13	8	10		2		125
kasztanowie c biały	16	2,36			4					20
klon jesionolistny						1				1
morwa biała								1		1
orzech czarny	2	0,52				1				3
platan klonolistny	1	0,04								1
robinia akacyjowa	351	87,40	12	1,41	3	195		6		567
sosna Banksa	2	0,47								2
sosna wejmutka	4	1,06								4
śliwa alycza						2		1		3

Opis obszaru:

Fragment lasów położonych na północ od doliny Warty, zlokalizowanych w strefie krawędziowej doliny i na obszarze do niej przyległym oraz kompleks leśny ciągnący się po Dębno i dolinę Myśli. Obszar wyróżnia się dużą lesistością. Zasadniczą część kompleksu leśnego stanowią lasy gospodarcze, w których znajdują się liczne torfowiska mszarne. Zachodnią część obszaru rozcinają ekosystemy rzeki Myśli i jej dopływu Kosy. Na obrzeżach rzek o silnie meandrujących korytach znajdują się niewielkie starorzecza o różnym stopniu lądowania i procesów torfotwórczych, a także rozległe enklawy zbiorowisk wodno-bagiennych, szuwarowych i leśnych. Na całym obszarze występują różnej wielkości zbiorniki wodne. Są to zarówno jeziora dystroficzne, jak i duże zbiorniki eutroficzne. Charakterystycznym elementem krajobrazu są torfowiska. Teren jest w małym stopniu zurbanizowany i przekształcony antropogenicznie.

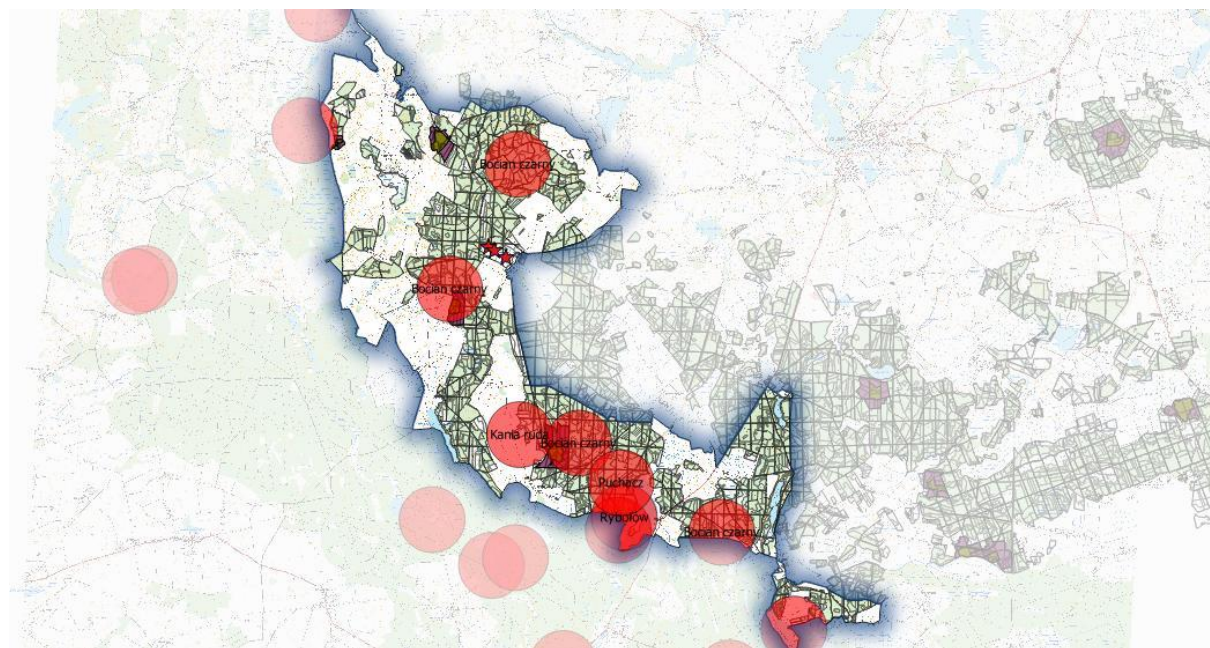
Wartość przyrodnicza i znaczenie (wg SDF):

Ostoją ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA PL013). Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywy Ptasiej) oraz 2 gatunki ptaków migrujących, z czego 30 gatunków

zaliczanych jest do lęgowych, 6 do przelotnych, natomiast 12 gatunków ptaków wymienionych jest w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (PCK). Wysoką liczebność w okresie lęgowym (powyżej 1 %) osiągają gęgawa, puchacz (PCK), gągoł, żuraw, bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK).

Przedmioty ochrony:

Przedmiotami ochrony w OSO są gatunki ptaków i ich siedliska dla których w SDF-ie określono ocenę znaczenie ogólne jako A, B, C. Dalsze informacje dotyczą tych przedmiotów ochrony, które potwierdzono podczas prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru.

Rysunek 45 Przedmioty ochrony w Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 na gruntach N-ctwa

Tabela 32 Przedmioty ochrony w Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 na gruntach N-ctwa (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Wymagania ekologiczne pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje o stanowiskach przedmiotu ochrony
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/143/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków		
A229 Zimorodek C	Gniazdowanie i żerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiadla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa brak informacji o stanowiskach gatunku.
A043 Gęgawa C	Gatunki zasiedlające bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO jest informacja o 1 stanowisku gatunku. W wydzieleniu tym znajduje się użytek ekologiczny.
A215 Puchacz B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Wymagania ekologiczne pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje o stanowiskach przedmiotu ochrony
	strefową; zasiedla zwarte kompleksy leśne, głównie liściaste, w pobliżu otwartych przestrzeni ze zbiornikami wodnymi, łąkami, mało penetrowane przez człowieka.	nie stwierdzono.
A067 Gągoł B	Gatunki zasiedlające bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO brak informacji o stanowiskach gatunku.
A030 Bocian czarny B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; najczęściej gniazduje na starych drzewach, w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu bagien, łąk, cieków oraz zbiorników wodnych, gdzie żeruje	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 2 strefy ochrony dla gatunku. Dodatkowa informacja w planie zadań ochronnych o dwóch lokalizacjach w formie bufora.
A081 Błotniak stawowy C	Siedlisko stanowią rozległe trzcinowiska i szuwały pałki porastające obrzeża jezior, rozlewisk, starorzeczy oraz śródpolnych oczek wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 1 stanowisku gatunku. .
A073 Kania czarna C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 metrów); żeruje głównie na wodą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Dodatkowo informacja w planie zadań ochronnych o jednej lokalizacji w formie bufora.
A074 Kania ruda B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste sąsiadujące z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych, żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Dodatkowo informacja w planie zadań ochronnych o jednej lokalizacji w formie bufora.
A075 Bielik C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Dodatkowa informacja w planie zadań ochronnych o dwóch lokalizacjach w formie bufora.
A127 Żuraw B	Miejsca lęgowe stanowią siedliska wodne i podmokłe. Kluczowym miejscem gniazdowania są śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 1 stanowisku gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Wymagania ekologiczne pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje o stanowiskach przedmiotu ochrony
A094 Rybołów C	Zasiedla lasy, w których występują liczne, duże, niezarośnięte zbiorniki wodne. Preferuje skraje starych borów sosnowych, zadrzewione brzegi rzek i jezior.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Dodatkowo informacja w planie zadań ochronnych o jednej lokalizacji w formie bufora.

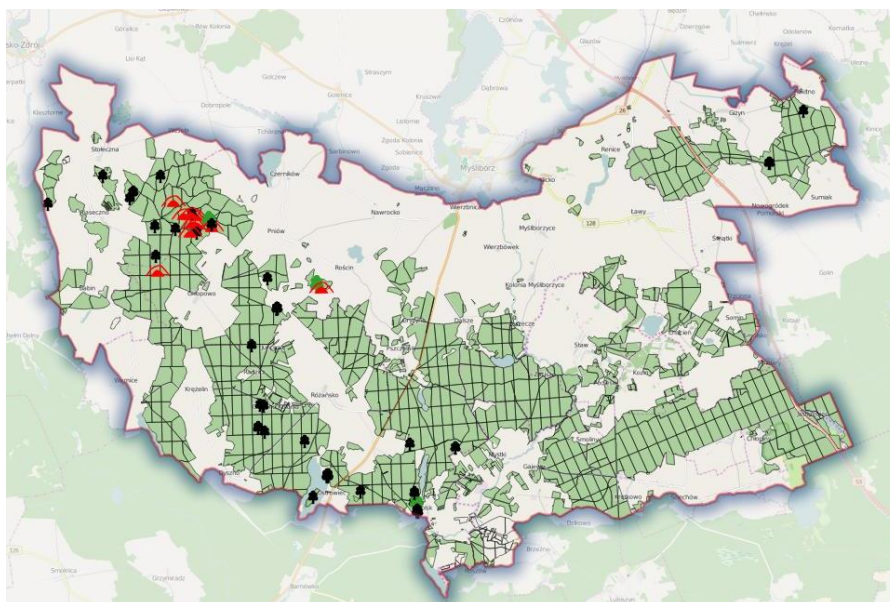
Plan zadań ochronnych:

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 20 kwietnia 2015 r., poz. 1457).

5. Pomniki przyrody istniejące.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajduje się 66 uznanych pomników przyrody.

Rysunek 46 Rozmieszczenie pomników przyrody na terenie N-ctwa Różańsko¹⁷

¹⁷ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Tabela 33 Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Różańsko (Wzór 5a.)

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	
1	Rozporządzenie Wojewody Gorzowskiego Nr 2 z dnia 12.09.1990r. utrzymane w mocy poprzez Rozporządzenie nr 2/99 Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 7 z dnia 31 marca 1999 r. poz. 71).	Myślibórz	Chłopowo	95a	Głaz narzutowy	-	600	-	"Tron"
2		Myślibórz	Chłopowo	94d	Głaz narzutowy	-	875	0,6	Jeden pomnik
					Głaz narzutowy	-	700	1	
3		Myślibórz	Chłopowo	94b	Głaz narzutowy	-	1100	1	"Stół"
4		Myślibórz	Chłopowo	105a	Głaz narzutowy	-	644	1,5	Jeden pomnik. Największy głaz otoczony grupą mniejszych głazów.
					Głazy narzutowe	-	400-500		
5		Myślibórz	Chłopowo	94a	Głaz narzutowy	-	450	0,4	
6		Myślibórz	Chłopowo	93b	Głaz narzutowy	-	900	0,5	"Grzbiet wielbłąda"
7		Myślibórz	Chłopowo	102a	Głaz narzutowy	-	980	0,5	
8		Myślibórz	Chłopowo	102a	Buk zwyczajny	200	350	24	
9	Myślibórz	Chłopowo	79h	Głaz narzutowy	-	600		Jeziorko z wyspą torfowców wraz z pasem brzegowym szer. 10m Pow. jeziorka 0,42ha.	
10	Myślibórz	Chłopowo	92d	Buk zwyczajny	200	340	25	"Trójzab"	

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	
11		Myślibórz	Chłopowo	94a	Buk zwyczajny	200	320	23	Jeden pomnik
					Buk zwyczajny	200	339	23	
12		Dębno	Rózańsko	457d	Dąb szypułkowy	250	350-380	24	Jeden pomnik
					Dąb szypułkowy	250		24	
13	Uchwała nr XX/120/04 Rady Gminy w Nowogrodku Pomorskim z 29 grudnia 2004r (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 25 z dnia 29 marca 2005 r. poz. 516)	Nowogródek	Nowogródek	1j	Dąb szypułkowy	120	420	32	
14		Nowogródek	Nowogródek	45b	Żywotnik zachodni	120	240	24	
15		Nowogródek	Nowogródek	45b	Żywotnik zachodni	120	240	24	
16	Uchwała nr XL/252/2005 Rady Miejskiej w Dębnie z 27 stycznia 2005r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 25 z dnia 29 marca 2005 r. poz. 501)	Dębno	Rózańsko	339a	Dąb szypułkowy	150	420	22	
17		Dębno	Rózańsko	338b	Dąb szypułkowy	150	360	24	
18		Dębno	Rózańsko	338b	Dąb szypułkowy	180	500	25	
19		Dębno	Rózańsko	376g	Dąb szypułkowy	150	385	18	
20		Dębno	Rózańsko	376g	Dąb szypułkowy	180	430	22	
21		Dębno	Rózańsko	375j	Dąb szypułkowy	150	380	22	

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	
22		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	160	290	25	Aleja pomnikowych drzew
23		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	180	360	23	
24		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	150	260	26	
25		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	150	270	26	
26		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	200	500	26	
27		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	220	530	25	
28		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	180	360	23	
29		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	180	390	25	
30		Dębno	Róžańsko	442g	Dąb szypułkowy	220	560	26	
31		Dębno	Dolsk	448b	Dąb szypułkowy	160	420	36	
32		Dębno	Dolsk	448b	Dąb szypułkowy	160	340	35	
33		Dębno	Dolsk	450b	Platan klonolistny	160	320	27	Grupa drzew
		Dębno	Dolsk	450b		160	280	27	

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	
		Dębno	Dolsk	450b		160	290	27	
34		Dębno	Dolsk	450d	Jesion wyniosły	150	410	33	
35		Dębno	Dolsk	450i	Dąb szypułkowy	160	510	34	Park przypałacowy w Dolsku
36		Dębno	Dolsk	450i	Dąb szypułkowy	150	390	32	
37		Dębno	Dolsk	450i	Grab zwyczajny	150	330	25	
38		Dębno	Dolsk	450i	Jesion wyniosły	150	370	32	
39		Dębno	Dolsk	450i	Wiąz szypułkowy	100	440	31	
40		Dębno	Dolsk	450i	Wiąz szypułkowy	150	350	20	
41		Dębno	Dolsk	450i	Wiąz szypułkowy	100	440	31	
42		Dębno	Dolsk	396k	Dąb bezszypułkowy	160	600	23	
43		Dębno	Dolsk	413h	Buk zwyczajny	200	700	24	Drzewo obalone przez silne wiatry
44		Dębno	Dolsk	413h	Dąb bezszypułkowy	200	614	24	

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	
45	Uchwała nr XXXIX/356/2005 Rady Miejskiej w Myśliborzu Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 81 z dnia 19 października 2005 r. poz. 1692	Myślibórz	Chłopowo	106c	Buk zwyczajny	150	376	24	
46	Uchwała nr XXXIX/356/2005 Rady Miejskiej w Myśliborzu Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 81 z dnia 19 października 2005 r. poz. 1692	Myślibórz	Chłopowo	103d	Dąb bezszypułkowy	220	422	26	
47	Uchwała nr LX/356/2006 z dnia 26.01.2006 Rady Miejskiej w Dębnie. Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 40 z dnia 27 marca 2006 r. poz. 688.	Dębno	Różańsko	398d	Dąb szypułkowy	250	430	26	
48		Dębno	Dolsk	456k	Dąb szypułkowy	250	477	19	
49		Trzcianko Zdrój	Chłopowo	121b	Buk zwyczajny	200	398	32	
50	Uchwała nr XX/228/05 Rady Miejskiej w Trzcianku Zdroju z 12 września 2005 r. poz. 1743. Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 84 z dnia 2 listopada 2005 r. poz. 1742	Trzcianko Zdrój	Chłopowo	103Mi	Dąb szypułkowy	250	520	20	
51		Trzcianko Zdrój	Chłopowo	73c	Dąb szypułkowy	180	403	28	
52		Trzcianko Zdrój	Chłopowo	98d	Dąb szypułkowy	250	560	26	
53		Trzcianko Zdrój	Chłopowo	85g	Dąb szypułkowy	250	580	30	
54	Uchwała nr XXXI/281/2004 Rady Miejskiej w Myśliborzu z	Myślibórz	Chłopowo	121h	Głaz narzutowy		11500	1,8	

Lp	Akt prawny (Dz.U)	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Pomniki przyrody				Uwagi	
					Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]		
55	dnia 22 grudnia 2004r . Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 13 z dnia 2 lutego 2005 r. poz. 238.	Myślibórz	Róžańsko	127k	Głaz narzutowy		12530	2,15	"Klickstein"	
56		Myślibórz	Róžańsko	179a	Dąb szypułkowy	160	428	26		
57		Myślibórz	Róžańsko	179a	Dąb szypułkowy	200	478	29		
58		Myślibórz	Róžańsko	179a	Dąb szypułkowy	200	510	28		
59		Myślibórz	Róžańsko	179a	Dąb szypułkowy	200	495	28		
60		Myślibórz	Róžańsko	179a	Dąb szypułkowy	200	460	27		
61		Myślibórz	Róžańsko	129h	Dąb szypułkowy	250	460	36		
62		Myślibórz	Róžańsko	127h	Dęby bezszypułkowe	250	415	23	Jeden pomnik	
						250	322	22		
63		Myślibórz	Róžańsko	226c	Dąb szypułkowy	200	400	24		
64		Uchwała nr XXV/282/06 Rady Miejskiej w Trzcíńsku Zdroju z 21 kwietnia 2006r. Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 77 z dnia 12 czerwca 2006 r. poz.1344	Trzcíńsko Zdrój	Chłopowo	85d	Dąb szypułkowy	220	500	21	
65			Trzcíńsko Zdrój	Chłopowo	86f	Dąb szypułkowy	210	460	23	
66			Trzcíńsko Zdrój	Chłopowo	85d	Dąb szypułkowy	250	410	29	

Rysunek 47 Pomnik przyrody głaz narzutowy
(Fot. Bartłomiej Malecki)

Rysunek 48 Pomnik przyrody dąb szypułkowy
(Fot. Bartłomiej Malecki)

Rysunek 49 pomnik przyrody buk pospolity „Matka Lasu” (Fot. Bartłomiej Malecki)

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się również inne cenne drzewa o wymiarach pomnikowych, które ze względu na swoje położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się jako proponowane pomniki przyrody. Wykaz tych drzew zamieszczono w dalszej części Programu.

6. Pomniki przyrody proponowane.

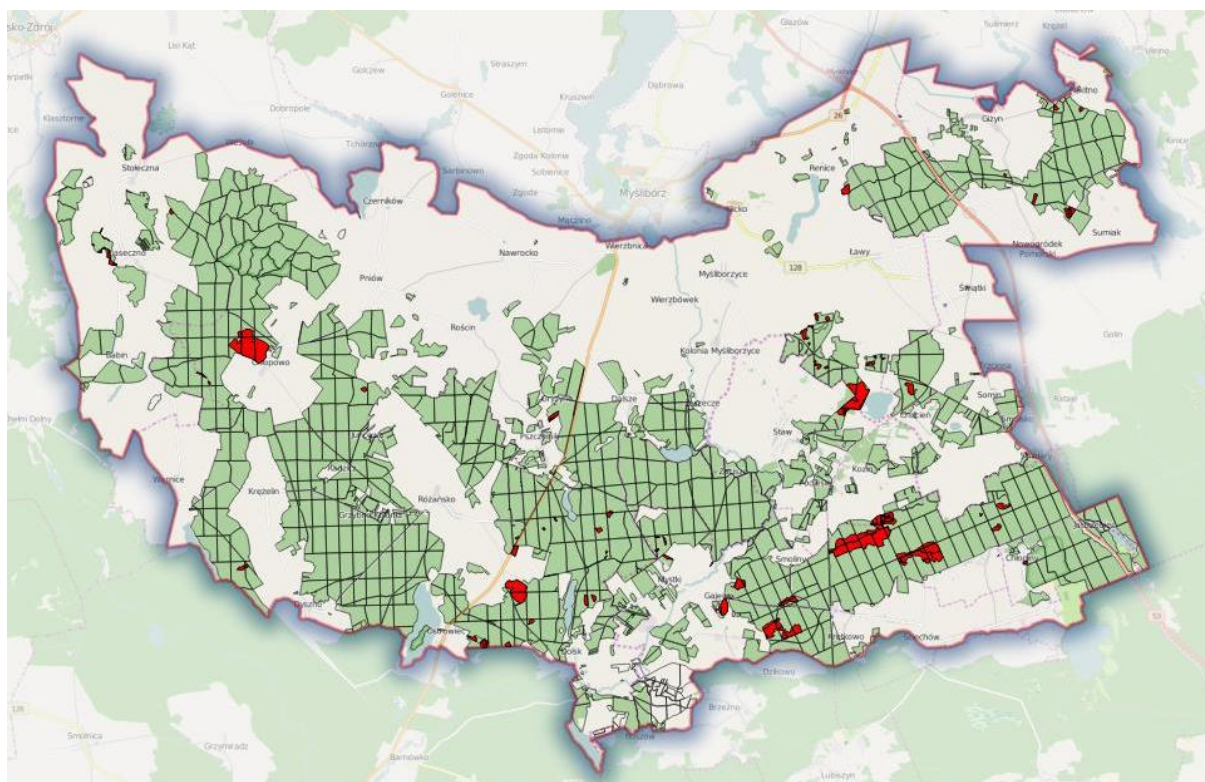
Na terenie Nadleśnictwa Różansko proponuje się ustanowić dwa pomniki przyrody.

Tabela 34 Wzór nr 5b. Proponowane pomniki przyrody.

Lp	Gmina	Leśnictwo	Oddział/ pododdział	Rodzaj	Szacowany Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Uwagi
1.	Lubiszyn	Dolsk	389j	Dąb bezszypułkowy	250	475	32	W poprzednim „POP” wykazany jako pomnik przyrody
2.	Lubiszyn	Chłopyny	521b	Jesion wyniosły	140	380	36	

7. Użytki ekologiczne istniejące.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej- naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania¹⁸.

Rysunek 50 Rozmieszczenie istniejących użytków ekologicznych w N-ctwie Różansko¹⁹

¹⁸ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.(Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627.)

¹⁹ Źródło mapy: OpenStreetMap.org

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajdują się 63 użytki ekologiczne zajmujące powierzchnię 361,15 ha.

Tab.19. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
1	„Chłopy I”	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25.03.2002 (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	Lubiszyn	Chłopy	481h	3,20	3,20	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk	
2	"Ściech"		Lubiszyn	Chłopy	483f	0,51	0,51	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe.	
3	"Chłopy II"		Lubiszyn	Chłopy	513g	2,64	2,64	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
4	"Bagno Chłopowo"	Rozp. Woj. Gorzow. Nr 9/95 z dnia 28.08.1995r. utrzymane w mocy poprzez Rozporządzenie nr 2/99 Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 7 z dnia 31 marca 1999 r. poz. 71).	Mysłibórz	Chłopowo	118i, 119k, 133h, 134b, 135d	55,70	55,48	Zbiorowisko leśno-bagienne	Konieczne podjęcie starań w celu zmiany uchwały w związku z aktualizacją ewidencyjną powierzchni użytku.
5			Mysłibórz	Dyszno	144g	0,36	0,36	Zbiorowisko leśno-bagienne	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
6			Myślubórz	Dyszno	144h	0,45	0,45	Zbiorowisko leśno-bagiennie	
7			Myślubórz	Dyszno	145i	0,55	0,55	Zbiorowisko leśno-bagiennie	
8			Myślubórz	Różańsko	180c	1,44	1,44	Zbiorowisko roślin bagiennowodnych	
9			Dębno	Dolsk/ Pszczelnik	360c/ 324p	1,81	1,81	Zbiorowisko bagiennozarostowe	
10			Dębno	Dolsk	361g	1,62	1,62	Zbiorowisko bagiennozarostowe	
11			Dębno	Dolsk	364b	0,46	0,46	Zbiorowisko bagiennozarostowe	
12			Dębno	Dolsk	365g	0,40	0,40	Zbiorowisko bagiennozarostowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
13			Dębno	Dolsk	367k	0,52	0,52	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
14			Dębno	Dolsk	368l	3,08	2,98	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	W skład użytku wchodzi rurociąg-wydzielenie 368 o. Konieczne podjęcie starań w celu zmiany uchwały w związku z aktualizacją ewidencyjną powierzchni użytku.
15	"Mystki I"	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25.03.2002 (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	Dębno/Lubiszyn	Dolsk	389i,c, f, 390c	2,00	2,00	Zbiorowisko leśno-bagienne	
16		Rozp. Woj. Gorzow. Nr 9/95 z dnia 28.08.1995r. utrzymane w mocy poprzez Rozporządzenie nr 2/99 Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 7 z dnia 31 marca 1999 r. poz. 71).	Dębno	Dolsk	393g	0,32	0,32	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
17			Dębno	Dolsk	393h	0,30	0,30	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
18			Dębno	Dolsk	418a, 437a	23,93	23,93	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
19			Dębno	Dolsk	432d	1,54	1,54	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
20			Dębno	Dolsk	433f	2,53	2,53	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
21			Dębno	Dolsk	452b	1,39	1,39	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
22			Dębno	Dolsk	454k	1,42	1,42	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
23			Dębno	Dyszno	406c, 407f	2,47	2,47	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
24			Dębno	Dolsk	456t	1,23	1,23	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
25			Dębno	Dolsk	456w	2,46	2,69	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
26			Dębno	Dolsk	456r	1,92	1,92	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
27			Nowogródek Pom.	Nowogródek	1h	1,04	1,04	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
28			Nowogródek Pom.	Nowogródek	3b	1,16	1,16	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
29			Nowogródek Pom.	Nowogródek	19i	4,15	4,15	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
30			Nowogródek Pom.	Nowogródek	29h	0,44	0,44	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
31			Nowogródek Pom.	Nowogródek	45i	2,34	2,34	Zbiorowisko leśno-bagienne	
32	"Mystki II"	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25.03.2002 (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	Lubiszyn	Dolsk	410a	1,47	1,47	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
33	"Gajewo"		Lubiszyn	Smoliny	476 c 475h	5,95	5,95	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
34		Rozp. Woj. Gorzow. Nr 9/95 z dnia 28.08.1995r. utrzymane w mocy poprzez Rozporządzenie nr 2/99 Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 7 z dnia 31 marca 1999 r. poz. 71).	Nowogródek Pom.	Nowogródek	154g	0,44	0,44	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
35			Myślibórz	Nowogródek	155c	0,30	0,33	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
36			Myślibórz	Nowogródek	155f	1,55	1,55	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
37			Myślibórz	Nowogródek	161h	4,60	4,60	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
38			Myślibórz	Nowogródek	157c	1,02	1,02	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
39			Myślibórz	Nowogródek	157d	1,12	1,12	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
40			Myślubórz	Nowogródek	159a	0,58	0,58	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
41			Myślubórz	Nowogródek	159c	2,48	2,47	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
42			Myślubórz	Nowogródek	159f	0,25	0,25	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
43			Myślubórz	Nowogródek	159h	0,40	0,40	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
44			Myślubórz	Nowogródek	159i	0,34	0,34	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
45			Myślubórz	Nowogródek/ Smoliny	162b, d,f,g,h ,i; 163j; 243a	31,90	31,90	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
46			Myślubórz	Nowogródek	165f	0,28	0,28	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
47			Myślibórz	Nowogródek	165g	1,50	1,50	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
48			Myślibórz	Nowogródek	165i	0,57	0,57	Zbiorowisko bagienno-zaroślowe	
49		Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25.03.2002 (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	Lubiszyn	Chłopiny	487m, 518b, 518a, 519b, 488n, 519a, 520a, 489l, 520b	40,02	40,02	Śródleśne łąki porośnięte krzewami trzmieliny, bzu czarnego, kruszyny, czeremchy i wierzby	
50	"Długie Łąki"		Lubiszyn	Smoliny/ Chłopiny	470d, 468i, 468l, 468m, 468n, 469i, 489d, 490b, 491b, 492b, 493b, 494b	65,08	65,08	Zbiorowisko łąkowo-bagienne z zaroślami	
51	"Łąki"		Lubiszyn	Smoliny/ Chłopiny	468a, 468b, 468c, 467k, 467l, 467m, 467n, 467o, 467p, 467r, 467s, 467t	16,11	16,11	Śródleśne łąki porośnięte krzewami trzmieliny, bzu czarnego, kruszyny, czeremchy i wierzby	
52	"Łozowisko"		Lubiszyn	Smoliny	498i, 498j, 499i, 499j	5,93	5,93	Śródleśne łąki okresowo zalewane	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
53	"Mokradła"		Lubiszyn	Smoliny	529t, 531i, 531k, 530 f, 530 l, 530g, 530j, 530k, 531r	26,68	26,68	Śródleśne łąki	
54		Uchwała nr XX/226/05 Rady Miejskiej w Trzcińsku-Zdroju z dnia 12 września 2005r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 84/2005 poz. 1742)	Myślibórz	Chłopowo	85a	0,96	0,96	Łąki okresowo zalewane	
55	"Gryźnińska łąka"	Uchwała Nr XXXIX/357/2005 Rady Miejskiej w Myśliborzu z dnia 29 sierpnia 2005 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego. Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Nr 81 poz. 1693	Myślibórz	Pszczelnik	215h, m	3,12	3,12	Śródleśne łąki	
56	"Przydrodże"	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25.03.2002	Lubiszyn	Smoliny	502 a,f,h	7,98	7,98	Śródleśne łąki	
57	"Torfianki przy Sumiaku"	Uchwała Nr XXIX/179/06 Rady Gminy w Nowogrodku Pom. z dn. 31.03.2006r. zmieniona Uchwałą Nr VI/26/07 Rady Gminy w Nowogrodku Pom. z dn. 14.03.2007r. (Dz.Urz. Nr 45 z dnia 13.04.2007r)	Nowogrodka Pom.	Nowogródek	57a,b, c	5,51	5,51	Zarastające zbiorniki wodne powstałe po eksploatacji torfu	

L.p	Nazwa	Akt prawny (Dz.U)	Lokalizacja			Pow. wg aktów prawnych (ha)	Pow. Nctwa (ha)	Opis obiektu, walory przyrodnicze	Uwagi
			Gmina	Leśnictwo	Oddz. poddz.				
58	"Uroczysko Piaseczno"	Uchwała Nr XXI/220/08 Rady Miejskiej w Trzcieńsku-Zdroju z dn. 26.06.2008r.	Trzcieńsko-Zdrój	Chłopowo	86Af, 86Ag, 86Ah, 86Ai, 86Aj, 86Ak.	5,32	4,94	Zbiorowisko bagiennozarostowe	Konieczne podjęcie starań w celu zmiany uchwały w związku z aktualizacją ewidencyjną powierzchni użytku.
59	"Szuwar"	Uchwała Nr XXII/177/2008 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 26.09.2008r. (Dz. Urzęd. Woj. Lub. Nr 102 poz. 1525 z dn. 10.10.2008 r.)	Lubiszyn	Dolsk	3871	0,09	0,09	Teren zalewowy rzeki Myśli	
60	"Chłopy"	Uchwała Nr XXII/177/2008 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 26.09.2008r. (Dz. Urzęd. Woj. Lub. Nr 102 poz. 1525 z dn. 10.10.2008 r.)	Lubiszyn	Chłopy	548fx	0,92	0,92	Teren zalewowy rzeki Myśli	
61	"Kozie łąki"	Uchwała Nr XXX/255/2009 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 29.04.2009r. (Dz. Urzęd. Woj. Lub. Nr 65 poz. 925 z dn. 9.06.2009 r.)	Lubiszyn	Smoliny	243b	2,87	2,87	Wilgotna łąka	
62	„Chłopińska Łąka”	Uchwała Nr IX/49/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dnia 15.06.2015r. (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 08.07.2015r, poz. 1310)	Lubiszyn	Chłopy	548m	1,95	1,95	Wilgotna łąka	
63	„Smoliny”	Uchwała Nr IX/49/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dnia 15.06.2015r. (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 08.07.2015r, poz. 1310)	Lubiszyn	Smoliny	459 i	0,91	0,91	Wilgotna łąka	
Suma							361,15		

Rysunek 51 Fragment użytku ekologicznego „Bagno Chłopowo” (Fot. Bartłomiej Malecki)

Rysunek 52 Zastawka piętrząca, UE „Długie Łąki” (Fot. A. Smoliga)

8. Użytki ekologiczne projektowane

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko projektuje się utworzyć 1 użytek ekologiczny o łącznej powierzchni 51,52 ha (*Projekt Nadleśnictwa Różańsko*).

Tabela 35 Wykaz projektowanych użytków ekologicznych.

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Nazwa i opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
	Oddz.	Gmina <i>Leśnictwo</i>			
1.	86B a,b,c,g,f.	Trzczańsko Zdrój <i>Chłopowo</i>	51,52	„Mokradła w Piasecznie” Obszar planowanego użytku ekologicznego stanowi miejsce żerowania zwierzyny płowej oraz ptactwa. Potwierdzono występowanie wielu gatunków ptaków, w tym nielicznie występujących w Polsce. Celem stworzenia użytku powinno być powstrzymanie dalszej degradacji siedlisk ptaków lęgowych i ochrona zbiorowisk roślinnych.	

Powierzchnia wyznaczona jako projektowany użytek ekologiczny w ekosystemie leśnym odgrywa ważną rolę ekologiczną. Wpływa na wzbogacenie różnorodności biologicznej, urozmaicenie krajobrazu, utrzymanie w równowadze stosunków wodnych oraz stanowi miejsce lęgowe i bytowania wielu zwierząt.

Gospodarka na takich obszarach powinna zmierzać do zapewnienia takich warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów, a szczególnie zachowanie aktualnych warunków hydrologicznych. W przypadku istnienia elementów degradujących (np. wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków, arterii komunikacyjnych i in.) działanie powinno zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych.

9. Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko proponuje się utworzyć 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy. (*Propozycja BULiGL Oddział Gorzów Wlkp.za RDOŚ Szczecin*)

Tab.21. Wykaz istniejących zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

Lp	Położenie			Nazwa Cel ochrony, zagrożenia.	Wskazania	Uwagi
	oddz.	(Pow.ogólna) Pow. Nadl. [ha]**	Gmina, leśnictwo			
3.	169c-g; 204a,b; 207f; 210b*; 211a-g; 212f*,f,h; 24f*,h,i; 250j*; 251d*,i,l,m,n,p,r*,s; 252c*,d,f; 253a,b; 254a-c; 255°-d; 255f*,i,j*; 256c*d- g,h*,j,k,l*,m,o-r; 276c*; 277a*; 278a*; 283a*,b,c; 284°*,b,d,f,g*.	(247,15) 72,8	Myślubórz <i>Pszczelnik, Smoliny</i>	„Przełom Myśli” Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych doliny rzecznej z przełomem rzeki oraz ochrona miejsc rozrodu zagrożonych wyginięciem gatunków. Zagrożenie eutrofizacją.	Chronić przed eutrofizacją, dążyć do ekstensyfikacji gospodarki rolnej w bezpośrednim otoczeniu rzeki	-

Lp	Położenie			Nazwa Cel ochrony, zagrożenia.	Wskazania	Uwagi
	oddz.	(Pow.ogólna) Pow. Nadl. [ha]**	Gmina, leśnictwo			
	R-m	194,46				

*część wydzielania

** wraz z wszystkimi obiektami liniowymi w obrębie obszaru.

Rysunek 53 Położenie proponowanego zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Przełom Myśli”

10. Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej²⁰.

²⁰ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627.)

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (DZ.U. Nr 0, poz.1409 z 2014 r.), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 2014 r.) oraz Rozporządzenie MŚ z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. Nr 0, poz.1348 z 2014 r.), na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.).

- **Ochrona gatunkowa grzybów i roślin.**

Określając listę gatunków grzybów i roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Różańsko, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Różańsko, waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa.

Tabela 36 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Różańsko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
<u>Grzyby</u>				
1.	<i>Morchella esculenta</i>	Smardz jadalny	OC	
2.	<i>Phallus impudicus</i>	Sromotnik bezwstydy		
3.	<i>Sparassis crispa</i>	Szmaciak gałęzisty		

Objaśnienia:

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – Kategoria zagrożenia – „Polska Czerwona Lista Grzybów Wielkoowocnikowych” (Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006):

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu

Tabela 37 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Różańsko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Bryopsida - Mchy									
1.	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OC						
2.	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brodawkowiec czysty	OC						
3.	<i>Sphagnum spp.</i>	Torfowiec	OC						
Pteridophyta - Paprotniki									
1.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC				R		T
2.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty	OC				R		T
3.	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Nasiężrzył pospolity	OS		V	V	V		T

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Spermatophyta – Nasienne									
1.	<i>Angelica archangelica</i>	Dzięgiel nadbrzeżny	OC					R	T
2.	<i>Arum maculatum</i>	Obrazki plamiste	OS	VU	E				T
3.	<i>Cladium mariscus</i>	Kłoc wiechowata	OS			R	R	R	T
4.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		R	I	V		T
5.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OC						T
6.	<i>Epipactis palustris</i>	Kruszczyk błotny	OS		V	V	V		T
7.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OC			I	I		T
8.	<i>Hippophae rhamnoides</i>	Rokitnik zwyczajny	OC						T
9.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OC				V		T
10.	<i>Listera ovata</i>	Listera jajowata	OC				V		T
11.	<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski	OC				V		T
12.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe	OC						T
13.	<i>Ononis spinosa</i>	Wilżyna ciernista	OC						T
14.	<i>Orchis militaris</i>	Storczyk kukawka	OS	VU	V	E	V		T
15.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OC	VU		R	R		T
16.	<i>Teucrium scordium</i>	Ożanka czosnkowa			V	V	V	R	T

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. 2001)

Ex – gatunki wymarłe i zaginione; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Czerwona lista roślin i grzybów Polski (Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. 2006)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione, przypuszczalnie wymarłe; EW – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie; E – gatunki wymierające, krytycznie zagrożone; V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie; I – gatunki o nieokreślonej kategorii zagrożenia

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Wlkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

RCdPZ – „Rośliny cenne dla Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego)” (Kujawa – Pawlaczyk J. 2001)

T – gatunki wymarłe, wymierające, narażone, potencjalnie zagrożone i rzadkie, których stanowiska powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych (inventaryzacji i waloryzacji przyrodniczych); T? – gatunki lokalnie rzadkie i zagrożone, które powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych o ile na danym terenie (gmina) znajduje się mniej niż 20 stanowisk danego gatunku

Gatunki, dla których w tabeli nie określono kategorii zagrożenia występują na innych listach gatunków zagrożonych: Rzadkie i zagrożone gatunki flory polskiej (Jasiewicz 1981); RoteListe der gefährdeten Hoheren Pflanzen Mecklenburg-Vorpommerns (Fukarek F., eds. 1991); Rote Liste Farn- und Blütenpflanzen im Land Brandenburg (Benkert D.; Klemm G., eds. 1993).

Szczegółowa lokalizacja zinwentaryzowanych gatunków grzybów i roślin zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom Programu Ochrony Przyrody.

- **Ochrona gatunkowa zwierząt**

Określając listę gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Różańsko, Waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Różańsko, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Różańsko.

Tabela 38 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Różańsko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
Pijawki							
1.	<i>Hirudo medicinalis</i>	Pijawka lekarska		OC		VU	
Owady							
1.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
2.	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek		OS			TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			TAK
2.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
3.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OC			
4.	<i>Bufo calamita</i>	Ropucha paskówka		OS			
5.	<i>Bufo viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
6.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna		OS			
7.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS			TAK
8.	<i>Triturus vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OC			
9.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
10.	<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna		OC			
11.	<i>Rana lessonae</i>	Żaba jeziorkowa		OC			
12.	<i>Rana ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OC			
13.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OC			
Gady							
1.	<i>Anguis fragilis</i>	Padalec zwyczajny		OC			
2.	<i>Emys orbicularis</i>	Żółw błotny		OS			TAK
3.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OC			
4.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OC			
5.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OC			
Ptaki							
1.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Raniuszek		OS			
2.	<i>Alauda arvensis</i>	Skowronek polny		OS			
3.	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka					TAK
4.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka					TAK
5.	<i>Anas querquedula</i>	Cyranka		OS			TAK
6.	<i>Anas strepera</i>	Krakwa		OS			TAK
7.	<i>Anser anser</i>	Gęgawa					TAK
8.	<i>Anthus trivialis</i>	Świergotek drzewny		OS			
9.	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy		OS			TAK
10.	<i>Ardea cinerea</i>	Czapla siwa		OC			TAK
11.	<i>Aythya ferina</i>	Głowienka					TAK
12.	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica					TAK
13.	<i>Aythya nyroca</i>	Podgorzalka		OS			TAK
14.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS			TAK
15.	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł		OS			TAK

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
16.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów		OS			
17.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek		OS			TAK
18.	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł		OS			
19.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pelzacz ogrodowy		OS			
20.	<i>Certhia familiaris</i>	Pelzacz leśny		OS			
21.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
22.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy		OS			TAK
23.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Grubodziób		OS			
24.	<i>Columba palumbus</i>	Gołąb grzywacz					
25.	<i>Corvus cornix</i>	Wrona siwa		OC			
26.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukułka		OS			
27.	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Sikora modra		OS			
28.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy		OS			TAK
29.	<i>Dendrocopos major</i>	Dzięcioł duży		OS			
30.	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięciołek		OS			
31.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
32.	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel		OS			
33.	<i>Erithacus rubecula</i>	Rudzik		OS			
34.	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Mucholówka żalobna		OS			
35.	<i>Ficedula parva</i>	Mucholówka mała		OS			TAK
36.	<i>Fringilla coelebs</i>	Zięba		OS			
37.	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka wodna		OS			TAK
38.	<i>Garrulus glandarius</i>	Sójka		OS			
39.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
40.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS			TAK
41.	<i>Hippolais icterina</i>	Zaganiacz		OS			
42.	<i>Hirundo rustica</i>	Dymówka		OS			
43.	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów		OS			
44.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek		OS			TAK
45.	<i>Linaria cannabina</i>	Makoloągwa		OS			
46.	<i>Lophophanes cristatus</i>	Sikora czubatka		OS			
47.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Słowik rdzawy		OS			
48.	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga		OS			
49.	<i>Parus major</i>	Sikora bogatka		OS			
50.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony		OS			
51.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek		OS			
52.	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Świstunka		OS			
53.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek		OS			
54.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby		OS			TAK
55.	<i>Poecile montanus</i>	Sikora czarnogłowa		OS			
56.	<i>Poecile palustris</i>	Sikora uboga		OS			
57.	<i>Prunella modularis</i>	Pokrzywnica		OS			
58.	<i>Rallus aquaticus</i>	Wodnik		OS			TAK
59.	<i>Regulus ignicapilla</i>	Zniczek		OS			
60.	<i>Regulus regulus</i>	Mysikrólik		OS			
61.	<i>Remiz pendulinus</i>	Remiz		OS			TAK
62.	<i>Streptopelia turtur</i>	Turkawka		OS			
63.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
64.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Szpak		OS			
65.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kapturka		OS			
66.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek		OS			
67.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk		OS			
68.	<i>Turdus merula</i>	Kos		OS			
69.	<i>Turdus philomelos</i>	Drozd śpiewak		OS			
70.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka		OS			TAK

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	Pl	Gat. NAT
Ssaki							
1.	<i>Arvicola amphibius</i>	Karczownik ziemnowodny		OC			
2.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski		OC			TAK
3.	<i>Erinaceus europaeus</i>	Jeż zachodni		OC			
4.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra		OC			TAK
5.	<i>Micromys minutus</i>	Badylarka		OC			
6.	<i>Myotis daubentonii</i>	Nocek rudy		OS			
7.	<i>Nyctalus noctula</i>	Borowiec wielki		OS			
8.	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Karlik małutki		OS			
9.	<i>Plecotus auritus</i>	Gacek wielkouch		OS			
10.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka		OC			
11.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna		OC			
12.	<i>Sorex minutus</i>	Ryjówka małutka		OC			
13.	<i>Talpa europaea</i>	Kret europejski		OC			

Szczegółowa lokalizacja zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

• Ochrona strefowa

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony²¹

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. Nr 0, poz.1348 z 2014 r.).

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko wyznaczono łącznie 11 stref ochrony, w tym:

- 7 stref ochrony bociana czarnego
- 1 strefę ochrony bielika,
- 2 strefy ochrony orlika krzykliwego,
- 1 strefę ochrony żółwia błotnego.

1 strefę ustanowiono decyzją nr 25/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 listopada 2012 r. Znak sprawy: WOPN.6442.24.2012.AR.

2 strefy ustanowiono decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. Znak sprawy SR-P-2-6652/15/3/07/08.

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 2 kwietnia 2007 r. Znak sprawy SR-P-2-6652/13/2/07.

²¹ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627)

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 11 września 2007 r. Znak sprawy SR-P-2-6652/19/4/07.

2 strefy ustanowiono decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 17 czerwca 1999 r. Znak sprawy OŚ.III.W.PIW.-6631A/25/1/1999.

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 12 lipca 2000 r. Znak sprawy OŚ.III.W.PIW.-6631A/61/25/2000.

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Gorzowskiego z dnia 16 marca 1998 r. Znak sprawy OŚOP-6132/18B/1/98.

1 strefę ustanowiono decyzją nr 29/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 sierpnia 2014 r. Znak sprawy: WOPN.6442.24.2014.MS.ASD

1 strefę ustanowiono decyzją nr 30/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 sierpnia 2014 r. Znak sprawy: WOPN.6442.42.2014.MS.ASD

Tabela 39. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Różańsko.

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Różańsko				
Nadleśnictwo Różańsko	Strefa całoroczna	151,66	Strefa okresowa	413,07
	Łącznie (ha) – 564,73			

II. Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest Ustawa o lasach z 28 września 1991 roku (Tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1153). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zgodnie z ustawą, w Polsce prowadzi się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Różańsko poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

1. Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie potrzebami przyrodniczymi.

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono:

- lasy na siedlisku BMb, LMb, Ol3, OlJ, Lł,
- drzewostany wyznaczone jako ekosystemy referencyjne,
- lasy na siedliskach przyrodniczych w stanie zachowania A,
- lasy w zasięgu całorocznej strefy ochrony konserwatorskiej zwierząt chronionych,
- rezerwaty.

Kategorie te często wiążą się ze sobą i powierzchnia jest zaliczona ze względu na główny czynnik.

Ogólna powierzchnia lasów zaliczona do gospodarstwa specjalnego wynosi 1314,37 ha co stanowi 9,6% powierzchni leśnej (zal. i n.zal.).

Tabela 40 Gospodarstwo specjalne

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Różańsko	
ha	%
1 251,72	9,1

2. Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, część lasów Nadleśnictwa Różańsko zaliczono do lasów ochronnych. Gospodarka w nich podlega pewnym ograniczeniom. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, niewielką część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tabela 41 Lasy ochronne

Funkcje lasów	ha	%
WIELOFUNKCYJNE LASY OCHRONNE , w tym: wiodąca kategoria ochronności (inne kategorie)	5 790,65	42,2
Wodochronne	741,87	5,4
Wodochronne (cenne fragmenty rodzimej przyrody)	563,74	4,1
Wodochronne (cenne fragmenty rodzimej przyrody, ostoje zwierząt chronionych)	27,04	0,2
Wodochronne (ostoje zwierząt chronionych)	57,28	0,4
Cenne fragmenty rodzimej przyrody	3 983,79	29
Cenne fragmenty rodzimej przyrody (ostoje zwierząt chronionych)	150,31	1,1
Ostoje zwierząt chronionych	266,62	1,9

III. Inne formy ochrony przyrody.

1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

W ramach ECONET - PL w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wyróżniono obszar węzłowy o znaczeniu krajowym 2K – obszar Barlinecki. Obejmuje on Puszcę Barlinecką i poprzez dolinę Płoni wiąże Pojezierze Myśliborskie i Równinę Gorzowską z jeziorami Płoń, Miedwie, Dąbie i dalej z obszarem węzłowym 1M – „Dolnej Odry”.

Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren nadleśnictwa przechodzą dwa korytarze ekologiczne:

- KPN-18C- „Pojezierze Myśliborskie” KPN-18C.
- GKPN-21- „Pojezierze Myśliborskie-Pojezierze Drawieńskie”

C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 54 Bagno w lesie (Fot. Bartłomiej Malecki)

1. Rzeźba terenu²².

Cała powierzchnia Nadleśnictwa Różańsko należy do obszarów nizinnych (do 300 m n.p.m.). Pod względem ukształtowania powierzchni terenu Nadleśnictwo Różańsko przedstawia się jako obszar średnio urozmaicony. Maksymalna różnica wysokości w nadleśnictwie wynosi około 70 m. Najwyższym punktem jest wzniesienie morenowe „Długogóra” - 114,6 m n.p.m. Najniżej na wysokości około 45 m n.p.m. położone są fragmenty lasu na brzegu jezior Ostrowieckie i Dolskie. Największe różnice wysokości względnych występują w rejonach występowania moren czołowych, zboczy rynien polodowcowych i zagłębień wytopiskowych.

Teren nadleśnictwa charakteryzują 3 główne typy reliefu:

- **nizinny równy**, deniwelacje do 5 m, związany z sandrami stadiału pomorskiego, utworami rzecznyymi holoceniowymi oraz utworami lodowcowymi wysoczyzny morenowej,
- **nizinny falisty**, o wysokościach względnych nie przekraczających 15 m, związany głównie z falistą powierzchnią wysoczyzny morenowej oraz z rynnami polodowcowymi i zagłębieniami polodowcowymi,
- **nizinny pagórkowaty**, o deniwelacjach do 25 m, i znacznych nachyleniach stoków, związany jest przede wszystkim z kulminacjami morenowymi oraz z rynnami polodowcowymi i zagłębieniami wytopiskowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko wyróżniono 17 typów gleb i 46 podtypów gleb. Szczegółowe

²² Elaborat Glebowo-Siedliskowy Nadleśnictwa Różańsko 2004 r.

zestawienie typów i podtypów gleb zawiera tabela 19, którą sporządzono w oparciu o dane z operatu glebowo-siedliskowego.

2. Budowa geologiczna²³.

Zasadniczą jednostką budowy geologicznej na omawianym terenie są mezozoiczne struktury fałdowane tworzące Nizinę Szczecińską – Blok Gorzowa. Spoczywają one na platformie paleozoicznej. Nieckę wypełniają utwory dolnej kredy. Powierzchnię całego omawianego obszaru tworzą utwory czwartorzędowe (Q), podzielone na osady plejstoceńskie, holoceńskie oraz osady pośrednie, które tworzyły się w epoce lodowcowej, jak i późniejszych okresach ciepłych. Plejstocen na badanym terenie reprezentują osady złożone przez lądolód skandynawski i związane z nim wody, podczas ostatniego zlodowacenia północnopolskiego.

Okres holocenu reprezentują torfy, mursze, utwory mineralne współczesnych dolin rzecznych i mis jeziornych.

Okres plejstocen – holocen na badanym terenie stanowią utwory akumulacji eolicznej, utwory deluwialne oraz po części osady zastoiskowe.

3. Typy gleb.

Według operatu glebowo-siedliskowego z 2004 r. w Nadleśnictwie dominują gleby rdzawe (RD) – 66,2 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko wyróżniono 46 podtypów gleb. Szczegółowe zestawienie typów i podtypów gleb zawiera tabela 19, którą sporządzono w oparciu o dane z operatu glebowo-siedliskowego.

Tabela 42 Zestawienie typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Różańsko.

Typ i podtyp gleby	Nadleśnictwo Różańsko		Siedliskowe typy lasu
	[ha]	[%]	
Arenosole właściwe	82,11	0,64	Bśw, BMśw, LMśw
Arenosole bielcowane	2,51	0,02	BMśw
Pararędziny właściwe	38,84	0,3	Lśw, LMśw
Pararędziny brunatne	48,31	0,37	Lśw
Czarne ziemie murszaste	19,81	0,15	Lw
Czarne ziemie właściwe	19,77	0,15	Lśw, Lw, OIJ
Czarne ziemie wyługowane	2,16	0,02	Lśw, Lw
Gleby brunatne właściwe	73,28	0,57	Lśw, Lw
Gleby szarobrunatne	37,29	0,29	LMśw, Lśw, Lw
Gleby brunatne wyługowane	310,55	2,4	LMśw, Lśw
Gleby brunatne kwaśne	203,74	1,58	LMśw, Lśw
Gleby płowe właściwe	367,61	2,85	LMśw, Lśw
Gleby płowe brunatne	466,56	3,61	LMśw, Lśw

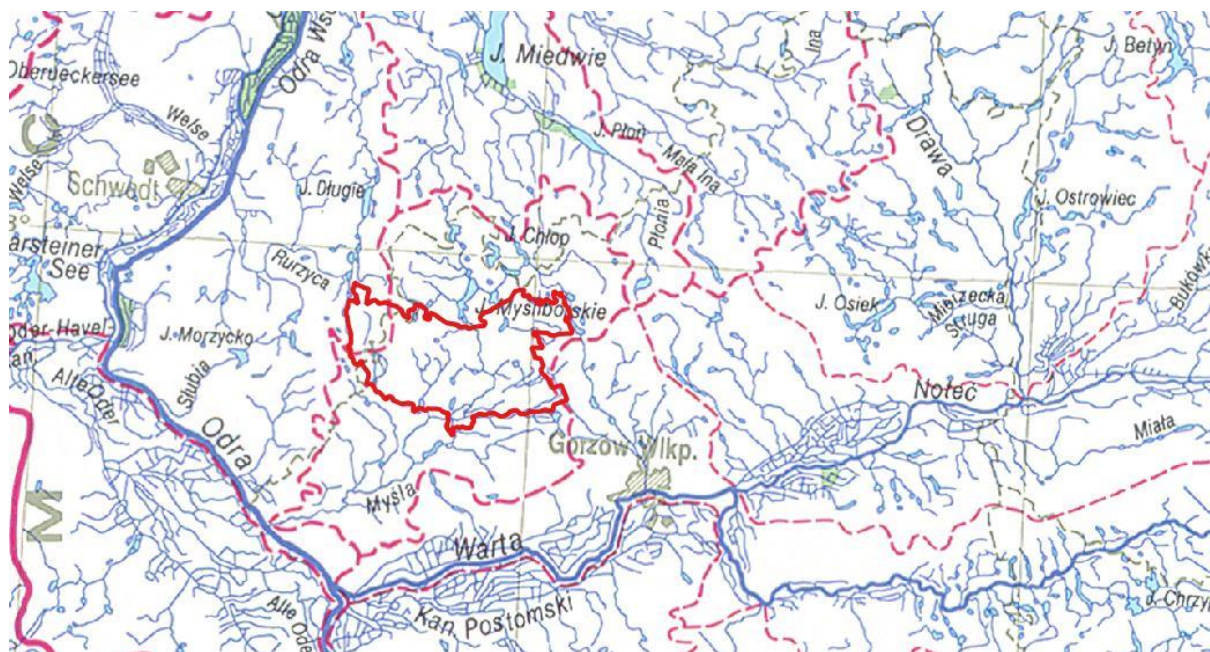
²³ J.w.

Typ i podtyp gleby	Nadleśnictwo Różańsko		Siedliskowe typy lasu
Gleby płowe bielcowe	48,72	0,38	LMśw
Gleby płowe opadowoglejowe	0,73	0,01	Lśw
Gleby rdzawe właściwe	5922,5	45,85	Bśw, BMśw, LMśw, Lśw
Gleby rdzawe brunatne	925,66	7,17	BMśw, LMśw, Lśw, Lw
Gleby rdzawe bielcowe	1706,76	13,21	Bśw, BMśw, LMśw, Lśw
Gleby ochrowe	1,98	0,02	LMśw
Gleby bielcowe właściwe	342,04	2,65	Bśw, BMśw, LMśw
Gleby glejo-bielcowe właściwe	261,1	2,02	BMśw, LMśw, Lśw, Lw
Gleby glejo-bielcowe murszaste	9,08	0,07	BMw, LMśw, Lśw
Gleby glejobielcowe torfiaste	8,35	0,06	LMw
Gleby gruntowoglejowe właściwe	75,83	0,59	BMśw, BMw, LMśw, LMw, Lw
Gleby gruntowoglejowe próchniczne	99,49	0,77	LMśw, LMw, Lśw, Lw
Gleby gruntowoglejowe murszowe	4,57	0,03	Lw
Gleby opadowoglejowe właściwe	8,96	0,07	LMw, Lśw, Lw
Gleby opadowoglejowe bielcowane	1,26	0,01	LMw
Gleby amfiglejowe	2,37	0,02	Lw
Gleby torfowe torfowisk niskich	142,63	1,1	OI, OIJ
Gleby torfowe torfowisk przejściowych	208,95	1,62	BMb, LMb
Gleby torfowo-murszowe	530,37	4,11	BMb, LMb, OI, OIJ
Gleby gytowo-murszowe	14,55	0,11	Lw, OIJ
Gleby namurszowe	46,11	0,36	LMb, OI, OIJ
Gleby mineralno-murszowe	207,42	1,61	LMśw, LMw, Lśw, Lw, OI, OIJ
Gleby murszowate właściwe	94,56	0,73	LMśw, LMw, Lw, OIJ
Gleby murszaste	380,02	2,94	BMśw, LMśw, LMw, Lśw, Lw
Mady rzeczne właściwe	9,69	0,07	LŁ
Mady rzeczne próchniczne	5,36	0,04	LŁ
Mady rzeczne brunatne	1,76	0,01	LŁ
Gleby deluwialne właściwe	29,7	0,23	LMśw, LMw, Lśw
Gleby deluwialne brunatne	17,96	0,14	LMśw, Lśw, Lw
Rigosole	22,54	0,17	Lw, OIJ
Kulturoziemy pobagiennie	101,27	0,78	LMw, LMb, OI, OIJ
Gleby industrioziemne i urbanoziemne o niewykształconym profilu	3,98	0,03	LMśw
Pararzędziny antropogeniczne	9,37	0,07	LMśw, LMw, Lśw

4. Wody.

Na sieć hydrologiczną Nadleśnictwa Różańsko składają się wody płynące oraz stojące. Sieć rzeczna na terenie Nadleśnictwa tworzą: rzeka Myśla, a ponadto jej dopływy: Pręga, Kozi Rów, Łączyna, Myślański Kanał, Olchowy Rów i dopływy Warty – Marwica oraz mniejsze ciek

(strumienie, kanały, rowy). Obszar Nadleśnictwa Różańsko należy do zlewiska Bałtyku, dorzecza Odry i Warty w zlewni wyżej wymienionych cieków. Dorzecze Warty stanowi tylko rzeka Marwica, odwadniająca wschodnie krańce Nadleśnictwa.

Rysunek 55 Położenie Nadleśnictwa Różańsko na tle wód powierzchniowych

Lasy Nadleśnictwa są w wystarczającym stopniu zaopatrzone w wodę. Należy systematycznie konserwować sieć rowów melioracyjnych, aby mogły prawidłowo spełniać swoje funkcje.

Tab.26. Zestawienie jezior w Nadleśnictwie Różańsko.

Nazwa jeziora	Głębokość [m]
Ostrowieckie	7
Dolskie	5
Warnickie	11
Zielin	11
Czarne	12
Dalsze	12
Białe	12
Kozie	1
Rościńskie	2
Czernikowskie	11
Renickie	9
Karskie Wielkie	18

Powyższe jeziora są pochodzenia rynnowego bądź wytopiskowego. Polodowcowe jeziora rynnowe zajmują dawne, głębsze rynny polodowcowe, które w czasie deglacjacji lądolodu zostały wypełnione bryłami lodu chroniąc je w ten sposób przed zasypaniem utworami lodowcowymi. Charakterystyczny dla nich jest wąski kształt, strome brzegi i urozmaicona rzeźba dna. Typowym jeziorem jest J. Dolskie. Jeziora wytopiskowe powstały w miejscach po wytopionych mniejszych bryłach martwego lodu. Charakteryzują się mniejszymi rozmiarami, owalnym kształtem i niewielką

głębokością. Reprezentatywnym jeziorem wytopiskowym jest J. Dalsze.

Bardzo ważnym rezerwuarem wody na omawianym obszarze są torfowiska. Zajmują one 7,8 % powierzchni Nadleśnictwa. Swoisty sposób przechowywania wody czyni z nich istotny element ekologiczny i hydrologiczny. Dzięki dużej pojemności wodnej torfy wykazują znaczną sprawność w retencji wody. Torfy wykazują ponadto właściwości filtracyjne dla wód przemieszczających się pionowo i poziomo. Pełnią także ważną funkcję krajobrazotwórczą. Na terenie Nadleśnictwa torfowiska występują w bezodpływowych zagłębieniach terenowych różnego pochodzenia, z wysokim poziomem wody gruntowej, oraz w dolinach rzek i strumieni.

5. Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Różańsko i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące).

(1) Ols środkowoeuropejski - *Carici elongate* – *Alnetum* sensu lato

- *Ribeso nigri* – *Alnetum* – ols porzeczkowy. Zespół w typie olsu typowego (Ol) i niekiedy olsu jesionowego (OlJ).

- *Sphagno squarrosi* – *Alnetum* – ols torfowcowy. Zespół w typie lasu mieszanego bagiennego (LMb) i niekiedy olsu typowego (Ol).

(5) Niżowe łągi olszowe i jesionowo – olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych - *Circaeo* – *Alnetum*.

- *Fraxino* – *Alnetum* – łąg jesionowo – olszowy. Zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego (OlJ).

(8) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario* – *Carpinetum*); postać pomorska uboga.

- *Stellario holosteae* – *Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw).

(9) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario* – *Carpinetum*), postać pomorska żyzna.

- *Stellario holosteae* – *Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw) i lasu wilgotnego (Lw).

(29) *Galio-odorati* – *Fagetum* - żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym lasu świeżego (Lśw).

(44) Subatlantycki acydofilny las bukowo – dębowy typu pomorskiego - *Fago* – *Quercetum petraeae*.

- *Fago – Quercetum petraeae* – pomorski las dębowo – bukowy. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw) oraz lasu mieszanego świeżego (LMśw).

(47) *Quercu roboris - Pinetum* (47) – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym – BMśw i częściowo – BMw.

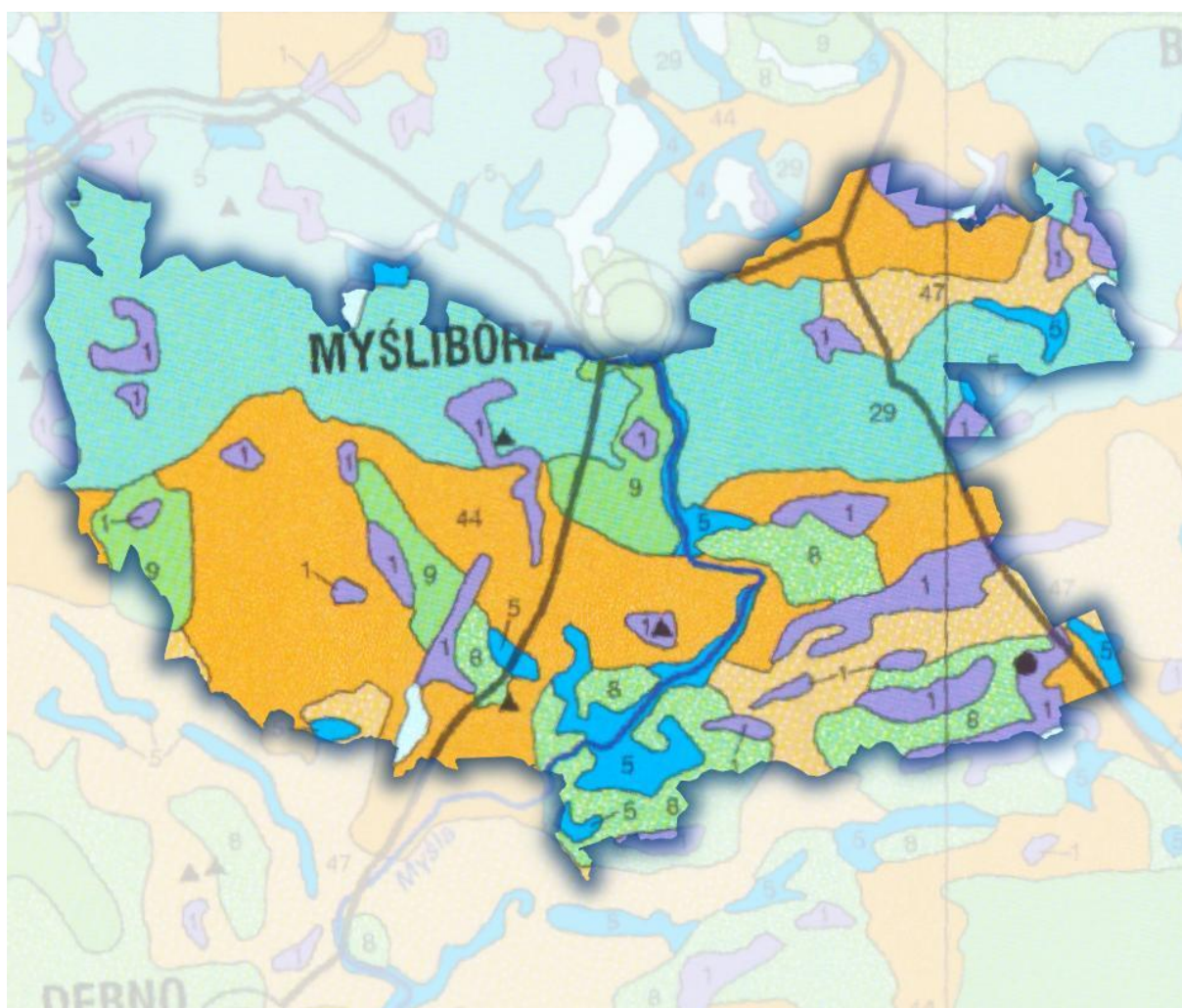
(▲) Mszary wysokotorfowiskowe - *Sphagnetalia magellanici*

- *Sphagnetum magellanici*.

- *Eriophorum vaginatum – Sphagnum fallax*.

(●) Kontynentalny bór bagienny - *Vaccinio uliginosi – Pinetum*

- *Vaccinio uliginosi – Pinetum* – bór sosnowy bagienny. Zespół w typie siedliskowym boru bagiennego (Bb) i boru mieszanego bagiennego (BMb).

Rysunek 56 Roślinność potencjalna w N-ctwie Różańsko (oznaczenie w tekście powyżej)

6. Świat zwierzęcy.

Fauna w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa Różańsko nie jest w pełni rozpoznana. Na podstawie waloryzacji przyrodniczych gmin będących w zasięgu Nadleśnictwa Różańsko ogółem stwierdzono występowanie następujących ilości gatunków kręgowców:

- Ryby i minogi -około 20 gatunków
- Płazy - 13 gatunków
- Gady - 7 gatunków
- Ptaki - około 150 gatunków
- Ssaki - około 30 gatunków

7. Typy siedliskowe lasu.

Typy siedliskowe lasu przyjęto z map glebowo – siedliskowych wykonanych przez BULiGL oddz. Gdynia. wg stanu na 01.01.2004 r.

Tabela 43 Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Inwentaryzacja wg stanu na 1.01.2006 r.		Inwentaryzacja wg stanu na 1.01.2016 r.		zmiana pow.
		ha	%	ha	%	
1	Bśw	273,66	2,13	404,31	2,95	130,49
2	Bw	0,00	0,00	0,00	0	0
3	Bb	0,00	0,00	0,00	0	0
4	BMśw	5135,17	39,68	5 278,42	38,46	146,42
5	BMw	5,61	0,04	16,42	0,12	10,81
6	BMb	79,07	0,61	77,77	0,57	-1,3
7	LMśw	4346,02	33,75	4 647,06	33,87	296,41
8	LMw	280,72	2,18	318,64	2,32	38,32
9	LMb	293,96	2,28	315,35	2,3	21,39
10	Lśw	1459,85	11,34	1 556,09	11,34	96,34
11	Lw	188,10	1,46	226,93	1,65	38,68
12	OI	556,78	4,32	545,82	3,98	-12,6
13	OIJ	243,75	1,89	319,58	2,33	75,91
14	LI	14,67	0,11	15,53	0,11	0,86
Razem		12 877,89	100,00	13 721,92	100,00	100,00

Dominującymi typami siedliskowymi w Nadleśnictwie są: siedliska lasowe zajmują łącznie – 51,1 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa.

8. Drzewostany.

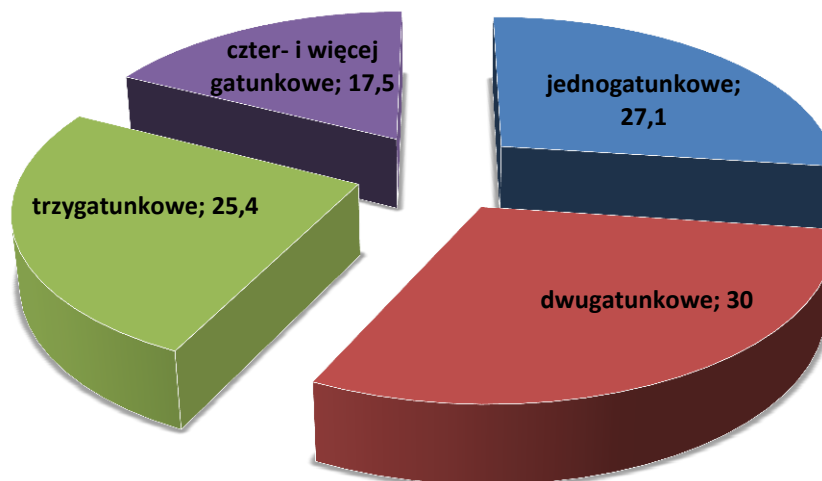
Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

- bogactwa gatunkowego,
 - budowy pionowej,
 - pochodzenia.
- **Bogactwo gatunkowe.**

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tabela 44 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Różańsko.

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	jednogatunkowe	818,57	2132,79	709,27	3660,63	27,1
	dwugatunkowe	1063,90	1996,72	985,75	4046,37	30,0
	trzygatunkowe	1241,19	1240,83	943,77	3425,79	25,4
	czter- i więcej gatunkowe	718,78	940,45	704,12	2363,35	17,5

Rysunek 57 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Różańsko.

Z powyższego zestawienia wynika, że w skali Nadleśnictwa Różańsko drzewostany jedno, dwu, trzy, cztero- i więcej gatunkowe zajmują zbliżoną powierzchnię. Przeważają nieznacznie drzewostany dwugatunkowe, zajmujące 30% powierzchni.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednogatunkowe: spadek o 7,6 % powierzchni,
- drzewostany dwugatunkowe: wzrost o 0,7 % powierzchni,
- drzewostany trzygatunkowe: wzrost o 1,0 % powierzchni,
- drzewostany cztero i więcej gatunkowe: wzrost o 6 % powierzchni

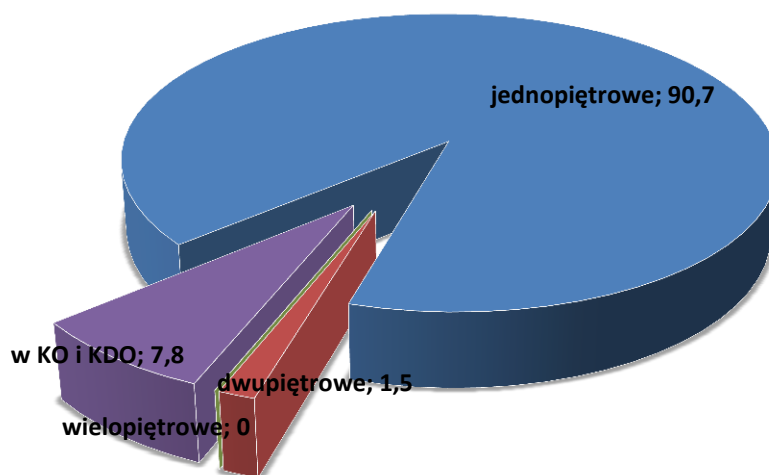
• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż 2/3 średniej wysokości gatunku panującego w piętrze

górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tabela 45 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m3]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	jednopiętrowe	3842,44	6156,70	2242,01	12241,15	90,7
	dwupiętrowe	0,00	46,11	159,14	205,25	1,5
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	w KO i KDO	0,00	107,98	941,76	1049,74	7,8

Rysunek 58 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują 90,7 % powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią znikomą część (1,5 %). Drzewostany w KO i KDO stanowią 7,8 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko występują 623 wydzielienia, na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, na ogólnej powierzchni 2635,57 ha.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednopiętrowe: spadek o 4,8 % powierzchni,
- drzewostany dwupiętrowe: na zbliżonym poziomie,
- drzewostany w KO i KDO: wzrost o 5,0 % powierzchni.

Biorąc pod uwagę sposoby zagospodarowania lasu, wzrost podrostów i podsadzeń należy spodziewać się zwiększenia udziału drzewostanów o złożonej budowie pionowej, co będzie pełniej odpowiadało możliwościom produkcyjnym siedlisk.

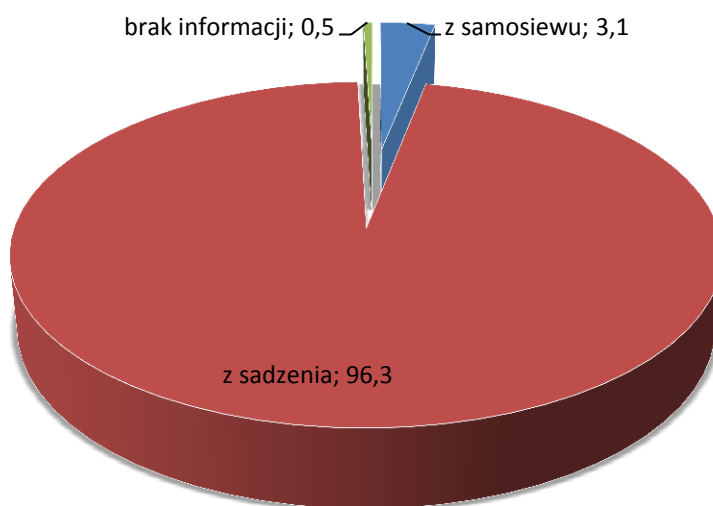
- **Pochodzenie**

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urzędzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Różańsko (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2014. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obarczone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 96,3 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew.

Tabela 46 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	odroślowe	13,87	2,80	0,00	16,67	0,1
	z samosiewu	136,67	244,97	32,18	413,82	3,1
	z sadzenia	3668,98	6034,51	3294,32	12997,81	96,3
	brak informacji	22,92	28,51	16,41	67,84	0,5

Rysunek 59 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

9. Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

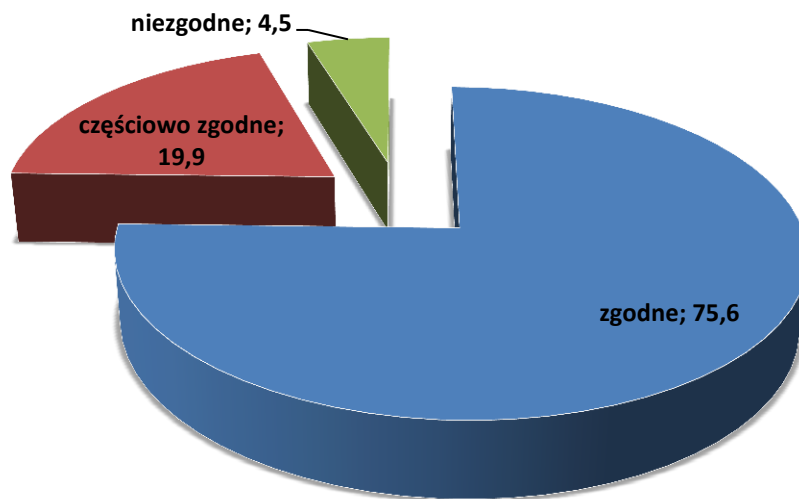
• Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją urządzania lasu (2012).

Tabela 47 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym	
			ha	%	ha	%	ha	%
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	BMB	BRZ SO	39,27	81,2	9,07	18,8		
		SO BRZ			1,34	100,0		
	BMŚW	BK SO	741,89	96,9	23,93	3,1		
		DB SO	1887,78	79,8	470,76	19,9	7,60	0,3
		SO	2102,70	99,0	16,11	0,8	4,08	0,2
		SO DB	1,09	100,0				
	BMW	ŚW SO	0,82	5,0	12,23	74,5	3,37	20,5
	BŚW	SO	402,82	99,7	1,18	0,3		
	LŁ	DB OL	6,89	61,2	4,37	38,8		
		JS DB	2,78	100,0				
		OL DB			1,49	100,0		
	LMB	BRZ OL	62,20	28,5	126,98	58,2	28,94	13,3
		BRZ SO					0,73	100,0
		OL	7,13	100,0				
		SO BRZ	6,35	21,2	23,57	78,8		
	LMŚW	BK	25,40	86,3	4,03	13,7		
		BK DB	6,20	84,5	1,14	15,5		
		BK DB SO	82,16	76,1	25,74	23,9		
		BK SO	756,36	71,5	288,12	27,2	13,53	1,3
		BK SO DB	2,20	16,6	9,57	72,3	1,46	11,0
		DB	5,75	77,6	1,66	22,4		
		DB BK	1,54	100,0				
		DB BK SO	31,61	100,0				
		DB SO	2052,05	73,8	689,21	24,8	38,68	1,4
		DB SO BK	8,81	58,9	3,91	26,1	2,24	15,0
		GB DB			12,20	100,0		
		SO	0,51	100,0				
		SO BK	145,00	68,0	55,09	25,8	13,14	6,2
		SO BK DB			4,93	88,7	0,63	11,3
	SO DB	179,41	62,7	91,63	32,0	15,07	5,3	
	SO DB BK	20,90	43,2	27,52	56,8			
	SO GB DB	6,57	68,7	2,99	31,3			
	LMW	DB OL	0,57	100,0				

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym	
			ha	%	ha	%	ha	%
		JS DB	1,06	100,0				
		OL DB	6,46	16,1	33,67	83,9		
		SO DB	30,34	11,4	164,99	61,8	71,62	26,8
	LŚW	BK	393,18	81,0	76,29	15,7	16,03	3,3
		BK DB	135,24	34,7	96,22	24,7	157,81	40,5
		BK SO			3,75	100,0		
		DB	119,44	73,4	11,36	7,0	31,84	19,6
		DB BK	164,92	33,5	170,50	34,7	156,52	31,8
		GB BK DB	2,84	100,0				
		GB DB			9,84	100,0		
		LP GB DB					5,50	100,0
		LW	DB	1,72	22,1	6,07	77,9	
	DB OL		8,55	72,5	3,24	27,5		
	GB DB						0,27	100,0
	JS DB		11,42	9,1	65,80	52,6	47,90	38,3
	JS WZ DB				1,04	34,4	1,98	65,6
	OL				2,09	100,0		
	OL DB		4,11	6,0	62,37	90,7	2,31	3,4
	OL	OL	450,10	95,1	12,71	2,7	10,66	2,3
	OLJ	DB OL	5,15	100,0				
		JS OL	44,61	60,2	29,44	39,8		
		OL	199,18	91,9	10,20	4,7	7,31	3,4
		OL JS			13,21	100,0		

Rysunek 60 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią ponad 75 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (około 20% powierzchni).

W niektórych drzewostanach młodszych klas wieku, częściowo zgodnych i niezgodnych z TD zaprojektowano podsadzenia mające na celu przebudowę tych drzewostanów, wykaz tych drzewostanów zostanie zamieszczony w elaboracji.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany zgodne z siedliskiem: wzrost o 38 % powierzchni;
- drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem: spadek o 34,7 % powierzchni;
- drzewostany niezgodne: spadek o 2,2 % powierzchni;

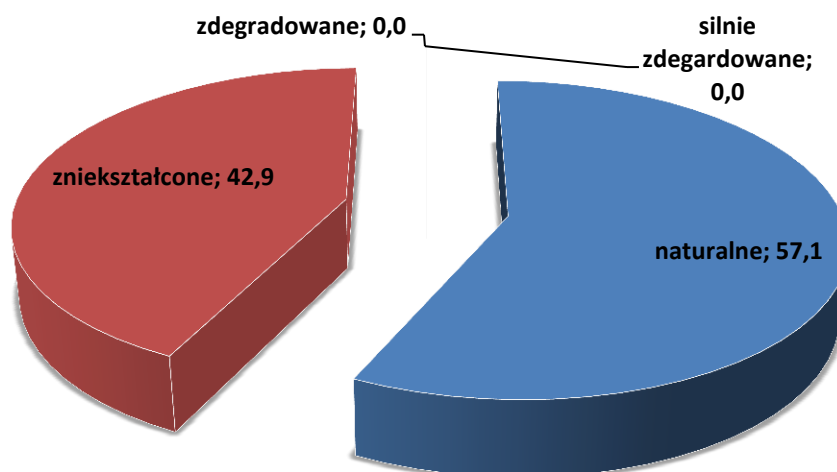
Z powyższego zestawienia wynika bardzo wyraźny trend wzrostowy drzewostanów zgodnych z siedliskiem i częściowo zgodnych z siedliskiem kosztem drzewostanów niezgodnych.

• Formy aktualnego stanu siedliska

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tabela 48 Formy stanu siedliska.

Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	bory	naturalne	94,39	138,18	99,88	332,45	2,5
		zniekształcone	21,44	47,03	3,08	71,55	0,5
		zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		silnie zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	bory mieszane	naturalne	752,00	1123,66	682,80	2558,46	19,0
		zniekształcone	725,17	1790,68	251,60	2767,45	20,5
		zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		silnie zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	lasy mieszane	naturalne	826,26	1073,39	1112,80	3012,45	22,3
		zniekształcone	488,13	1368,11	325,10	2181,34	16,2
		zdegradowane	2,21	0,00	0,00	2,21	0,0
		silnie zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	lasy	naturalne	300,25	307,68	598,79	1206,72	8,9
		zniekształcone	132,12	266,85	179,99	578,96	4,3
		zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		silnie zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	ogółem	naturalne	2306,31	2817,77	2583,14	7707,22	57,1
		zniekształcone	1533,92	3493,02	759,77	5786,71	42,9
		zdegradowane	2,21	0,00	0,00	2,21	0,0
		silnie zdegradowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0

Rysunek 61 Formy stanu siedliska.

W Nadleśnictwie Różańsko dominują siedliska naturalne – stanowią 57,1 % powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest niższa, stanowi 42,9 % powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa siedliska zdegradowane zajmują 2,21 ha, natomiast nie ma silnie zdegradowanych siedlisk.

• **Formy degeneracji lasu**

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

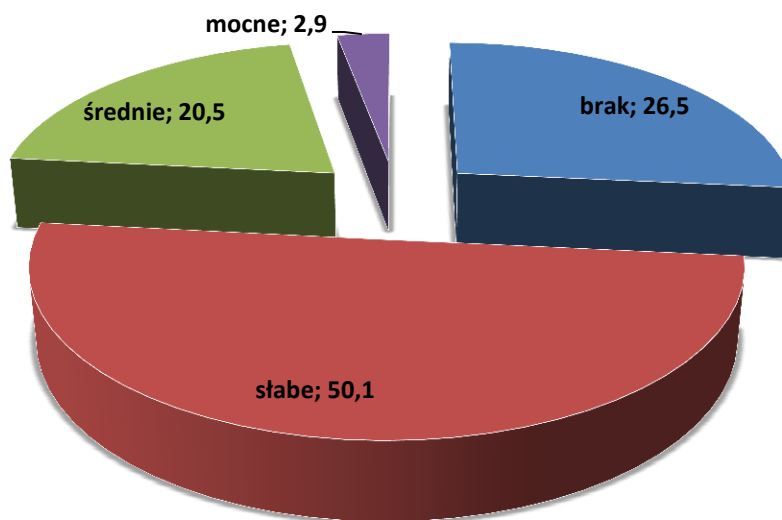
- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
 - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tabela 49 Borowacenie w Nadleśnictwie Różańsko.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo RÓŻAŃSKO	brak	1742,81	1192,41	639,72	3574,94	26,5
	słabe	1682,23	3637,55	1446,00	6765,78	50,1
	średnie	384,18	1321,44	1056,95	2762,57	20,5
	mocne	33,22	159,39	200,24	392,85	2,9

Rysunek 62 Borowacenie w Nadleśnictwie Różańsko.

Z zestawień wynika, że ponad 50 % powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany, w których występuje słabe borowacenie. Powierzchnia drzewostanów gdzie nie ma pinetyzacji sięga ponad 26 % powierzchni Nadleśnictwa. Borowaceniowi średniemu uległo ok. 20 %, a borowaceniowi mocnemu ok. 3 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

Zmniejszania się skali tego zjawiska należy spodziewać się w wyniku dobierania odpowiedniego składu młodego pokolenia oraz przebudowy drzewostanów starszych.

Monotypizacja polega na ujednoczeniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- a) monotypizację częściową, gdy:
 - udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,

- udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,
 - b) monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych.

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono w udziale drzewostanów 9 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew i podrostów (zapisane w bazie danych Taksator).

Tabela 50 Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie (wg udziału rzeczywistego).

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przest oje	Podsz yt	Nal ot	Zadrzewie nia i zakrzewie nia	Samosie wy	Razem
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]						
czeremcha amerykańska	253	47,30	56	20,36	1	1614		54		2148
czereśnia pospolita	1	0,05				4				5
dagleźja zielona	232	84,59	13	1,24	14	10		11		280
dąb czerwony	308	65,98	20	3,20	16	23		3		370
kasztanowiec biały	25	3,99			9	1		4		39
klon pospolity	159	24,54	4	1,19	9	76		19		267
ligustr pospolity						1		1		2
orzech czarny	2	0,52				3		2		7
platan klonolistny	1	0,04						1		2
robinia akacyjowa	721	182,92	22	2,47	14	440		30		1227
sosna Banksa	2	0,47								2
sosna czarna	2	0,27						1		3
sosna wejmutka	14	3,40			1					15
śliwa ałycza	1	0,02				3		4		8

Dominującym gatunkiem obcego pochodzenia jest robinia akacyjowa – 182,92 ha-co stanowi 1,2% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej Nadleśnictwa. Duży udział zaznacza również dagleźja zielona oraz dąb czerwony. Bardzo istotnym problemem w Nadleśnictwie Różańsko stanowi duży udział czeremchy amerykańskiej, występującej łącznie w 1923 wydzieleniach, a łączna pow. zredukowana z gatunkiem wynosi około 68 ha.

9. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Różańsko.

- **Drzewostany cenne przyrodniczo.**

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tabela 51 Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
1.	Chłopowo 78h	1,20	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
2.	Chłopowo 79h	0,83	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
3.	Chłopowo 94d	5,36	Drzewostan bukowy na siedlisku lasu świeżego, liczne bagna. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
4.	Chłopowo 95a	20,86	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego, liczne bagna. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
5.	Chłopowo 96a	18,19	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego, liczne bagna.. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
6.	Chłopowo 102a	14,43	Drzewostan bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
7.	Chłopowo 102b	1,87	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
8.	Dyszno 146h	0,77	Drzewostan olchowo- bukowy na siedlisku SP-91E0-A	Miejsce wypoczynku. Brak wskazań.
9.	Dyszno 146i	4,37	Drzewostan olchowy na siedlisku olsu jesionowego. SP-91E0-A	Brak wskazań.
10.	Różańsko 179c	3,56	Drzewostan dębowo- bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
11.	Różańsko 180a	8,44	Drzewostan bukowy na siedlisku lasu świeżego. SP-9130-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
12.	Dyszno 185p	1,28	Drzewostan olchowy na siedlisku olsu jesionowego. SP-91E0-A	Strefa ochrony całorocznej Brak wskazań.
13.	Dyszno 203c	2,42	Drzewostan olchowy na siedlisku olsu jesionowego. SP-91E0-A	Pow. Ref. Strefa ochrony całorocznej Brak wskazań.
14.	Dyszno 232m	1,87	Drzewostan dębowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego SP-9160-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
15.	Dyszno 233c	0,53	Drzewostan dębowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego SP-9160-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
16.	Dyszno 271f	1,66	Drzewostan dębowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego SP-9160-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
17.	Dyszno 271g	3,62	Drzewostan olchowy na siedlisku olsu jesionowego. SP-91E0-A	Pow. Ref. Brak wskazań.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
18.	Dyszno 2711	2,08	Drzewostan dębowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego SP-9170-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
19.	Dyszno 271m	3,48	Drzewostan olchowy na siedlisku olsu jesionowego. SP-91E0-A	Pow. Ref. Brak wskazań.
20.	Dyszno 480a	6,01	Drzewostan bukowo- dębowy na siedlisku lasu świeżego SP-9190-A	Strefa ochrony całorocznej. GDN. Brak wskazań.
21.	Dyszno 486a	2,84	Drzewostan bukowo- dębowy na siedlisku lasu świeżego SP-9190-A	Brak wskazań.
Ogółem N-ctwo Różańsko		105,67		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze, są to w szczególności pozostałe siedliska bagienne. Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Parki, drzewostany o charakterze parkowym.**

Tabela 52 Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.

Lp.	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Rodzaj pow., TSL	Opis	Zabieg
1.	450a,i	9,04	PARK	Przypałacowy park w Dolsku Park został założony w 1832 r. Park w stylu angielskim o cechach krajobrazowego parku leśnego, obecnie zaniedbany, porośnięty podrostem 30- 50 letnich drzew. Występują tu 52 gatunki i odmiany drzew i krzewów, w tym wiele okazów pomnikowych. W 1977 r. został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 225/77.	Pow. ref. -
2.	543i,1	4,48	PARK	Park leśny w Jastrzębcu Park powstał w wyniku adaptacji fragmentu lasu przy siedzibie byłego Nadleśnictwa Wieńce. Park ma charakter leśnego parku krajobrazowego z dominującymi gatunkami drzew rodzimego pochodzenia. Z gatunków obcych występują m.in. jedlica, żywotnik. Ogółem w parku występuje 38 gatunków drzew i krzewów. 1977r. został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 231.	Pow. ref. -
3.	21d	4,19	ZADRZEW	Park w Renicach jest to zadrzewienie złożone głównie z dębów i buków o charakterze parku.	-
Ogółem Nadleśnictwo		17,71			

- **Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie.**

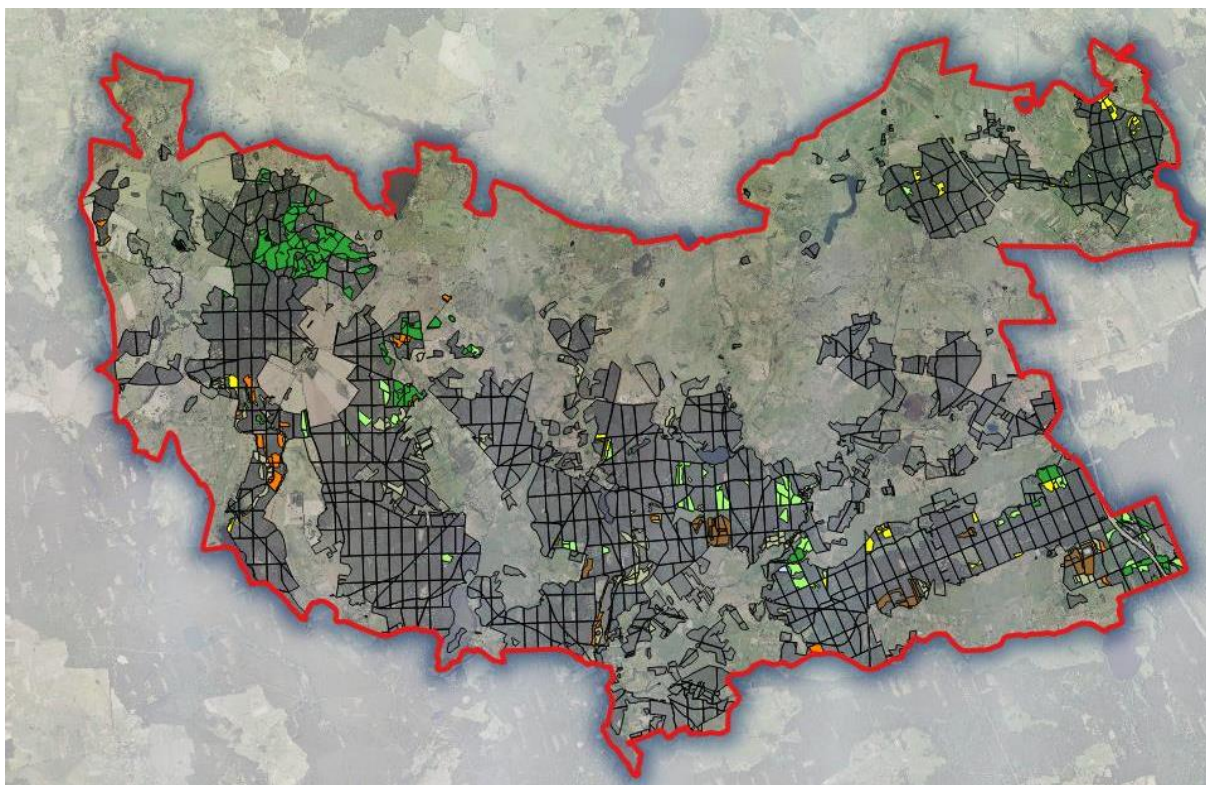
Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z 30.10.2014r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1713)) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Różańsko przedstawia poniższa tabela:

Tabela 53 Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Różańsko podlegających ochronie

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (Charcteria spp.)	0,85
3150	Naturalne jeziora eutroficzne i starorzecza	1,99
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	3,91
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	26,46
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	11,51
7210*	Torfowiska nakredowe	0,35
7230*	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	2,55
<i>Razem siedliska nieleśne:</i>		<i>47,62</i>
9110	Kwaśne buczyny	253,45
9130	Żyzne buczyny	475,85
9160	Grąd subatlantycki	79,37
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	59,91
9190	Kwaśne dąbrowy	92,45
91D0*	Bory i lasy bagienne	152,48
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	400,21

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
91F0	Lęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	3,02
<i>Razem siedliska leśne:</i>		<i>1516,74</i>
<i>Razem siedliska przyrodnicze:</i>		<i>1564,36</i>

* - siedliska priorytetowe

Rysunek 63 Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych w N-ctwie Różańsko

Fakultatywne wskazania ochronne²⁴:

3140, 3150, 7210, 7230 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).

6410 – czynna ochrona polegająca na ekstensywnym koszeniu. Łąki mogą być koszone nieregularnie, w kilkuletnich odstępach czasowych. Niepożądane jest zbyt częste koszenie np. coroczne. Każdorazowo po sianokosach należy zebrać siano. Nawożenie nie jest wskazane.

²⁴ Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

7110, 7140, 7210, 7230– uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Podstawą wszystkich działań jest maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.

9110, 9130 – bierne metody ochrony umożliwiają zachowanie walorów buczyn o cechach naturalności. Kierunek ten powinien być przyjęty za podstawę planowania ochrony płatów buczyn w rezerwach. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160, 9170 – dla ochrony fragmentów grądu, które zachowały charakter zbliżony do naturalnego właściwe jest przestrzeganie zasad ochrony biernej. Bierne metody ochrony dotyczą głównie grądów chronionych rezerwatowo. W lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

91D0 – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0, 91F0 – podstawą ochrony lasów łągowych jest przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych. Bierna ochrona może być stosowana w lasach rezerwatowych. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów siedliska. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw dla siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „A” poza tymi obszarami przyjęto zgodnie z aneksem Nr 3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia Nr 1/2010 z dnia 15.01.2010 r. zawartego pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie a Regionalnym dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp..

Tabela 54 Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	<i>Kwaśna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d- stanu macierzystego występował a So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszko we – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
Db Bk*	Bk 70 Db i inne 30					
9130-1	<i>Żyzna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d- stanu macierzystego występował a So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszko we – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czereśnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
			Lw	Bk		
9160	<i>Grąd subatlantycki</i>	BMśw BMw LMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza
			So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
			So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
		LMw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
			Lśw	Db		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi	
1	2	3	4	5	6	7	
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszko we – Js, Os, Brz, Jw., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz	
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20			
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20			
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30			
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30			
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20			
			Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20			
		Lw	Db	Db 80 Gb i inne 20			
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10			
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Wz i inne 20			
9170-1	<i>Grąd środkowoeuropejski</i>	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszko we –Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Jw., Jrz brekinia	
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20			
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10			
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10			
9190-1	<i>Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10	II/III/IV/V	Gatunki domieszko we – Bk, Ol, Os, Brz omszona	
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30			
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10			
			So Db	Db 60 So 40			
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10			
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10			
9190-2	<i>Śródłądowa kwaśna dąbrowa</i>	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszko we – Bk, Ol, Os, Brz, Jw	
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20			
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
			Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20			
			Lśw	Db			Db 80 Bk i inne 20
				Db Bk			Bk 50 Db 30 Jw. I inne 20
91D0-1*	<i>Brzezina bagienna</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40	-	-	
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10			
91D0-2*	<i>Sosnowy bór</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10			

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	<i>bagienny</i>	BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40		
91D0-3	<i>Ols torfowcowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Ol SoBrzOl	Ol 70 Brz i inne 30 Ol 60 Brz 30 So i inne 10		
91E0-1*	<i>Nadrzeczny łęg wierzbowy</i>	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-2*	<i>Nadrzeczny łęg topolowy</i>	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-3*	<i>Niżowy łęg jesionowo-olszowy</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III/IV/V	Gatunki domieszko- we – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20		
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20		
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20		
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10		
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20		
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20		
		OlJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10		
			Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10		
Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10				
91E0-4*	<i>Źródłkowy las olszowy na niżu</i>	OlJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10	-	-
91E0-5*	<i>Podgórski łęg jesionowy</i>	Bez względu na TSL	Js	Js 90 Ol i inne 10	-	-
91F0-1	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy</i>	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszko- we – Ol, Gb
91F0-2	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowyśledziennicowy</i>	LMw Lw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30		
91I0-1*	<i>Świetlista dąbrowa</i>	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszko- we – So, Jrz brekinia, Wz
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10		
91T0	<i>Sosnowy bór chrobotkowy</i>	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	<i>Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach</i>	Lśw Lw	Wz Jw	Jw. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszko- we – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.

2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębnego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródeł, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.

3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.

4. w przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielenia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

- **Drzewa cenne.**

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko znajdują się cenne drzewa, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowane pomniki przyrody. Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew osiągających rozmiary pomnikowe. Nie należy ich wycinać i uszkadzać. Nie powinno wprowadzać się istotnych zmian w otoczeniu drzew (w promieniu do 10 m). Po fizjologicznej śmierci należy je pozostawić na miejscu aż do naturalnego rozkładu.

Tabela 55 Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Różańsko.

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
1.	64g	Chłopowo	Czereśnia ptasia	S	-
2.	69b	Chłopowo	Buk zwyczajny	N	1
3.	86h	Chłopowo	Dąb szypułkowy	C	3
4.	94h	Chłopowo	Cis pospolity	SW	-
5.	99Mb	Chłopowo	Czereśnia ptasia	C	1
6.	389j	Dolsk	Dąb szypułkowy	W	-
7.	432f	Dolsk	Dąb szypułkowy	SW	1
8.	446l	Dolsk	Dąb szypułkowy	E	1
9.	460d	Smoliny	Dąb szypułkowy	N	2
10.	488d	Chłopiny	Olcha czarna	S	-

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Różańsko zgodnie z ewidencją stwierdzono 27 zadrzewień o łącznej powierzchni 50,87 ha.

Tabela 56 Zestawienie zadrzewień.

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
21d	4,19	213j	0,18
21f	1,00	223d	0,54
25k	1,93	223g	3,81
42c	0,41	380l	0,12
44i	7,99	505f	0,07
45h	6,07	505k	0,30
69l	0,78	505m	0,47
86d	3,08	506c	0,10
86f	13,82	506d	0,10
101h	0,48	506j	0,47
104d	0,54	532j	0,42
115a	1,60		
115c	0,23		
138Mb	0,92		
163b	0,25		
183b	1,00		

W Nadleśnictwie Różańsko zgodnie z ewidencją stwierdzono 2 remizy o łącznej powierzchni 1,25 ha, natomiast remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydziałów stwierdzono 30 szt., o łącznej powierzchni 4,46 ha.

Tabela 57 Zestawienie remiz nie tworzących osobnych wydziałów.

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Remizy ewidencyjne w Nadleśnictwie Różańsko			
36b	0,21	108g	1,04
Remizy nie tworzących osobnych wydziałów			
12d	0,10	288c	0,10
75A a	0,25	410b	0,10
75A a	0,45	427h	0,08
120D s	0,15	431a	0,15
152a	0,20	443i	0,15
155a	0,15	466c	0,10
163g	0,15	467b	0,15
170j	0,15	502i	0,15
210b	0,30	503g	0,10
213g	0,20	506g	0,09
216a	0,10	520m	0,10
224k	0,25	521i	0,03
286g	0,05	521k	0,10
286g	0,05	532c	0,15
287d	0,16		
287d	0,20		

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

W Nadleśnictwie Różańsko pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 77 wydziałach o łącznej powierzchni 175,60 ha. Obejmują one grunty gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne. Wykaz takich powierzchni przedstawia poniższa tabela:

Tabela 58 Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
1.	Nowogródek 1j	1,51	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt; przest. Ol 5m ³ , Dbs 13m ³ , Brz 30m ³ .
2.	Nowogródek 6k	2,54	Lw, pokrywa silnie zadarniona; przez Ol 20m ³ , Brz 5m ³ .
3.	Nowogródek 7d	5,98	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt; przest. Ol 5m ³ , Dbs 13m ³ , Brz 30m ³ .
4.	Nowogródek 7g	6,76	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt; przest. Ol 50m ³ , So 25m ³ , Brz 30m ³ .
5.	Nowogródek 7m	2,85	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. podszyt; przest. Ol 40m ³ Brz 5m ³ .
6.	Nowogródek 22d	0,73	Lw, pokrywa silnie zadarniona.
7.	Nowogródek 23c	0,63	Lw, pokrywa silnie zadarniona.
8.	Nowogródek	0,84	LMw, pokrywa zadarniona.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	23i		
9.	Nowogródek 24b	1,89	LMw, pokrywa silnie zadarniona; przez So 15m ³ , Dbs 2m ³ , Brz 5m ³ .
10.	Nowogródek 24c	3,90	Ol, pokrywa silnie zadarniona
11.	Nowogródek 24h	6,62	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. podszyt; przez Ol 25m ³ , Św 15m ³ .
12.	Nowogródek 25f	10,43	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. podszyt; przez Ol 45m ³ .
13.	Nowogródek 45b	0,62	BMśw, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. podszyt; przez 10m ³ .
14.	Nowogródek 56c	1,76	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. Podszyt.
15.	Chłopowo 65g	0,98	Ol, pokrywa zadarniona; na 40% pow. wierzba, czeremcha, jesion; przest. Ol 15m ³ , Jw 2m ³ .
16.	Chłopowo 73b	1,42	Ol, pokrywa zadarniona; na 50% pow. wierzba, czeremcha, jesion; przest. Ol 125m ³ , Dbs 2m ³ .
17.	Chłopowo 74b	0,75	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. podszyt; przest. Ol 10m ³ .
18.	Chłopowo 75Ab	2,62	Lśw, pokrywa zadarniona; na 60% pow. podszyt; przest. wielogatunkowe 95m ³ .
19.	Chłopowo 75Af	0,57	Lśw, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt; przest. So 5m ³ , Gr 5m ³ .
20.	Chłopowo 80g	0,59	Ol, pokrywa zadarniona, na 10 % podszyt.
21.	Chłopowo 86Aa	16,23	LMb, pokrywa naga; na 50% pow. Podszyt; przest. Dbs 35m ³
22.	Chłopowo 86Bh	0,45	BMśw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt; przez wielogatunkowe 55m ³ .
23.	Chłopowo 87a	0,79	Ol, pokrywa naga; na 20% pow. podszyt.
24.	Chłopowo 87k	2,61	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. podszyt; przest. wielogat. 50m ³ .
25.	Chłopowo 87b	1,58	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. podszyt; przest. Dbs 50m ³ , Brz 21m ³
26.	Chłopowo 101b	0,71	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 70% pow. podszyt; przest. Ol 50m ³ .
27.	Dolsk 120Da	1,19	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt; przest. Ol 140m ³ .
28.	Chłopowo 123r	1,07	Ol, pokrywa zadarniona; przest. Ol 30m ³ .
29.	Dyszno 136Mg	1,38	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt; przest. wielogat. 28m ³ .
30.	Chłopowo 139b	0,43	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. podszyt; przest. wielogat. 43m ³ .
31.	Chłopowo 139c	1,08	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. podszyt; przest. Ol 70m ³ , Brz 5m ³ .
32.	Dyszno 147i	1,22	OIJ, pokrywa zadarniona; na 40% pow. podszyt; przest. Ol 15m ³ , Dbs 5m ³ .
33.	Dolsk 148DI	4,62	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. podszyt; przest. wielog. 98m ³ .
34.	Dolsk 150Dm	1,14	Ol, pokrywa zadarniona; na 50% pow. podszyt, przest. Ol 30m ³ .
35.	Nowogródek 168g	2,8	LMśw, pokrywa zadarniona.
36.	Pszczelnik 169c	0,19	Ol, pokrywa zadarniona; na 100% pow. podszyt, przest. Dbs 2m ³ , Brz 2m ³ .

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
37.	Pszczelnik 207a	1,03	Ol, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt, przest. Ol 35m ³ , Wb 25m ³ .
38.	Pszczelnik 207b	0,49	Ol, pokrywa zadarniona; na 60% pow. podszyt, przest. Ol 10m ³ , Js 25m ³ .
39.	Pszczelnik 208d	1,14	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. podszyt, przest. Ol 25m ³ , Św 10m ³ .
40.	Pszczelnik 211a	6,21	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. podszyt.
41.	Pszczelnik 211g	2,77	Ol, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt, przest. Ol 35m ³ , Wb 25m ³ .
42.	Pszczelnik 213h	1,06	LMw, pokrywa silnie zadarniona; przest. Ol 20m ³ .
43.	Różańsko 226b	0,37	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. Ol 45m ³ .
44.	Pszczelnik 252d	0,33	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. Ol 15m ³ , Brz 5m ³ .
45.	Pszczelnik 289o	7,49	Ol, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt, przest. wielogat. 180m ³ .
46.	Smoliny 313j	1,42	OIJ, pokrywa zadarniona; na 0% pow. podszyt, przest. wielogat. 75m ³
47.	Smoliny 316d	1,13	Ol, pokrywa zadarniona; na 10% pow. podszyt, przest. Ol 50m ³ .
48.	Smoliny 317c	1,12	Ol, pokrywa zadarniona; przest. 40m ³ .
49.	Pszczelnik 324d	1,13	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. wielogat. 30m ³ .
50.	Pszczelnik 329h	1,40	Ol, pokrywa zadarniona; przest. Ol 10m ³ , Brz 5m ³ .
51.	Pszczelnik 332a	1,17	Lw, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. podszyt, przest. Ol 10m ³ , Brz 125m ³ .
52.	Smoliny 350g	1,22	OIJ, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. wielogat. 32m ³ .
53.	Dolsk 356h	4,69	BMb, pokrywa zadarniona; na 10% pow. podszyt, przest. Brz 60m ³ , Dbs 5m ³ .
54.	Dolsk 357b	4,22	LMb, pokrywa zadarniona; na 20% pow. podszyt, przest. wielogat. 65m ³ .
55.	Dolsk 361i	6,31	LMb, przest. Ol 70m ³ .
56.	Dolsk 363k	1,40	Ol, pokrywa zadarniona; przest. Ol 20m ³ .
57.	Dolsk 365b	0,36	LMw, pokrywa ściółą.
58.	Różańsko 376h	2,51	LMw, pokrywa silnie zadarniona, przest. wielogat. 121m ³ .
59.	Dyszno 380r	0,52	LMb, pokrywa zadarniona; przest. Ol 10m ³ .
60.	Pszczelnik 386c	1,11	Lw, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. Ol 25m ³ .
61.	Pszczelnik 386j	0,37	Ol, pokrywa zadarniona; na 40% pow. podszyt, przest. Ol 5m ³ .
62.	Pszczelnik 386l	0,14	LMśw, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt.
63.	Dolsk 388b	7,74	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. podszyt, przest. Brz 170m ³ , Ol 80m ³ .
64.	Dolsk 390b	1,02	LMb, pokrywa zadarniona; przest. wielogat. 34m ³ .
65.	Dolsk	8,55	BMb, pokrywa zadarniona.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	396k		
66.	Różańsko 403b	2,19	Ol, pokrywa zadarniona; na 40% pow. podszyt, przest. Ol 10m ³ , Brz 30m ³ .
67.	Dolsk 413g	1,08	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. Ol 30m ³ .
68.	Dolsk 414g	2,10	Ol, pokrywa zadarniona.
69.	Dolsk 416f	1,55	BMb, pokrywa zadarniona.
70.	Dolsk 416k	2,93	BMb, pokrywa zadarniona.
71.	Dolsk 447j	0,82	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. podszyt, przest. Ol 95m ³ .
72.	Chłopyny 486k	2,06	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. podszyt, przest. Ol 2m ³ , Brz 5m ³ .
73.	Smoliny 502d	0,70	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt.
74.	Dolsk 503c	0,69	LMw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. podszyt, przest. wielogat. 30m ³ .
75.	Dolsk 503i	0,08	BMśw, pokrywa zadarniona; na 10% pow. podszyt.
76.	Chłopyny 515b	0,71	LMw, pokrywa zadarniona; przest. Św 3m ³ , Ol 15m ³ .
77.	Smoliny 522n	0,79	OIJ, pokrywa zadarniona; na 70% pow. podszyt, przest. wielogat. 32m ³ .

- **Bagna.**

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko występuje 190 osobno wydzielonych ewidencyjnie bagien. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię 212,68 ha, co stanowi 1,4%, ogólnej pow. Nadleśnictwa. Prócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzielen taksacyjnych. Ważność tych biotopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna-mokradła najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Tabela 59 Wykaz bagien ewidencyjnych w N-ctwie Różańsko

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
100 -c	0,21
100 -d	0,37
101 -f	1,1
103 -c	0,36
103M -d	1,51
103M -i	2
109 -i	0,36
110 -d	2,55
110 -h	0,98
115 -f	0,18
121 -f	0,34
123 -h	0,44

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
126 -f	0,75
131M -g	0,26
133 -k	0,58
136M -b	2,85
138 -i	0,98
139 -f	0,46
139 -h	1,9
149D -i	0,58
150D -t	0,47
154 -b	0,29
154 -c	0,21
158 -c	0,46

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
158 -d	0,64
158 -g	0,34
161 -t	0,55
161 -w	0,1
161 -x	0,08
168 -h	0,23
168 -i	0,38
168 -j	0,36
168 -k	0,26
169 -h	3,97
170 -g	0,04
170 -h	0,13

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
170 -i	0,29
170 -k	0,21
173 -g	2,54
173 -j	2,72
173 -k	0,43
174 -b	1,04
174 -m	2,18
174 -n	6,49
176 -a	3
186 -i	1,14
205 -c	0,58
205 -d	0,28
206 -b	0,25
208 -a	0,69
209 -f	0,25
211 -b	0,34
213 -c	1,63
215 -l	0,11
218 -g	0,64
223 -a	0,28
223 -f	2,71
223 -i	1,26
238 -f	0,47
244 -b	0,09
247 -b	0,3
251 -h	0,89
254 -b	0,3
255 -d	0,23
255 -i	0,15
256 -f	0,27
256 -r	0,36
264 -h	0,2
280 -b	0,22
281 -i	0,42
281 -j	2,15
283 -b	0,5
284 -b	0,93
286 -c	0,22
288 -a	0,04
288 -i	0,56
305 -d	0,1
307 -d	0,13
307 -g	0,02

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
307 -j	0,59
308 -f	0,93
308 -g	0,98
308 -h	0,49
311 -k	0,1
312 -l	0,13
323 -f	0,21
323 -g	0,29
328 -l	0,28
330 -b	1,2
348 -b	1,38
348 -f	0,77
350 -k	1,48
352 -j	0,28
380 -d	0,8
380 -o	0,32
384 -f	1,8
403 -j	3,58
405 -f	0,02
450 -p	0,6
452 -l	0,36
459 -c	0,26
459 -d	6,28
460 -a	0,72
460 -d	10,31
463 -d	1,16
464 -d	2,61
464 -f	1,45
467 -d	0,26
468 -d	0,04
478 -d	1,2
479 -d	0,55
479 -g	3,2
480 -d	2,02
500 -l	1,16
501 -i	1,23
503 -b	0,13
503 -h	0,5
505 -j	0,03
511 -c	1,24
514 -b	0,32
523 -n	0,5
529 -m	0,68

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
530 -d	1,39
531 -c	0,47
542 -h	0,56
558 -f	0,16
56 -b	3,7
562 -d	0,19
562 -f	0,37
60 -l	0,08
64 -d	0,19
64 -h	0,22
65 -a	0,96
65 -c	0,61
65 -d	0,23
66 -a	1,61
67 -i	0,52
68 -b	0,16
68 -h	0,57
68 -j	0,19
69 -h	0,28
69 -k	0,25
69 -m	0,36
70 -b	1,25
70 -f	0,57
71 -d	0,5
72 -d	0,44
72 -h	0,49
73 -d	0,32
73 -f	0,55
73 -i	1,2
74 -g	0,42
75 -d	0,47
75A -h	0,07
78 -g	1,08
78 -i	0,28
79 -c	0,29
79 -i	0,32
79 -j	0,33
80 -b	0,28
80 -i	0,65
81 -b	0,28
82 -b	0,34
82 -h	0,21
82 -j	0,31

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
85 -f	2,38
85 -k	0,96
86 -a	1,45
86 -b	1,15
86 -bx	0,3
86 -c	6,3
86 -dx	0,02
86 -fx	0,1
86 -l	0,4
86 -m	0,4

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
86 -n	0,71
86 -o	0,3
86 -p	4,45
86B -f	48,1
87 -c	1,46
87 -d	0,8
87 -f	0,25
87 -g	0,49
87 -j	0,89
87 -l	0,1

Oddział, pododdział	Pow. [ha]
88 -c	0,24
91 -g	0,48
92 -c	0,32
93 -c	0,4
94 -f	0,3
95 -b	0,26

W Nadleśnictwie Różańsko występuje 494 bagien nie stanowiących osobnych wydzieleń na łącznej powierzchni 59,64 ha.

Tabela 60 Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydzieleń w Nadleśnictwie Różańsko.

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
1 -d	E	0,2
1 -f	C	0,05
100 -f	E	0,15
	W	0,07
100 -i	E	0,05
100 -k	NE	0,06
100 -l	E	0,03
	S	0,05
101 -a	E	0,03
101 -c	C	0,18
102 -a	S	0,35
103 -a	E	0,05
	W	0,1
103M -c	C	0,09
106 -a	C	0,05
107 -g	C	0,03
109 -d	C	0,1
109 -f	E	0,15
	W	0,05
109 -g	N	0,03
110 -b	SW	0,15
110 -f	C	0,06
111 -d	C	0,05
	W	0,25
117D -h	W	0,1
118AD -c	S	0,1
118AD -j	W	0,15
118AD -k	C	0,15
118AD -l	N	0,1
118AD -m	E	0,15

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
	NE	0,15
118D -b	C	0,2
118D -i	W	0,1
119 -g	C	0,15
119 -i	S	0,05
119D -a	NE	0,45
119D -d	NW	0,25
120 -c	E	0,1
120D -o	NW	0,15
122 -a	E	0,1
	NE	0,05
123 -c	W	0,12
123 -f	S	0,02
123 -j	SW	0,2
123 -k	C	0,08
	SE	0,04
123 -l	NE	0,07
	S	0,09
	W	0,03
123 -m	SE	0,08
	SW	0,1
123 -n	SW	0,08
	W	0,1
126 -g	SE	0,1
127 -a	W	0,25
128 -c	W	0,02
129 -m	C	0,03
130 -c	W	0,25
130M -a	N	0,5
	S	0,15
130M -b	NE	0,1
131M -a	N	0,05
131M -j	NE	0,15

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
	SE	0,1
136M -f	N	0,13
	NE	0,11
	SW	0,25
137M -d	NE	0,07
138M -f	N	0,15
	SE	0,1
138M -g	E	0,05
14 -c	W	0,15
140 -c	NW	0,3
147 -a	N	0,1
147 -g	E	0,08
148 -g	SW	0,08
148D -ax	SE	0,05
148D -g	C	0,3
148D -o	NW	0,15
149 -c	SE	0,03
149D -g	NE	0,1
150D -k	S	0,1
	SW	0,15
150D -n	C	0,15
153 -a	C	0,04
156 -b	C	0,06
158 -a	E	0,15
	W	0,05
165 -a	W	0,06
166 -a	E	0,08
	S	0,06
	SE	0,03
168 -c	SE	0,15
169 -j	SE	0,25
170 -f	N	0,08
	NE	0,05

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
170 -j	N	0,05
173 -i	N	0,2
	W	0,3
174 -h	SE	0,25
176 -b	N	0,2
176 -f	E	0,05
179 -b	NW	0,1
	SW	0,1
180 -d	C	0,3
180 -f	N	0,05
	C	0,05
	S	0,3
183 -g	S	0,05
183 -i	C	0,08
188 -h	SE	0,15
189 -d	N	0,25
192 -c	NW	0,08
197 -c	N	0,04
200 -d	W	0,1
202 -f	NE	0,2
	W	0,2
203 -g	C	0,05
204 -g	SE	0,1
	SW	0,15
204 -j	C	0,2
205 -b	C	0,08
210 -b	S	0,35
213 -k	N	0,1
215 -b	C	0,15
215 -i	C	0,25
215 -j	N	0,15
215 -k	S	0,35
217 -d	NW	0,15
217 -j	N	0,15
219 -a	SW	0,1
22 -f	S	0,1
220 -h	W	0,1
221 -f	C	0,24
221 -j	NW	0,1
	W	0,05
222 -g	NW	0,1
223 -c	NE	0,35
23 -f	NW	0,2
25 -g	W	0,1
251 -m	W	0,25
252 -a	S	0,3
254 -c	N	0,2
258 -d	S	0,1
258 -f	N	0,3
258 -g	W	0,4
263 -d	SE	0,2

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
272 -f	W	0,04
274 -b	NE	0,03
274 -i	SW	0,02
275 -b	N	0,23
275 -c	NE	0,22
276 -f	E	0,1
279 -b	NW	0,2
281 -f	W	0,1
288 -g	N	0,05
294 -o	SE	0,1
295 -d	S	0,25
3 -c	SE	0,08
303 -c	S	0,15
304 -f	S	0,35
311 -g	N	0,2
313 -j	NE	0,09
316 -g	W	0,04
323 -b	N	0,15
	S	0,2
328 -h	SW	0,3
328 -m	W	0,3
330 -a	NE	0,1
	NW	0,25
334 -h	S	0,05
337 -b	C	0,3
344 -f	NE	0,05
348 -g	NW	0,1
350 -a	NE	0,02
352 -h	C	0,08
354 -i	SW	0,1
358 -b	S	0,1
	W	0,05
359 -g	SW	0,3
363 -s	SE	0,08
364 -f	C	0,08
	S	0,06
365 -f	C	0,14
	E	0,32
365 -k	W	0,25
366 -h	SW	0,03
367 -f	S	0,05
367 -i	SE	0,04
367 -j	E	0,03
374 -d	S	0,1
38 -c	N	0,15
	NW	0,24
380 -c	SW	0,1
380 -j	E	0,35
381 -f	NE	0,13
384 -c	N	0,1
384 -d	NE	0,07

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
385 -b	NE	0,04
386 -a	C	0,12
386 -k	W	0,05
389 -d	NW	0,05
392 -c	C	0,15
394 -b	N	0,03
395 -d	N	0,1
395 -f	C	0,04
396 -a	S	0,36
396 -d	NE	0,4
4 -b	NE	0,1
405 -h	N	0,1
	NE	0,1
408 -f	S	0,09
	SE	0,05
409 -g	E	0,05
411 -b	E	0,2
413 -f	N	0,2
	SW	0,15
417 -h	NE	0,07
421 -f	C	0,48
429 -s	NW	0,2
431 -f	NE	0,03
431 -h	N	0,23
432 -g	E	0,2
433 -c	SE	0,08
435 -k	C	0,03
438 -b	C	0,03
449 -c	SE	0,03
452 -a	E	0,03
453 -b	SE	0,05
454 -g	C	0,06
454 -j	SW	0,08
456 -k	N	0,27
458 -a	N	0,15
	C	0,05
458 -c	N	0,1
459 -a	E	0,15
459 -f	NE	0,05
	SW	0,35
460 -c	C	0,15
473 -f	S	0,2
476 -a	NE	0,1
476 -h	SE	0,1
476 -i	C	0,1
478 -a	N	0,2
480 -h	C	0,22
498 -c	W	0,1
498 -k	S	0,05
499 -k	N	0,1
5 -f	S	0,05

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
501 -j	C	0,1
	S	0,05
507 -a	E	0,08
507 -c	S	0,45
512 -a	NE	0,1
512 -c	C	0,03
513 -d	E	0,2
521 -i	C	0,03
524 -a	C	0,3
530 -m	C	0,05
532 -l	E	0,15
53D -a	W	0,03
542 -i	N	0,08
543 -c	NW	0,25
543 -d	E	0,2
549 -b	E	0,03
54D -a	NW	0,12
557 -d	C	0,05
559 -f	S	0,05
55D -b	NW	0,2
6 -d	N	0,24
6 -f	E	0,05
6 -g	C	0,1
6 -i	C	0,15
64 -b	C	0,2
	E	0,03
65 -b	N	0,03
	SE	0,05
	SW	0,1
65 -f	N	0,2
	SE	0,1
	W	0,2
66 -b	C	0,12
66 -c	C	0,18
	E	0,03
	SE	0,1
66 -f	E	0,1
67 -b	W	0,05
67 -c	C	0,03
67 -d	S	0,05
67 -f	C	0,15
	W	0,03
67 -k	E	0,1
	S	0,05
	W	0,1
67 -l	C	0,1
68 -a	N	0,1
68 -d	S	0,1
68 -f	C	0,03
	S	0,1
	SE	0,05

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
68 -g	N	0,1
	C	0,15
	S	0,15
	W	0,1
69 -b	S	0,11
69 -d	C	0,3
69 -g	S	0,05
69 -j	SE	0,25
70 -a	N	0,14
70 -d	C	0,08
	SE	0,1
70 -g	SW	0,03
70 -h	N	0,05
71 -a	N	0,1
	C	0,15
	W	0,1
71 -b	E	0,15
	SE	0,1
	W	0,05
71 -c	SE	0,03
	SW	0,05
72 -a	C	0,05
	NE	0,1
	SW	0,1
72 -b	N	0,15
72 -c	N	0,12
	C	0,03
	E	0,03
	S	0,05
72 -f	N	0,2
72 -g	N	0,05
	C	0,05
	W	0,03
72 -i	N	0,03
	C	0,03
	S	0,03
73 -a	N	0,2
	E	0,1
	NW	0,02
73 -c	C	0,15
	NW	0,1
73 -g	N	0,04
73 -h	C	0,15
	E	0,35
	SE	0,2
	W	0,15
74 -a	W	0,15
74 -d	S	0,09
	SE	0,1
74 -f	N	0,1
	E	0,05

Oddział, pododdz.	Lokali zacja	Pow. [ha]
	W	0,05
75 -a	N	0,1
	E	0,03
	NW	0,1
	SE	0,15
75 -c	C	0,3
75 -f	N	0,15
75 -i	N	0,1
78 -b	S	0,05
78 -f	N	0,1
	S	0,05
	SE	0,1
78 -h	SE	0,03
79 -a	N	0,13
	W	0,1
79 -d	C	0,04
79 -f	NW	0,3
79 -g	N	0,15
	C	0,3
	S	0,05
	SW	0,65
79 -k	N	0,11
80 -a	E	0,08
	NW	0,03
80 -c	N	0,1
	C	0,08
80 -d	C	0,05
	S	0,2
80 -f	NE	0,1
	S	0,03
	SW	0,02
	W	0,15
80 -h	E	0,06
	NE	0,15
81 -a	N	0,2
	C	0,1
	E	0,05
	W	0,05
81 -c	E	0,2
	S	0,05
	W	0,05
81 -f	N	0,1
	S	0,03
81 -h	E	0,2
82 -a	N	0,16
	C	0,2
	NE	0,09
	S	0,07
	SE	0,05
	SW	0,07
82 -c	N	0,03

Oddział, pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
	S	0,03
	SE	0,03
82 -i	C	0,05
83 -a	C	0,15
	W	0,05
83 -c	N	0,08
83 -d	N	0,1
	C	0,25
	E	0,05
	NW	0,15
	W	0,03
83 -g	W	0,05
84 -a	N	0,03
	C	0,25
	E	0,05
	S	0,03
	W	0,03
84 -b	C	0,08
	E	0,05
84 -c	C	0,15
84 -d	C	0,18
	S	0,02
84 -f	C	0,3
85 -b	N	0,03
	C	0,03
	E	0,03
85 -d	SW	0,1
86A -b	C	0,12
87 -b	C	0,1
	S	0,12
87 -h	W	0,1

Oddział, pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
87 -i	N	0,3
88 -a	NW	0,03
	SE	0,03
88 -d	N	0,2
88 -f	N	0,1
	E	0,03
89 -b	NE	0,12
	S	0,03
89 -f	C	0,03
	SW	0,15
89 -g	SW	0,12
	W	0,2
90 -d	C	0,02
	E	0,15
90 -f	SE	0,03
90 -i	C	0,28
91 -c	N	0,03
	W	0,05
91 -h	N	0,03
	W	0,25
92 -a	N	0,24
	W	0,08
92 -b	E	0,05
	W	0,1
92 -d	C	0,16
92 -f	W	0,05
93 -a	C	0,3
	S	0,05
93 -b	N	0,1
	C	0,11
	SW	0,2

Oddział, pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
94 -a	E	0,03
94 -b	SE	0,07
94 -d	E	0,1
	NE	0,16
95 -a	N	0,15
	C	0,1
	NW	0,03
	SW	0,02
	W	0,37
96 -a	N	0,1
	C	0,05
	NE	0,13
	W	0,2
96 -b	N	0,03
	C	0,15
	NE	0,1
	W	0,05
96 -c	E	0,02
	NE	0,2
97 -c	S	0,03
98M -a	C	0,1
98M -c	C	0,25
99 -a	NE	0,1
99 -b	NW	0,1
99 -c	N	0,05
	E	0,1
	NW	0,03
99 -d	N	0,05
99 -h	SW	0,07
	W	0,1
99M -b	N	0,1

Fakultatywne wskazania ochronne:

- wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.

- **Gospodarcze drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Różańsko uznano 379,46 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych

Tabela 61 Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Różańsko

Gatunek	Pow. leś. zal.
SO	314,97
BK	19,40
DB.S	6,01
ŚW	25,41
DG	8,31
OL	5,36
Powierzchnia ogółem	379,46

- **Bloki upraw pochodnych i uprawy pochodne.**

W Nadleśnictwie utworzono 3 bloki upraw pochodnych o łącznej powierzchni 299,91 ha.

Tabela 62 Bloki upraw pochodnych.

Lp.	Nr bloku -gatunek	Powierzchnia
1	1-So	51,66
2	2 - So	83,82
3	3 - So	164,41
Powierzchnia ogółem		299,89

Tabela 63 Uprawy pochodne w blokach.

Lp.	Nr bloku -gatunek	Powierzchnia
1	1-So	39,93
2	2-So	15,76
3	3-So	30,50
Powierzchnia ogółem		86,19

Poza blokami założono uprawy wiadomego pochodzenia na powierzchni 37,44 ha.

- **Grunty objęte szczególną ochroną.**

W Nadleśnictwie Różańsko objęto szczególną ochroną grunty w 3 wydzieleniach o łącznej powierzchni 3,42 ha.

Tabela 64 Wykaz powierzchni objętych szczególną ochroną

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Nazwa i opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
	Oddz.	Gmina <i>Leśnictwo</i>			
1.	161 r	Nowogródek <i>Nowogródek</i>	0,30	SP_6410 stanowiące przedmiot ochrony w Obszarze Natura 2000 PLH320010 „Jezioro Kozie”	
2.	161 s	Nowogródek <i>Nowogródek</i>	0,24	SP_6410 stanowiące przedmiot ochrony w Obszarze Natura 2000 PLH320010 „Jezioro Kozie”	
3.	547 i	Lubiszyn <i>Chłopiny</i>	2,88	Kopuła torfowiska w Rezerwacie przyrody „Bagno Chłopiny”	
4.	346 l	Warnice <i>Dyszno</i>	0,04	Cmentarz	

Gospodarka na tych obszarach powinna zmierzać do zapewnienia takich warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów.

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Na terenie Nadleśnictwa Różańsko wyznaczono ekosystemy referencyjne zgodnie Zarządzeniem Nadleśniczego Nadleśnictwa Różańsko z dnia 18.02.2015 r. na łącznej powierzchni 1038,44 ha.

- **Otulina Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego**

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Różańsko znajduje się fragment otuliny Barlinecko – Gorzowskiego Parku Krajobrazowego zajmującą powierzchnię 132,98 ha (0,9 % ogólnej powierzchni otuliny parku). Poniżej przedstawiono wykaz oddziałów i pododdziałów wchodzących w skład otuliny: Oddz. 5 (cały), 6 (cały), 22 (cały), 23 (cały), 39 (cały), 40 (cały), 41 c, ~a.

10. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Różańsko.

Tabela 65 Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
1.	Kamienne drogowskazy i słupki oddziałowe	Chłopiny 489 f	-	Kamienny drogowskaz	-
		Różańsko 401i		Słupek oddziałowy	
		Różańsko 398c		Słupek oddziałowy	
		Różańsko 398f		Kamień o wysokości 1,4m z datą 1882	
		Różańsko 371c		Słupek oddziałowy	
		Różańsko 371g		Słupek oddziałowy	
		Dyszno 303h		Kamień o wysokości 1,4m z datą 1843	
		Dyszno 345a		Kamień z napisem	
		Pszczelnik 256j		Kamienny obelisk	
2.	Miejsca po dawnych osadach	-	-	Rozsiane po terenie N-ctwa pozostałości dawnych pojedynczych gospodarstw (ruiny, rozebrane budynki itp.). zachowane drzewa owocowe, krzewy (śnieguliczka, bez lilak).	-
3.	Cmentarz	Dyszno 116h	-	Cmentarz	-
		Dyszno 346j	-	Cmentarz, ruiny budynków, grobowce.	-
		Nowogródek 155 h	-	Cmentarz	-
		Dolsk 504b	-	Cmentarzysko kultury łużyckiej	-
		Nowogródek 20a,b	-	Cmentarzysko popielnicowe z epoki brązu	-

Rysunek 64 Kamień przy linii kolejowej. (Fot. A. Smoliga)

Rysunek 65 Słupek oddziałowy o wartości historycznej (Fot. B.Malecki)

11. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Różańsko.

• STOLECZNA

- Park podworski w stylu angielskim (pow. 6,64 ha) z drzewostanem z gatunków rodzimych, wiek ok. 150 lat (nr rej. zabytków 305). W parku XIX wieczny pałac.
- Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Jezusa, budowla z XV wieku z kamienia polnego, w 1768 r. dobudowano od zachodu barokową wieżę (nr rej. Zabytków 317).
- Miejsce pamięci – pomnik upamiętniający lotników litewskich Stepasa Dariusa i Stasysa Girenasa, którzy odbywając lot wyczynowy na samolocie „Lituanica” z Nowego Jorku do Kowna zginęli w Pszczelniku 17 lipca 1933 roku. Autorem pomnika jest V. Landsbergis. Miejsce pamięci wraz z muzeum znajduje się na terytorium działania Nadleśnictwa, gm. Dębno, obr. ew. Dolsk, działka 458/1 o pow. 0,32 ha, oraz w gm. Myślubórz, obr. ew. Pszczelnik, działka 421/3 o pow. 0,05 ha. Wymienione działki decyzją MOŚZNiL z dnia 13 czerwca 1995 roku zostały wyłączone z zarządu nadleśnictwa i przekazane w użytkowaniu bez zmiany przeznaczenia Towarzystwu Litwinów w Polsce, oddział w Szczecinie.

• LUBISZYN

- Kościół neogotycki z połowy XIX w.

• ŚCIECHÓW

- Kościół zbudowany w 1976 – 80 r. Na fundamentach starszego, szachulcowego, z około 1800 r. Wewnątrz modrzewiowy ołtarz w kształcie wzniesionych ku górze rąk.

• TRZCINNA

- Neogotycki kościół z 1898 r.
- Podworski park krajobrazowy o pow. 1,5 ha z połowy XIX w.

• NOWOGRÓDEK POMORSKI

- Wczesnogotycki kościół z II połowy XIII w., z ciosów granitowych, zniszczony w czasie wojny 30 letniej, (1618 – 1648), odbudowany w 1752 r. Wewnątrz ludowa polichromia barokowa z XVIII w. oraz neobarokowy ołtarz z XIX w.

• ŁAWY

- Neogotycki kościół kamienny z II połowy XIX w. Z wysoką wieżą otoczony kamiennym murem.
- Park podworski o założeniu krajobrazowym (3,2 ha) z XIX wieku.

• RÓŻAŃSKO

- Barokowy kościół z elementami neoromańskimi, zbudowany w 1734 r., gruntownie przebudowany w 1872 r., kiedy dobudowano półkolistą absydę transept. Wieża o konstrukcji ryglowej, spalona w 1734 r., odbudowana w 1735 r. Wewnątrz dwa klasyczne ołtarze z końca XVIII wieku.

- **DOLSK**

- Kościół barokowy z 1740 – 41 r., częściowo przebudowany w 1878 r. (elewacja wieży i zachodnia część korpusu).
- W parku krajobrazowym (13 ha) założonym w 1832 r., wg planów ogrodnika Piotra Józefa Lennego, ruiny pałacu z I połowy XIX wieku.
- Kuźnia podcieniowa z 1781 roku.

Rysunek 66 Kuźnia podcieniowa z 1781 roku (Fot. B.Matecki)

- **CHŁOPOWO**

- Barokowy kościół z XVIII w., wewnątrz późnogotycki tryptyk z XV wieku.

Rysunek 67 Barokowy kościół z XVIII w. w Chłopowie (Fot. B.Matecki)

D. ZAGROŻENIA

Rysunek 68 Zagrożenie dla drzewostanów spowodowane działalnością bobra europejskiego (Fot. Andrzej Kaptur).

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

1. Czynniki biotyczne.

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyzna płowa.

- **Grzyby.**

Najbardziej podatne na zagrożenia od grzybów patogenicznych są drzewostany na gruntach porolnych zagrożone przede wszystkim przez korzeniowca wieloletniego.

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie nadleśnictwa trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym.

Podczas prac taksacyjnych szkody wywołane przez grzyby zinwentaryzowano na ogólnej powierzchni 510,39 ha (110 wydzieliń).

- **Owady.**

Szkód od owadów nie zinwentaryzowano.

- **Zwierzyna płowa.**

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządza zwierzyna płowa w drzewostanach w wieku do 20 lat. Szkody wyrządzone przez jelenie i sarny polegają głównie na zgryzaniu sadzonek i spalowaniu drzew. Szkody te dotyczą większości gatunków drzew leśnych. Ochrona upraw i młodników przed zwierzyną polega głównie na grodzeniu. Ważnym elementem jest również utrzymywanie populacji jeleni na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

Na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez zwierzynę na ogólnej powierzchni 202,51 ha (65 wydzieliń).

2. Czynniki abiotyczne.

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe itd.). Na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez czynniki abiotyczne w 118 wydzieleniach na ogólnej powierzchni 299,15 ha.

- **Wiatry.**

W ostatnich latach jesteśmy świadkami wyraźnie wzrastającego (w sensie globalnym) zagrożenia silnie wiejącymi wiatrami. Na pogodowe huśtawki i zawirowania ma wpływ nie tyle większe ścieranie się klimatu morskiego i kontynentalnego, co zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

- **Opady śniegu.**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodny warunki rozwoju szkodników wtórnych, grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniejszą jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach; utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno- melioracyjnych.

Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno- melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

- **Przymrozki.**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkólek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych. Do najbardziej wrażliwych gatunków zaliczamy dęba i buka.

3. Czynniki antropogeniczne.

- **Pożary.**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Większość pożarów spowodowana była działalnością człowieka (wypalanie nieużytków, nieostrożne posługiwanie się ogniem, podpalenia).

W minionym dziesięcioleciu (2006-2015) w Nadleśnictwie Różańsko miały miejsce 34 pożary na łącznej powierzchni 3,79 ha.

W poszczególnych latach przedstawia się to następująco:

Tabela 66 Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Różańsko.

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia [ha]	Średnia powierzchnia pożaru [ha]
2006	4	1,71	0,4
2007	-	-	-
2008	1	0,01	0,01
2009	-	-	-
2010	1	0,02	0,02
2011	4	0,37	0,09
2012	2	0,24	0,12
2013	6	0,54	0,09
2014	7	0,56	0,08
2015	9	0,34	0,04
Razem	34	3,79	0,08

- **Zanieczyszczenie powietrza.**

O jakości powietrza decyduje zawartość różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza wynika bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych. Duży wpływ mają również zanieczyszczenia trans graniczne oraz przemiany fizyko- chemiczne.

W świetle przeprowadzonych w 2012 i 2013 roku pomiarów i ocen, województwo zachodniopomorskie, pod względem jakości powietrza należy do najczystszych w Polsce. Na przestrzeni ostatnich lat jakość powietrza w województwie ulega systematycznej poprawie, jednak w dalszym ciągu występują obszary, na których istnieją zagrożenia związane z wysokimi stężeniami pyłu zawieszonego PM10 i zawartego w nim benzo(a)pirenu, które mają miejsce w okresach grzewczych. Jako główną przyczynę ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 wskazuje się niską emisję z sektora komunalnego.

W 2012 r. obszary przekroczeń standardu jakości powietrza przez stężenia pyłu PM10 zidentyfikowano jedynie w jednej z 3 stref - w strefie zachodniopomorskiej. Natomiast w roku 2013 na wszystkich ośmiu stanowiskach pomiarowych w województwie liczba dni z przekroczeniami dopuszczalnego dobowego stężenia PM10 nie przekroczyła obowiązujących 35 dni. Tym samym, w ocenie jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu PM10 za 2013 r., wszystkie 3 strefy (aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska) zostały zakwalifikowane do klasy A.

W 2012 i 2013 r. przekroczenie poziomu docelowego przez średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu wystąpiło na wszystkich stanowiskach pomiarowych w województwie. Najwyższe stężenia benzo(a)pirenu wykazały pomiary prowadzone w Szczecinku, a niższe w Szczecinie, w Koszalinie i w Widuchowej.

Ze względu na stężenie pyłu PM10 oraz zawartego w nim benzo(a)pirenu, dla aglomeracji szczecińskiej i strefy zachodniopomorskiej, obowiązują programy ochrony powietrza oraz plany

działań krótkoterminowych, opracowane na podstawie wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2011 rok.

Poza zwiększoną wartością stężenia pyłu PM10 i zawartego w nim benzo(a)pirenu, na obszarze województwa nie zanotowano przekroczeń wartości kryterialnych zanieczyszczeń podlegających ocenie (poziomy dopuszczalne lub docelowe)²⁵.

Największym problemem w 2011 r. w zakresie zanieczyszczenia powietrza w Lubuskim są wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)piranu w nim zawartego. Przekroczone również zostały poziomy celu długoterminowego zawartości ozonu w powietrzu określone ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin, których terminy osiągnięcia wyznaczono na 2020 rok.

- **Stan czystości wód²⁶.**

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące z następujących źródeł:

- punktowe zrzuty ścieków komunalnych i bytowo – gospodarczych z miejskich i wiejskich systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty ścieków przemysłowych zrzucanych za pomocą własnych systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty zanieczyszczonych wód opadowych z terenów zurbanizowanych i przemysłowych;
- rozproszone zrzuty ścieków ze zurbanizowanych terenów miejskich i wiejskich nie wyposażonych w systemy kanalizacyjne;
- zanieczyszczenia obszarowe, głównie z rolnictwa, spowodowane spływami powierzchniowymi zanieczyszczeń zawierających związki biogenne, środki ochrony roślin, z niewłaściwego rolniczego zagospodarowania odchodów zwierzęcych, soków kiszonkowych oraz ścieków bytowo – gospodarczych lub produkcyjnych.

W latach 2010 – 2013 WIOŚ w Szczecinie wykonał badania (wg programu diagnostycznego i operacyjnego) i ocenę 112 jednolitych części wód rzecznych (JCWP), co stanowiło 30,9 % JCWP tej kategorii wyznaczonych na obszarze woj. zachodniopomorskiego. Dla jednolitych części wód, stanowiących podstawową jednostkę gospodarowania wodami, określono stan/potencjał ekologiczny (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych), stan chemiczny i stan wód. Wykonano także ocenę spełnienia dodatkowych wymagań określonych dla obszarów chronionych, w których występują badane JCWP.

Spośród 112 ocenianych JCWP rzecznych do wód spełniających wymagania określone dla co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego zaliczono 46 JCWP (41,4 % badanych). Większość

²⁵ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2014.* www.wios.szczecin.pl

²⁶ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2014.* www.wios.szczecin.pl

JCWP na obszarze województwa (58%) zaliczono do wód niespełniających wymogów określonych dla dobrego i powyżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, w tym 43 JCWP – stan/potencjał umiarkowany, 21 JCWP – stan/potencjał słaby oraz 1 JCWP – stan zły. O wynikach oceny decydowały elementy biologiczne, głównie makrobezkręgowce bentosowe (indeks MMI) oraz ichtiofauna.

W zakresie wskaźników fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, podwyższone stężenia występowały w 26 JCWP, przy czym w przypadku 6 JCWP zadecydowały o umiarkowanej ocenie stanu/potencjału ekologicznego. Standardy stanu dobrego najczęściej nie były spełnione w przypadku zanieczyszczeń organicznych (indeks nadmanganianowy i ogólny węgiel organiczny) oraz biogennych (azot amonowy, azot Kjeldahla oraz fosforany i fosfor ogólny).

Wskaźniki chemiczne charakteryzujące występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oceniano w 37 jednolitych częściach wód objętych monitoringiem diagnostycznym. Stan chemiczny 21 z nich oceniono jako zły, o czym decydowały głównie dwa związki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. W 1 JCWP stwierdzono także obecność rtęci i jej związków (Parsęta od Wielkiego Rowu do ujścia), a w innym JCWP (Odra od Parnicy do ujścia) – związków tributyllocyny.

Dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych nie były spełnione w 43 JCWP – najczęściej w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Stan wód będący wypadkową oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych zaledwie w 3 JCWP oceniono jako dobry.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze.**

- znaczna presja ludzka na lasy;
- istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
- zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;
- niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
- spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
- niszczenie tablic i urządzeń;
- nielegalne pozyskanie drewna;
- kłusownictwo.

E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

Rysunek 69 Jesień w lesie (Fot. Bartłomiej Malecki)

1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu 2012).

Tabela 67 Podział lasów na gospodarstwa.

Gospodarstwo	Powierzchnia	
	ha	%
S - specjalne	1 251,72	9,1
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	5 052,28	36,8
GZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - zrębowych	1 940,96	14,2
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - przerębowo-zrębowych	5 476,96	39,9
Razem	13 721,92	100,0

2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

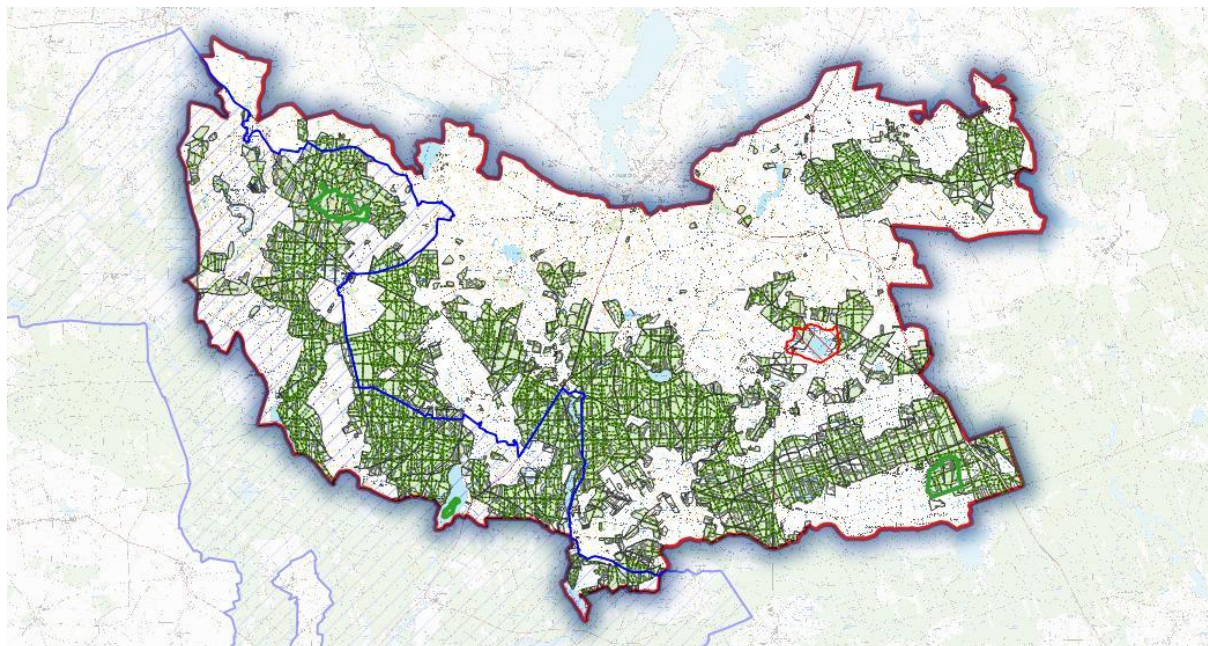
Tworzenie coraz większej liczby obszarów objętych różnymi formami ochrony, czy też ochrona gatunkowa jest tylko częścią działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Wraz z rozwojem form i metod ochrony przyrody muszą iść w parze działania, które

pozwalają korzystać z zasobów przyrody bez wyraźnych szkód, a jednocześnie poprawią jej stan. Zachowanie ciągłości zasobów przyrody i poprawa jej stanu są warunkami determinującymi gospodarkę leśną. W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- stosowanie bioolei jako smarów silnikowych oraz do smarowania łańcucha w pilarkach;
- ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 16. 10. 2014 r.), Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. Nr 0, poz. 1409 z 16. 10. 2014 r.) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 0, poz. 1348 z 7. 10. 2014 r.) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu;
- stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz drzewostanów o wysokim stopniu naturalności (buczyny, grądy itd.);
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- ochronę i pielęgnację niektórych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);
- otoczenie opieką istniejące projektowane i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody.

F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Rysunek 70 Obszary z obligatoryjnymi działaniami zadaniami z zakresu ochrony przyrody

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII - Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

II. Fakultatywne wskazania ochronne

1. Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Różańsko zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- nie wprowadzać neofitów oraz promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu, ważne jest by gatunki liściaste osiągały optymalny udział;
- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- przywracanie naturalnego stanu w przypadku siedlisk zniekształconych;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;

- pozostawienie w lesie jak największej biomasy (części stojących drzew martwych, połamanych, wykrotów, gałęzi, igliwia i kory), jako jednego z czynników bioróżnorodności, o ile nie jest to sprzeczne z zasadami ochrony lasu (zakaz palenia gałęzi na powierzchniach zrębowych) oraz nie przyczynia się do eutrofizacji siedlisk w miejscach niepożądanych;
- zachowanie w lasach jak największej liczby starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- wywieszanie drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- ochronę gleb leśnych;

2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejące i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk chronionych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochronnych dla ptaków, systematyczne monitorowanie już istniejących.

3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- Upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie.
- Wymienianie stanowisk tych gatunków w waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa i coroczną aktualizację tej waloryzacji.

- Podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin.

4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.

- Zapewnienie w ekosystemach leśnych jak najwięcej materii organicznej, przede wszystkim z martwego i rozkładającego się drewna. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew. W tym celu nie usuwać drzew martwych i zamierających, zwłaszcza gatunków liściastych, o ile nie jest to niezbędne ze względów ochrony i hodowli lasu.
- Pozostawić w miarę możliwości wyróżniające się pod względem wieku i grubości drzewa na terenie Nadleśnictwa, chronić drzewa wskazane w niniejszym programie, jako cenne (nie wycinać, nie uszkadzać, nie wprowadzać istotnych zmian w ich otoczeniu), prowadzić ich bieżącą inwentaryzację. Chronić drzewostany stare, wskazane, jako drzewostany cenne, w stosunku do nich stosować ochronę zachowawczą.

5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.

- Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew o rozmiarach pomnikowych oraz drzew o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew). Informacje na temat rozmieszczenia takich drzew należy gromadzić w bazie danych nadleśnictwa.
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, składować pozostałości zrębowe i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głógów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.

- Należy przestrzegać obowiązujących regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców .

- Na skrajach lasu realizować biologiczną zabudowę granicy lasu.
- Dbać o zachowanie pełni bogactwa gatunkowego dendroflory ekosystemów leśnych. Tolerować wszystkie spontanicznie pojawiające się gatunki domieszkowe. Wprowadzać domieszki zgodne z naturalnymi składami gatunkowymi drzewostanów.
- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych jak najwięcej materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Drewno to powinno reprezentować pełną różnorodność gatunków występujących w drzewostanie i pełną różnorodność ich rozmiarów. Zaleca się, by były to zarówno leżące gałęzie, martwe drzewa leżące na dnie lasu i pojedyncze martwe drzewa stojące oraz złomy i wywroty. W tym celu nie usuwać drzew martwych i zamierających, zwłaszcza gatunków liściastych, o ile nie jest to niezbędne ze względów ochrony i hodowli lasu.
- W miarę możliwości pozostawić stare i grube drzewa na terenie Nadleśnictwa, chronić je. Chronić drzewostany stare, wskazane jako drzewostany cenne, w stosunku do nich stosować ochronę zachowawczą.

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania i nie wykorzystywać go do żadnych innych celów. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pojedyncze drzewa gatunków nierodzimych (dąglezja, kasztanowiec, żywotnik i in. znajdujące się na terenie Nadleśnictwa), należy traktować jako pamiątki kultury leśnej i poddawać ochronie polegającej na pozostawianiu tych drzew w cięciach pielęgnacyjnych i rębnych.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.
- W parkach w razie konieczności uporządkować, ograniczyć nadmierny rozwój podszytu, wprowadzać nowe nasadzenia, udrożnić ścieżki będące elementami kompozycji parkowej.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczných w lasach.

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie nadleśnictwa poprzez:
 - utrzymanie naturalnego poziomu wód gruntowych;
 - w miarę możliwości przywrócenie pierwotnych stosunków wodnych na odwodnionych torfowiskach przejściowych;
 - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
 - zachowanie istniejących torfowisk i mokradeł.
- wokół bagien źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych (będących siedliskami przyrodniczymi) zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego.
- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach BMb, LMb oraz większości OI i OIJ.

10. Kształtowanie strefy ekotonowej.

W lasach Nadleśnictwa Różańsko zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego wokół bagien, zbiorników i wzdłuż cieków. Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym.

11. Zalesienia porolne.

Racjonalna gospodarka leśna i ochrona przyrody ściśle powiązana jest z wielkością i kształtem kompleksu leśnego. Jednym ze sposobów ochrony szaty roślinnej jest planowanie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zalesień i zadrzewień.

W Nadleśnictwie Różańsko nie planuje się zalesień porolnych.

12. Promocja i edukacja ekologiczna²⁷.

Obiekty bazy edukacyjnej nadleśnictwa:

- Ścieżka edukacyjna w rezerwacie przyrody „Długogóry”;
- Siedziba Nadleśnictwa;
- Miejsce biwakowe nad Jeziorem „Białe”
- Punkt Alarmowo Dyspozycyjny

Główne założenia oraz kierunki Programu edukacji leśnej społeczeństwa dla Nadleśnictwa Różańsko na lata 2016-2025.

• Nowe obiekty edukacji leśnej:

Nadleśnictwo Różańsko nie planuje tworzenia nowych obiektów edukacyjnych.

• Rozbudowa i zagospodarowanie istniejących obiektów:

- remont lub wymiana stelaży i tablic informacyjnych wykorzystywanych do potrzeb edukacji leśnej społeczeństwa;
- bieżące utrzymanie ścieżki edukacyjnej w rezerwacie przyrody „Długogóry”.

• Planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej:

- dalsza, stała współpraca ze szkołami, samorządami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zasięgu nadleśnictwa oraz wymiana informacji o planowanych imprezach;
- kontynuacja spotkań w szkołach, prowadzenia pogadanek, zajęć w rezerwacie przyrody „Długogóry” prowadzonych przez pracowników Służby Leśnej;
- opracowanie nowego folderu zawierającego elementy edukacyjne i przyrodnicze, promującego nadleśnictwo;
- podejmowanie starań w celu pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań z edukacji leśnej;
- rozszerzenie współpracy z miejscowymi mediami w zakresie zintensyfikowania promocji edukacji leśnej oraz imprez i akcji okolicznościowych;
- kontynuacja cyklicznych akcji, imprez i konkursów oraz uczestnictwo w nowych, między innymi: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Dni Otwarte Lasów Państwowych”, „Dokarmianie ptaków i zwierzyny łownej”, „Chrońmy las przed pożarem”, „Światowy Dzień Ziemi”, międzynarodowy konkurs „Młodzież w lasach Europy” („Young in European Forest), „Mała Olimpiada Wiedzy

²⁷ Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Różańsko na lata 2016-2025

Ekologicznej”, „Fotospacery”, „Pomóżmy Kasztanowcom”, „Święto Drzewa”, „Choinka dla szkoły”.

Opracował:
mgr inż. Bartłomiej Małecki

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski.* IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Elaborat Nadleśnictwa Różańsko.* KRAMEKO. 2004.
- Elaborat Nadleśnictwa Różańsko* BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce.* PWN. Warszawa 2002. Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce.* Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie Akademia, Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski.* Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie.* Warszawa 1996.
- Instrukcja urządzania lasu.* Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski.* Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Jasnowska J., Jasnowski M. *Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk.* (w:) *Chrońmy Przyr. Pol.* 33. (4), 1977.
- Kleczkowski A.S. *Objaśnienia mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony.* AGH Kraków. 1990
- Kondracki. J. *Polska. Geografia fizyczna Polski.* PWN. Warszawa 1988.
- maps.google.pl
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej.* Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa.* PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski.* PWN Warszawa 2001.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000.* Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna.* 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Podział hydrograficzny Polski.* ImiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa.* Warszawa 2004.
- Program Ochrony Środowiska (POŚ) dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku.*
- Program Ochrony Środowiska (POŚ) Województwa Zachodniopomorskiego 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016-2019.*
- Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Różańsko na lata 2016-2025*
- Standardowy Formularz Danych Bagno Chłopiny*
- Standardowy Formularz Danych Jezioro Kozie*
- Standardowy Formularz Danych Gogolica- Kosa*
- Standardowy Formularz Danych Ostoja Witnicko- Dębniańska*
- www.wikipedia.pl
- www.gdos.gov.pl
- www.amzp.pl
- www.mapywig.pl
- www.maps.google.pl
- www.weatherbase.com
- www.openstreetmap.org.pl
- www.wms.geoportat
- www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Różańsko

www.wikipedia.org/

Zarzycki K., Kaźmierczakowa R.,(red.). *Polska Czerwona Księga Roślin*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków 1993.

Zarzycki K., Szelań Z. *Czerwona Lista Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce*. (w:) K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Heinrich (red.), *Lista Roślin Zagrożonych w Polsce* (wyd. 2). Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 1992.

Zasady Hodowli Lasu. Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu. Warszawa 2003.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

SPIS RYCIN

Rysunek 1 Mapa sytuacyjna Nadleśnictw Różansko	5
Rysunek 2 Zachodnia część N-ctwa na mapie z 1893 roku	8
Rysunek 3 Wschodnia część N-ctwa Różansko	8
Rysunek 4 Okolice Różańska-Fragment mapy Mafstaab der Naturlichen Lange	9
Rysunek 5 Położenie Nadleśnictwa Różansko na tle innych nadleśnictw RDLP w Szczecinie	10
Rysunek 6 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.....	15
Rysunek 7 Krajobraz w okolicach Nawrocka Fot. R. Kmieć	19
Rysunek 8 Położenie rezerwatu „Bagno Chłopyny”	21
Rysunek 9 Siedlisko przyrodnicze bór bagienny- 91D0 w rezerwacie „Bagno Chłopyny” Fot.B.Malecki	22
Rysunek 10 Zastawka piętrząca w rezerwacie „Bagno Chłopyny” Fot. A. Smoliga	22
Rysunek 11 Lipiennik loesela- Bagno Chłopyny. Fot. Aleksander Smoliga	23
Rysunek 12 Położenie rezerwatu „Czapli Ostrów”	24
Rysunek 13 Położenie rezerwatu Długogóry	25
Rysunek 14 Fragment buczyny pomorskiej w rezerwacie przyrody „Długogóry” Fot.B.Malecki	26
Rysunek 15 Martwe drewno w rezerwacie przyrody „Długogóry” Fot.B.Malecki.....	26
Rysunek 16 Położenie Nadleśnictwa Różansko na tle Obszarów Chronionego Krajobrazu	28
Rysunek 17 Położenie obszarów Natura 2000 na tle Nadleśnictwa Różansko	32
Rysunek 18 Położenie obszarów ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej na tle Nadleśnictwa Różansko.	34
Rysunek 19 Położenie obszaru Natura 2000 Torfowisko Chłopyny PLH080004.	35
Rysunek 20 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopyny PLH080004 (wg SDF).	36
Rysunek 21 Struktura wiekowa w Torfowisko Chłopyny PLH080004 na początku i na końcu okresu obowiązywania planu.....	37
Rysunek 22 Udział powierzchniowy wg w Torfowisko Chłopyny PLH080004 na początku i na końcu okresu obowiązywania planu.....	37
Rysunek 23 Zestawienie drzewostanów wg pochodzenia w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopyny PLH080004	38
Rysunek 24 Zestawienie drzewostanów wg budowy piętrowej w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopyny PLH080004	38
Rysunek 25 Borowacenie w obszarze Natura 2000 Torfowisko Chłopyny PLH080004	39
Rysunek 26 Położenie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w Torfowisko Chłopyny PLH080004	41
Rysunek 27 Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie Jezioro Kozie PLH080010.....	42
Rysunek 28 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010 (wg SDF).	43
Rysunek 29 Struktura wiekowa w SOO Jezioro Kozie PLH080010	44
Rysunek 30 Udział powierzchniowy wg gat. rzeczywistych w SOO Jezioro Kozie PLH080010	44
Rysunek 31 Zestawienie drzewostanów wg pochodzenia w obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010..	45
Rysunek 32 Położenie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010	47
Rysunek 33 Położenie obszaru Gogolice- Kosa PLH320038	48
Rysunek 34 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 (wg SDF).....	49
Rysunek 35 Struktura wiekowa w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko	49
Rysunek 36 Gatunki rzeczywiste w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko	50
Rysunek 37 Borowacenie w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko	50
Rysunek 38 Lokalizacja przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko.....	53
Rysunek 39 Położenie obszaru Natura2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 na tle Nadleśnictwa Różansko.....	54

Rysunek 40 Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 (wg SDF).....	55
Rysunek 41 Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015	55
Rysunek 42 Struktura wiekowa w Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015	56
Rysunek 43 Zestawienie drzewostanów wg. pochodzenia w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa	58
Rysunek 44 Zestawienie drzewostanów wg. budowy piętrowej w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa....	58
Rysunek 45 Przedmioty ochrony w Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 na gruntach N-ctwa.....	60
Rysunek 46 Rozmieszczenie pomników przyrody na terenie N-ctwa Różańsko.....	62
Rysunek 47 Pomnik przyrody gład narzutowy.....	69
Rysunek 48 Pomnik przyrody dęb szypułkowy (Fot. Bartłomiej Malecki)	69
Rysunek 49 pomnik przyrody buk pospolity „Matka Lasu” (Fot. Bartłomiej Malecki).....	69
Rysunek 50 Rozmieszczenie istniejących użytków ekologicznych w N-ctwie Różańsko.....	70
Rysunek 51 Fragment użytku ekologicznego „Bagno Chłopowo” (Fot. Bartłomiej Malecki)	81
Rysunek 52 Zastawka piętrząca, UE „Długie Łąki” (Fot. A. Smoliga).....	81
Rysunek 53 Położenie proponowanego zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Przełom Myśli”	83
Rysunek 54 Bagno w lesie (Fot. Bartłomiej Malecki)	92
Rysunek 55 Położenie Nadleśnictwa Różańsko na tle wód powierzchniowych	95
Rysunek 56 Roślinność potencjalna w N-ctwie Różańsko (oznaczenie w tekście powyżej).....	97
Rysunek 57 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Różańsko.	99
Rysunek 58 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	100
Rysunek 59 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych .	101
Rysunek 60 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem. .	103
Rysunek 61 Formy stanu siedliska.	105
Rysunek 62 Borowacenie w Nadleśnictwie Różańsko.	106
Rysunek 63 Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych w N-ctwie Różańsko.....	111
Rysunek 64 Kamień przy linii kolejowej. (Fot. A. Smoliga)	127
Rysunek 65 Słupek oddziałowy o wartości historycznej (Fot. B. Malecki).....	127
Rysunek 66 Kuźnia podcieniowa z 1781 roku (Fot. B. Malecki).....	129
Rysunek 67 Barokowy kościół z XVIII w. w Chłopowie (Fot. B. Malecki).....	129
Rysunek 68 Zagrożenie dla drzewostanów spowodowane działalnością bobra europejskiego (Fot. Andrzej Kaptur).	130
Rysunek 69 Jesień w lesie (Fot. Bartłomiej Malecki)	136
Rysunek 70 Obszary z obowiązkowymi działaniami zadaniami z zakresu ochrony przyrody	138

SPIS TABEL

Tabela 1 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.	14
Tabela 2 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Rzepinie.	15
Tabela 3 Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Różańsko.....	17
Tabela 4 Zestawienie powierzchni lasów ochronnych i gospodarczych	18
Tabela 5 Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)	18
Tabela 6 Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)	18
Tabela 7 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „A –Dębno- Gorzów”	29
Tabela 8 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „B – Myślibórz”	29
Tabela 9 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „C – Barlinek”	30
Tabela 10 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „3A- Lasy Witnicko- Dębniańskie”	31
Tabela 11 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „2- Puszcza Barlinecka’	31
Tabela 12 Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Różańsko.	33
Tabela 13 Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.	33
Tabela 14 Zestawienie powierzchni Torfowisko Chłopiny PLH080004.	35
Tabela 15 Gatunki roślin w Obszarze Natura 2000 Bagno Chłopiny	36
Tabela 16 Neofityzacja w obszarze Natura 20000 Torfowisko Chłopiny PLH080004	39
Tabela 17 Siedliska przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w Torfowisko Chłopiny PLH080004 ..	40

Tabela 18 Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w Torfowisko Chłopy PLH080004 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne).....	40
Tabela 19 Zestawienie powierzchni Jezioro Kozie PLH080010.....	42
Tabela 20 Gatunki roślin w Obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010	43
Tabela 21 Gatunki zwierząt w Obszarze Natura 2000 Jezioro Kozie PLH080010.....	43
Tabela 22 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	46
Tabela 23 Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w SOO Jezioro Kozie PLH080010	47
Tabela 24 Zestawienie powierzchni Gogolice- Kosa PLH320038.	48
Tabela 25 Neofityzacja w obszarze Natura 2000 Gogolice- Kosa PLH320038 na gruntach N-ctwa Różańko	51
Tabela 26 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony w SOO Gogolice – Kosa PLH320038.....	51
Tabela 27 Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Gogolice – Kosa PLH320038 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne).....	52
Tabela 28 Zestawienie powierzchni Ostoja Witnicko-Dębnińska PLB320015.....	54
Tabela 29 Wykaz chronionych gatunków zwierząt w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa	56
Tabela 30 Wykaz chronionych gatunków roślin w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa.....	57
Tabela 31 Neofityzacja drzewostanów w obszarze PLB320015 na gruntach N-ctwa.	59
Tabela 32 Przedmioty ochrony w Ostoja Witnicko-Dębnińska PLB320015 na gruntach N-ctwa (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	60
Tabela 33 Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Różańsko (Wzór 5a.).....	63
Tabela 34 Wzór nr 5b. Proponowane pomniki przyrody.	70
Tabela 35 Wykaz projektowanych użytków ekologicznych.	82
Tabela 36 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Różańsko.....	84
Tabela 37 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Różańsko.	84
Tabela 38 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kęgowców)	86
Tabela 39. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Różańsko.	89
Tabela 40 Gospodarstwo specjalne	90
Tabela 41 Lasy ochronne	90
Tabela 42 Zestawienie typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Różańsko.....	93
Tabela 43 Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).....	98
Tabela 44 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Różańsko.	99
Tabela 45 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.....	100
Tabela 46 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych. ...	101
Tabela 47 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	102
Tabela 48 Formy stanu siedliska.	104
Tabela 49 Borowacenie w Nadleśnictwie Różańsko.....	106
Tabela 50 Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie (wg udziału rzeczywistego).	107
Tabela 51 Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	108
Tabela 52 Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.	109
Tabela 53 Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Różańsko podlegających ochronie	110
Tabela 54 Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.	112
Tabela 55 Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Różańsko.	116
Tabela 56 Zestawienie zadrzewień.	116
Tabela 57 Zestawienie remiz nie tworzących osobnych wydziałów.....	117
Tabela 58 Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.	117
Tabela 59 Wykaz bagien ewidencyjnych w N-ctwie Różańsko	120
Tabela 60 Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydziałów w Nadleśnictwie Różańsko.....	122
Tabela 61 Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Różańsko	125
Tabela 62 Bloki upraw pochodnych.	126
Tabela 63 Uprawy pochodne w blokach.	126

Tabela 64 Wykaz powierzchni objętych szczególną ochroną	126
Tabela 65 Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.	127
Tabela 66 Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Różańsko.....	133
Tabela 67 Podział lasów na gospodarstwa.	136

KRONIKA

ZAŁĄCZNIKI

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony , dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydzieleń, orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Torfowisko Chłopiny PLH080004 - siedliska przyrodnicze:					
1.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska B	1 płat Pow.: 2,88 ha Oddz.: 547.	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleb oraz utrzymanie się charakterystycznych kompozycji gatunkowej roślin	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zarastanie roślinnością krzewiastą lub drzewiastą, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających, podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby; okresowe koszenie fitocenozy opanowanych przez krzewy i drzewa.
4.	9110 Kwaśne buczyny B	4 płaty- 14,93 ha Oddz.: 545, 552, 559, 560.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie - przynajmniej w obszarze występowania siedliska, obcych gatunków. Nie wprowadzanie gatunków inwazyjnych. Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydzieleń, orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
5.	91D0* Bory i lasy bagienne A	8 płatów Pow.: – 42,19 ha Oddz.: 547, 548, 554, 555.	Właściwy poziom uwodnienia oraz charakterystyczna kompozycja gatunkowa.	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie planowanie użytkowania; w przyległych wydzieleniach leśnych nie wprowadzanie i ograniczanie obecności świerka.
6.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	9 płatów Pow.: – 23,50 ha Oddz.: 546, 547, 548, 555, 556.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<ul style="list-style-type: none"> Zmiany stosunków wodnych; upraszczanie składu gatunkowego łęgów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); niski udział odnowień naturalnych; ubogi skład gatunkowy drzewostanów; mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); nie wprowadzanie gatunków inwazyjnych; kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew; faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Torfowisko Chłopiny PLH080004 - gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków):					
1.	1903 Lipiennik Loesela A	Okolo 300 osobników Oddz.: 547.	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanik siedlisk gatunku. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
3. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Jezioro Kozie PLH080010 - siedliska przyrodnicze:					

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydzieleń, orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic C	1 płat Pow.: 0,85ha Oddz.: 162.	Zbiorniki o nie powiększonym dopływie biogenów ze zlewni, z trwale zachowaną barierą biogeochemiczną wzdłuż brzegów, z naturalnymi i nie zaburzonymi warunkami rozwoju roślinności wodnej i brzegowej, fauna rodzima, bez udziału intensywnie żerujących obcych gatunków ryb roślinożernych.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie wód (eutrofizacja i hipertrofizacja) [brak identyfikacji źródeł; zanieczyszczeń i skali zagrożeń]; przekształcanie i niszczenie stref brzegowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami; ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów.
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe C	6 płatów Pow.: 1,51ha Oddz.: 161,162, 243.	Utrzymana różnorodność biologiczna (organizmów różnych grup systematycznych) i areal siedliska w warunkach tradycyjnej gospodarki pastwiskowo-kośnej.	<ul style="list-style-type: none"> Sukcesja naturalna i zarastanie, wskutek zaniechania użytkowania (koszenie). 	<ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie sukcesji; niedopuszczaniu zalesień płatów siedliska przyrodniczego.
3.	7210 Torfowiska nakredowe B	2 płaty Pow.: 0,35ha Oddz.: 162.	Optymalizację poziomu wód przyczyniająca się do opóźnienia procesów sukcesji ekologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> Stopniowa sukcesja ekologiczna w kierunku łożowisk; Przesychanie w przypadku obniżenia się poziomu jeziora. 	<ul style="list-style-type: none"> Spowolnienie odpływu wód z powierzchni siedlisk przyrodniczych zależnych od wody w obszarze Natura 2000,
4.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk C	3 płaty Pow.: 2,55ha Oddz.: 162, 243.	Utrzymanie bogactwa florystycznego poprzez zatrzymanie rozprzestrzeniania się gatunków ekspansywnych (głównie trzciny), zatrzymanie procesów sukcesji ekologicznej oraz zapewnienie stałego, właściwego uwodnienia płatów siedliska.	<ul style="list-style-type: none"> Stopniowa sukcesja ekologiczna w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych.
4. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Gogolice – Kosa PLH320038- siedliska przyrodnicze:					

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydzieleń, orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny C	2 płaty Pow.: 4,83 ha Oddz.: 103M.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> • Upraszczenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; • wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów • marginalizacja i usuwanie grabów z drzewostanów gospodarczych; • mała ilość martwego drewna; 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminowanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych odnowieniach, w ramach innych prac; • nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew;
4. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Gogolice – Kosa PLH320038- gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków):					
1.	1220 Żółw błotny B	Informacje wrażliwe. 1 strefa ochrony.	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; • opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
5. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015- gatunki ptaków oraz ich ostoje:					
1.	A043 Gęgawa C	Informacje wrażliwe. Liczba stan.: 1	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Utrata siedlisk lęgowych gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
2.	A030 Bocian czarny B	Informacje	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Utrata siedlisk lęgowych gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie aktualnej struktury

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydziałów, orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		wrażliwe. Liczba stan.: 2			krajobrazu z mozaiką siedlisk
3.	A081 Błotniak stawowy C	Informacje wrażliwe. Liczba stan.: 1	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Utrata siedlisk lęgowych gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
4.	A127 Żuraw B	Informacje wrażliwe. Liczba stan.: 1	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Utrata siedlisk lęgowych gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk

Załącznik nr 2.

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<u>Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”¹</u> Oddz. 547 l	Zapobieganie sukcesji.	- Usuwanie nalotów drzew i krzewów z powierzchni torfowiska; - wyniesienie pozyskanej biomasy poza teren torfowiska.	
2.	<u>Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”¹</u> Oddz. 547 j,k.	Poszerzenie otwartego torfowiska.	- Stopniowe poszerzanie otwartego torfowiska, poprzez usuwanie, oraz wspomaganie naturalnych procesów wydzielania się drzew.	
3.	<u>Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”¹</u> 548 hx, ix	Drzewostany przeznaczone do usunięcia.	- Drzewostany przeznaczone do usunięcia, w przypadku niedostatecznej skuteczności innych działań z zakresu ochrony czynnej.	
4.	<u>Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”¹</u> 546 k, l, 547 f, g, i, h, 548 dx, fx, gx, jx, kx, 554 b,c, d, f, 555 a, b, c, d, 556 a, b, c, d,f, g, h, i.	Remont sieci zastawek.	- Remont i utrzymanie w dobrym stanie technicznym sieci zastawek	
5.	<u>Rezerwat przyrody „Bagno Chłopiny”¹</u> Oddz. 547 j,k,l.	Monitoring stanu zachowania torfowiska.	- Monitoring stanu zachowania torfowiska przejściowego z charakterystyczną roślinnością.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
6.	<u>Rezerwat przyrody „Czapli Ostrów”²</u> 457 d	Zawieszenie 5 budek lęgowych dla gągoła i nurogęsi; Oczyszczanie brzegów wyspy; Kontrola rezerwatu.	Zawieszenie 5 budek lęgowych dla gągoła i nurogęsi, na drzewach w rezerwacie zlokalizowanych w odległości 5-10 m od brzegów jeziora, na wysokości ok. 2-3 m, w odległości ok. 100 m od siebie. Po zakończeniu sezonu lęgowego budki należy wyczyścić, aby usunąć z nich resztki starych gniazd i pasożyty, a w przypadku ubytków budek montować nowe. Oczyszczanie brzegów wyspy z zanieczyszczeń pozostawionych przez ludzi. Kontrola rezerwatu uzasadniona potrzebą wykonywania kontroli stanu przedmiotów ochrony wskazana jest po okresie lęgowym ptaków. Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) tablic urzędowych i edukacyjnych w rezerwacie.	
7.	<u>Rezerwat przyrody „Czapli Ostrów”²</u> 457 f	Usunięciu podrostu i podszytu w obrębie polany z nasięźrzałem pospolitym; Monitoring stanu przedmiotów ochrony.	Jednorazowe zabiegi ochronne przez okres dwóch lat polegające na usunięciu podrostu i podszytu w obrębie polany z nasięźrzałem pospolitym, na powierzchni ok. 300 m ² . Po wykonaniu zabiegów przez dwa kolejne lata nie wykonywać ich przez następne cztery lata. Po tym okresie zabieg powtarzać regularnie, w zależności od potrzeb.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			Monitorowanie stanu populacji nasięźrzała pospolitego. Penetracja rezerwatu uzasadniona potrzebą wykonywania kontroli stanu przedmiotów ochrony, wykonywania zabiegów ochronnych, wskazana jest po okresie lęgowym ptaków (pod koniec czerwca). Do wyspy podpływać od strony południowej, aby nie niepokoić gniazdującego w rezerwacie bielika.	
8.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> 78 g, h; 79 i, j; 93 b, c; 94 a, d, f; 95 a, b; 96 a; 102 a, b.	Monitoring pojawiania się gatunków obcych geograficznie.	Monitoring pojawiania się gatunków obcych geograficznie (tj.: dębu czerwonego, daglezi zielonej, sosny wejmutki, świerka pospolitego, modrzewia europejskiego, czeremchy amerykańskiej) oraz ciecia pielęgnacyjne mające na celu usuwanie tych gatunków. Monitoring co 5 lat. W oparciu o wyniki monitoringu określenie intensywności oraz terminów zabiegów usuwania gatunków obcych (w zależności od potrzeb). Całkowita powierzchnia zabiegu 89,93ha.	
9.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> 94 c, g, h; 95 c; 96 b.	Monitoring oraz ciecia pielęgnacyjne.	Monitoring oraz ciecia pielęgnacyjne mające na celu usuwanie występujących w podszytach i podrostach osobników dębu czerwonego, daglezi zielonej, sosny wejmutki, świerka pospolitego,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			modrzewia europejskiego, czeremchy amerykańskiej. Usunięcie pozyskanej masy poza teren rezerwatu. Monitoring co 5 lat. W oparciu o wyniki monitoringu określenie intensywności oraz terminów zabiegów usuwania gatunków obcych (w zależności od potrzeb). Całkowita powierzchnia zabiegu 13,52ha.	
10.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> 96 c; 105a, b.	Kontrola stanu sanitarnego drzewostanów oraz cięcia pielęgnacyjne	Kontrola stanu sanitarnego drzewostanów oraz cięcia pielęgnacyjne mające na celu usuwanie pojawiającego się posuszu czynnego świerka oraz młodych egzemplarzy gatunków obcych (w tym także odnowień świerkowych). Mechaniczne i chemiczne (poprzez opryski z użyciem standardowych dawek preparatu) niszczenie skupisk jeżyn i trzcinnika piaskowego oraz podsadzenie bukiem i dębem bezszypułkowym powstających luk. Usunięcie pozyskanej masy poza teren rezerwatu. Monitoring co 5 lat. W oparciu o wyniki monitoringu (w zależności od potrzeb) określenie intensywności oraz terminów zabiegów usuwania posuszu oraz gatunków obcych . Jednorazowo w mirę potrzeby zabieg	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			powtarzać do momentu wyeliminowania gatunku. Całkowita powierzchnia zabiegu 5,36ha.	
11.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> 95 c; 96 a.	Chemiczne zwalczanie rdestowca ostrokończystego	Chemiczne zwalczanie rdestowca ostrokończystego poprzez opryski z użyciem standardowych dawek preparatu. Jednorazowo w mirę potrzeby zabieg powtarzać do momentu wyeliminowania gatunku. Całkowita powierzchnia zabiegu 25,17 ha.	
12.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> 94 i; 105 a, b.	Cięcia pielęgnacyjne mające na celu przebudowę drzewostanu zgodnie z roślinnością potencjalną w kierunku żyznej buczyny niżowej	Cięcia pielęgnacyjne mające na celu przebudowę drzewostanu zgodnie z roślinnością potencjalną w kierunku żyznej buczyny niżowej. W liczbie nawrotów, w terminach, w ilości sztuk nasadzanych, w ilości m ³ drewna pozyskanego- zależnych od potrzeb. Całkowita powierzchnia zabiegu 4,28 ha.	
13.	<u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u> Teren całego rezerwatu. <u>Rezerwat przyrody „Długogóry”³³</u>	Monitoring stanu obsiewania się gatunków obcych geograficznie	Monitoring stanu obsiewania się gatunków obcych geograficznie tj.: dębu czerwonego, daglezi zielonej, sosny wejmutki, świerka pospolitego, modrzewia europejskiego, czeremchy amerykańskiej oraz rośliny zielnej- rdestowca ostrokończystego. Cięcia pielęgnacyjne mające na celu usuwanie	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			pojawiających się osobników powyższych gatunków drzew i krzewów. Chemiczne usuwanie rdestowca ostrokończystego. Co 5 lat. W ilości nawrotów i w terminach zależnych od potrzeb. (Ilość pozyskanego drewna zależna od potrzeb). Jednorazowo w miarę potrzeby zabieg powtarzać do momentu wyeliminowania gatunku.	
		Ustawienie dodatkowych tablic informacyjnych	Ustawić dodatkowe tablice informacyjne (4 szt.) o walorach przyrodniczych i celu ochrony rezerwatu w miejscach, gdzie szlak turystyczny przecina granice rezerwatu.	
14.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010</u> ⁴ Dwa płaty siedliska 6410 na działce 673/1 obręb Trzcinnia o łącznej powierzchni 0,57 ha	Usunięcie nalotu i podrostu drzew oraz krzewów w obrębie zachowanych płatów łąk trzęślicowych.	Usunięcie nalotu i podrostu drzew oraz krzewów w obrębie zachowanych płatów łąk trzęślicowych. Rekomendowany termin wykonania: w ciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszego zarządzenia.	
15.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010</u> ⁴ Zlewnia Jeziora Koziego.	Spowolnienie odpływu wód z powierzchni siedlisk przyrodniczych zależnych od wody w obszarze Natura 2000	Spowolnienie odpływu wód z powierzchni siedlisk przyrodniczych zależnych od wody w obszarze Natura 2000, poprzez zaniechanie odmulania Kanału Koziego przynajmniej na odcinku znajdującym się w granicach obszaru Natura 2000 i ograniczenie konserwacji sieci rowów melioracyjnych w obrębie siedlisk	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			przyrodniczych.	
16.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Jezioro Kozie</u> <u>PLH320010</u>⁴</p> <p>Płaty siedliska 6410 (łąki trzęślicowe) w obrębie działek: 610, i 825 obrębu Staw oraz 673/1 obręb Trzcinna.</p>	<p>Zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych;</p> <p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolno środowiskowego.</p>	<p><u>Obligatoryjne:</u> zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywne:</u> użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolno środowiskowego (lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego), ukierunkowanego na ochronę łąk trzęślicowych. Uzupełnienie: nie stosować podsiewania, nawożenia i odwadniania. Jeden pokos rocznie, (od 15.09. do 31.10) całej powierzchni przez pierwsze 2 lata, następnie z corocznym pozostawieniem 20% powierzchni nieskoszonej (co roku innej). Obowiązkowe zebranie siana.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
17.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015⁵</u> Cały obszar Natura 2000	Zintensyfikowanie eliminacji obcych gatunków drapieżnych.	Zintensyfikowanie eliminacji obcych gatunków drapieżnych (norka amerykańska <i>Mustela vison</i> , szop pracz <i>Procyon lotor</i> , jenot <i>Nyctereutes procyonoides</i>) poprzez kontrolowany odstrzał i/lub odławianie za pomocą pułapek żywołownych.	
18.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015⁵</u> Wyspa na jeziorze Ostrowieckim (rezerwat przyrody „Czapli Ostrów”).	Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym budek lęgowych dla gągoła.	Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym budek lęgowych poprzez coroczne, systematyczne czyszczenie budek po zakończeniu sezonu lęgowego; naprawa, bądź ich wymiana.	
19.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015⁵</u> Stanowiska lęgowe przedmiotów ochrony w granicach obszaru Natura 2000.	Postępowanie w przypadku uszkodzenia drzewa gniazdowego.	W przypadku uszkodzenia drzewa gniazdowego i zniszczenia gniazda przez wichury i gradobicia, niezwłoczne zamontowanie sztucznej platformy możliwie blisko zniszczonego gniazda	
20.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015⁵</u> Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.	Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej.	<u>Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej:</u> Kontynuowanie pozostawiania na powierzchniach użytkowanych rębiami zupełnymi do 5% w formie grup i /lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			nienaruszonymi warstwami dolnymi (z wyjątkami przewidzianymi w Zasadach Hodowli Lasu, tj.: zręby do 1 ha, bloki upraw pochodnych i względy bezpieczeństwa). W rębniach złożonych w miarę możliwości pozostawianie grup, kęp lub pojedynczych drzew. W przypadku rębni zupełnej w miarę możliwości, łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących działkach.	
			<u>Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej:</u> Zapobiegnięcie skutkowi polegającemu na zmniejszeniu dostępności miejsc gniazdowych poprzez pozostawianie drzew biocenotycznych, w tym drzew dziuplastych, z wyjątkiem sytuacji klęskowych oraz zagrażających bezpieczeństwu ludzi.	
21.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Witnicko-Dębniańska</u> <u>PLB320015⁵</u> Drzewostany wzdłuż jezior i rzek stanowiących własność w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe		<u>Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej:</u> Kształtowanie stref ekotonowych przy jeziorach i rzekach o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu, nieużytkowanych rębniami zupełnymi. Szerokość powinna być dostosowana do warunków terenowych.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
22.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Witnicko-Dębniańska</u> <u>PLB320015⁵</u></p> <p>Trwałe użytki zielone w obszarze Natura 2000</p>	Ochrona siedlisk żerowiskowych ptaków warunkujące ich zachowanie.	<p><u>Ochrona siedlisk żerowiskowych ptaków warunkujące ich zachowanie:</u> <i>Działania obligatoryjne:</i> zachowanie siedlisk przedmiotów ochrony położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. <i>Działania fakultatywne:</i> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego) ukierunkowanego na ochronę trwałych użytków zielonych, a w przypadku jednoczesnego występowania siedlisk przyrodniczych lub innych gatunków ptaków – ukierunkowanego na ochronę odpowiedniego siedliska.</p>	
23.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Witnicko-Dębniańska</u> <u>PLB320015⁵</u></p> <p>Cały obszar Natura 2000</p>	Pozostawianie pojedynczych starych drzew.	Pozostawianie pojedynczych starych drzew (żywych i obumarłych sosen, dębów, buków), pełniących rolę drzew odpoczynkowych i obserwacyjnych, rosnących w rewirach gniazdowych przedmiotów ochrony oraz na krawędziach zbiorników wodnych.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
24.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015⁵</u> Wyspa na jeziorze Ostrowieckim (rezerwat przyrody „Czapli Ostrów”)	Ocena stanu zasiedlenia budek lęgowych.	<u>Ocena stanu zasiedlenia budek lęgowych:</u> Coroczna kontrola zasiedlenia budek lęgowych przez gągoła oraz związana z nim ocena sukcesu lęgowego.	
25.	Przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.	Zgodnie z tabelą XXII	Brak	Zgodnie z tabelą XXII
26.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 3140, 3150, 7210,7230	Zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej.	-	Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).
27.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 6410	Siedlisko powinno być obejmowane ochroną czynną		Należy je kosić, najlepiej ręcznie lub lekkim sprzętem, maksymalnie dwa razy w roku. Nie jest wskazane zbyt niskie koszenie i intensywne wypasanie. Siano powinno być usuwane z łąki. Użytki zielone powinny być umiarkowanie nawożone. Wysokość dawek nawozów zależy od żyzności siedliska.
28.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 7110, 7140, 7210.	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez	-	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.		powierzchni.
31.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9110, 9130	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	-	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia.
32.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9160, 9170	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie	-	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Promować na siedlisku drzewostany dębowo-grabowe.
33.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	-	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienia od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
34.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska.	-	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
35.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego	Ochrona warunków	-	Korzystne jest zastępowanie rębni zupełnej rębniami

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	91E0,91F0	siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych		złożonymi. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łągowym.
36.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk świeżych	-	nie odwadnianie; wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.
37.	Wszystkie źródła	Zachowanie źródeł	-	na tych niewielkich powierzchniach rezygnowanie z zabiegów trzebieżowych i czyszczeń; wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ochrona w czasie zrywki drewna
38.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności biologicznej	Brak.	Część F, pkt. 1 POP
39.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
40.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
41.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP
42.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i cennych drzew	Brak.	Część F, pkt. 5 POP
43.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
44.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
45.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
46.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
47.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Zarządzenie Nr 27/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Chłopy” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 19 lipca 2012 r. poz. 1474).

² Rozporządzenie Nr 71/2007 Woj. Zach. z dnia 29.10.2007 r. (Dz. urz. Woj. Zach. Nr 108, poz. 1872 z dnia 08.11.2007 r.) w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody „Czapli Ostrów”.

³ Rozporządzenie Nr 4/2008 Woj. Zach. z dnia 22.01.2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 15, poz. 269 z dnia 05.02.2008 r.) w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody „Długogóry”

⁴ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 7 maja 2014 r., poz. 1923; Dz. Urz. Woj. Lubuskiego, poz. 1004).

⁵ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 20 kwietnia 2015 r., poz. 1457).

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Różańsko.

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
3140	162 -g	brak	0,85
3140 Suma			0,85
3150	146 -k	A	1,99
3150 Suma			1,99
6410	161 -r	brak	0,3
	161 -s	brak	0,24
	162 -b	brak	0,10
	162 -h	brak	0,10
	162 -i	brak	0,15
	215 -h	B	2,33
	243 -a	brak	0,07
	243 -b	brak	0,62
6410 Suma			3,91
7110	418 -a	B	14,53
	433 -f	B	2,53
	437 -a	B	9,4
7110 Suma			26,46
7140	110 -d	B	2,55
	139 -f	C	0,46
	139 -h	C	1,9
	547 -i	B	2,88
	69 -h	B	0,28
	69 -k	B	0,25
	69 -l	B	0,78
	69 -m	C	0,36
	70 -f	C	0,57
	71 -d	C	0,5
	78 -i	C	0,28
	93 -c	C	0,4
	94 -f	C	0,3
7140 Suma			11,51
7210	162 -b	brak	0,14
	162 -d	brak	0,21
7210 Suma			0,35
7230	162 -f	brak	1,36
	243 -a	brak	1,09
	243 -b	brak	0,10
7230 Suma			2,55
9110	1 -c	C	1,34
	181 -b	A	6,14
	181 -d	A	4,92
	193 -i	C	4,56
	195 -c	C	7,95
	199 -a	C	4,49
	199 -c	C	6,14
	2 -a	C	1,66
	228 -d	C	2,4
	258 -a	C	4,88

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	26 -n	C	0,66
	27 -l	C	0,88
	278 -b	A	0,95
	278 -g	B	2,3
	279 -b	B	1,73
	279 -c	B	6,07
	279 -h	B	0,66
	28 -f	B	0,98
	280 -a	B	6,99
	280 -f	C	3,5
	303 -g	B	0,49
	314 -c	C	4,49
	314 -g	C	6
	315 -b	C	4,5
	315 -d	C	9,39
	315 -f	C	5,85
	315 -g	C	4,11
	318 -a	C	1,33
	319 -c	C	2,09
	319 -i	C	10,39
	319 -j	C	5,47
	321 -f	C	5,4
	322 -h	C	2,74
	325 -g	C	0,83
	34 -d	C	0,95
	35 -h	C	0,58
	351 -f	C	5,98
	36 -g	C	4,17
	360 -a	C	2,26
	366 -g	C	4,31
	366 -h	C	1,51
	366 -i	C	2,2
	395 -d	C	3,02
	398 -c	B	5,4
	400 -d	B	5,77
	401 -d	A	0,45
	404 -o	C	1,68
	459 -f	C	6,22
	459 -g	C	4,62
	472 -h	B	1,93
	474 -b	A	8,48
	474 -g	A	10,07
	479 -a	C	2,31
	479 -b	A	4,96
	483 -d	A	4,09
	484 -g	A	2,64
	498 -b	C	2,37
	543 -c	C	6,08

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	543 -d	A	3,93
	545 -f	C	5,19
	550 -a	A	3,99
	552 -f	A	3,84
	557 -d	B	6,27
	559 -d	B	4,43
	560 -a	B	1,47
9110 Suma			253,45
9130	100 -l	C	5,24
	102 -a	A	14,43
	102 -b	A	1,87
	105 -d	B	0,42
	106 -d	C	0,95
	106 -f	C	1,62
	107 -a	B	0,88
	108 -h	C	4,93
	108 -k	C	0,8
	109 -a	C	2,08
	109 -h	B	0,72
	111 -c	C	1,9
	111 -d	B	6,2
	112 -d	B	4,6
	112 -h	C	10,98
	113 -b	B	6
	113 -d	C	1,84
	121 -d	B	0,46
	124 -c	C	0,8
	127 -d	C	4,28
	127 -f	C	2,08
	127 -g	C	1,92
	128 -k	C	0,92
	130 -c	C	3,07
	130 -g	C	1,62
	140 -b	C	3,22
	179 -b	A	13,12
	179 -c	A	3,56
	180 -a	A	8,44
	180 -f	A	3,56
	180 -g	B	5,17
	185 -o	C	0,91
	202 -g	B	3,08
	202 -j	C	3,72
	256 -j	B	1,31
	459 -h	A	6,4
	460 -f	A	4,32
	462 -c	B	9,8
	463 -b	B	10,21
	481 -g	C	2,7
	508 -c	B	0,72
	542 -d	A	5,28
	544 -a	B	1,29

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	557 -a	B	2,11
	557 -c	B	1,27
	557 -f	B	3,7
	558 -a	B	5,95
	558 -b	B	2,72
	558 -c	B	3,41
	559 -a	B	6
	559 -i	B	4,38
	560 -b	B	5,64
	67 -a	C	3,17
	67 -f	B	2,24
	67 -h	B	1,37
	69 -f	B	5,08
	69 -n	C	0,24
	70 -h	C	3,83
	71 -a	B	1,94
	71 -f	B	1,31
	75 -a	C	4,45
	76 -a	C	4,6
	76 -b	C	8,9
	76 -f	C	5,22
	77 -a	C	5,6
	78 -h	A	1,2
	79 -f	B	1,74
	79 -g	C	18,98
	79 -h	A	0,83
	79 -k	C	2,13
	83 -i	C	1,89
	85 -i	B	1,11
	85 -j	B	0,62
	87 -h	C	25,53
	88 -a	C	5,45
	88 -b	C	4,22
	88 -d	C	10,49
	88 -f	C	16,55
	89 -c	C	0,82
	89 -f	C	3,81
	89 -g	C	3,77
	89 -h	C	8,13
	90 -b	C	2,17
	91 -a	C	3,82
	92 -a	C	13,9
	92 -b	B	6,68
	92 -d	C	4,1
	92 -f	C	4,3
	93 -b	C	10,16
	94 -a	B	12,69
	94 -d	A	5,36
	95 -a	A	20,86
	96 -a	A	18,19
	96 -b	C	3,88

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	97 -h	C	3,76
	98 -a	B	0,79
	99 -a	C	1,3
	99 -c	B	6,07
9130 Suma			475,85
9160	111 -a	B	2,44
	111 -b	B	0,37
	112 -g	B	0,51
	128 -f	C	1,18
	129 -a	C	0,85
	129 -b	C	2,84
	129 -c	C	3,33
	129 -h	C	0,59
	144 -d	C	4,99
	178 -l	C	1,14
	179 -h	B	0,27
	184 -d	C	0,8
	184 -f	C	2,37
	187 -f	C	0,58
	200 -h	C	2,92
	203 -f	B	1,37
	232 -b	C	5,5
	232 -l	C	5,12
	232 -m	A	1,87
	233 -b	C	5,83
	233 -c	A	0,53
	233 -d	C	1,02
	271 -d	C	1,97
	271 -f	A	1,66
	271 -k	C	10,12
	271 -l	A	2,08
	345 -b	C	1,13
	537 -f	B	8,11
	539 -k	B	0,74
	546 -i	B	3,25
	550 -d	C	0,81
	561 -f	B	3,08
9160 Suma			79,37
9170	102M -a	C	7,14
	102M -b	C	8,32
	103M -a	C	3,13
	103M -h	B	1,7
	360 -b	C	2,49
	415 -k	B	0,88
	433 -i	B	0,91
	434 -b	B	2,89
	447 -d	B	1,69
	448 -b	B	5,57
	98M -a	A	1,15
	98M -c	A	1,85
	99M -b	C	3,08

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	99M -c	C	3,58
	99M -f	C	1,66
	99M -g	C	12,11
	99M -i	C	1,76
9170 Suma			59,91
9190	1 -d	B	9,38
	1 -f	C	0,61
	145 -k	A	8,14
	17 -g	C	3,89
	186 -a	B	1,37
	2 -b	B	2,93
	215 -p	C	2,93
	23 -d	C	0,48
	258 -d	C	1,51
	258 -h	A	3,78
	28 -k	C	1,03
	34 -g	C	5,23
	346 -h	B	3,57
	35 -f	C	0,63
	367 -j	B	1,21
	45 -d	C	1,14
	469 -b	B	6,57
	469 -c	B	0,87
	469 -f	B	1,64
	47 -b	C	1,11
	470 -c	C	6,95
	479 -c	B	1,1
	479 -f	A	1,91
	480 -a	A	6,01
	486 -a	A	2,84
	497 -c	B	2,57
	515 -i	B	2,04
	518 -d	B	2,39
	6 -c	C	1,71
	6 -f	C	1,92
	6 -j	C	1,16
	6 -l	C	1,23
	7 -b	B	2,6
9190 Suma			92,45
91D0	355 -d	C	6,67
	355 -f	C	5,79
	355 -g	C	1,26
	355 -h	C	2,79
	356 -c	C	6,97
	356 -d	C	1,1
	356 -g	C	0,65
	356 -h	C	4,69
	356 -i	C	1,56
	357 -b	C	4,22
	357 -d	C	1,65
	357 -f	C	3,5

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	388 -b	C	7,74
	388 -c	C	4,97
	388 -d	C	0,66
	396 -k	C	8,55
	486 -j	C	1,94
	486 -k	C	2,06
	487 -h	C	3,27
	522 -l	B	3,86
	523 -g	C	3,39
	523 -h	C	4,14
	523 -l	B	6,35
	524 -h	C	3,66
	524 -j	B	3,73
	524 -k	B	1,43
	524 -l	C	1,52
	524 -m	C	3,62
	525 -c	C	8,55
	547 -g	B	4,31
	547 -h	B	5,34
	548 -ax	B	2,25
	548 -dx	C	3,24
	548 -z	C	5,87
	554 -c	B	12,76
	555 -a	A	1,17
	555 -b	A	7,25
91D0 Suma			152,48
91E0	128 -i	B	1,17
	128 -l	B	2,99
	129 -f	C	1,29
	129 -g	B	3,8
	129 -j	B	0,41
	130M -a	C	8,69
	136M -f	B	6,64
	136M -g	C	1,38
	144 -f	C	0,39
	145 -l	A	1,13
	145 -n	C	0,5
	146 -h	A	0,77
	146 -i	B	1,95
	146 -j	A	4,37
	146 -l	C	0,67
	147 -i	B	1,22
	147 -j	B	1,09
	173 -i	C	2,11
	173 -n	C	6,05
	178 -j	A	0,67
	178 -k	C	0,67
	179 -a	C	0,85
	179 -g	C	0,34
	179 -k	C	0,07
	183 -f	C	0,48

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	184 -g	C	2,08
	184 -i	B	0,88
	185 -b	C	0,65
	185 -c	B	0,51
	185 -d	B	0,91
	185 -h	C	0,64
	185 -i	B	1,06
	185 -j	B	1,55
	185 -p	A	1,28
	185 -s	B	0,76
	186 -c	C	1,6
	186 -f	C	0,65
	188 -a	C	5,69
	188 -c	C	2,49
	188 -h	C	4,37
	188 -k	B	0,72
	192 -b	B	2,13
	192 -c	B	1,07
	193 -b	C	5,54
	193 -g	C	1,81
	193 -j	C	4,95
	193 -k	C	1,79
	194 -d	C	7,98
	200 -i	C	2,08
	200 -j	C	0,65
	201 -c	C	2,44
	201 -f	C	0,7
	201 -i	C	0,85
	202 -a	B	1,03
	202 -b	C	0,69
	203 -c	A	2,42
	203 -d	B	2,49
	203 -k	B	2,78
	204 -b	B	1,23
	211 -a	B	6,21
	211 -f	B	0,95
	217 -a	C	1,71
	221 -d	B	3,87
	221 -f	B	0,88
	221 -j	C	3,27
	223 -b	A	0,58
	223 -h	C	7,52
	224 -c	C	1,36
	224 -d	C	2,43
	224 -f	C	2,18
	224 -g	C	1,39
	224 -l	C	1,18
	225 -p	C	0,39
	226 -b	C	0,37
	232 -a	C	1,87
	232 -n	B	0,71

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	233 -g	B	3,57
	233 -h	B	3,61
	254 -c	C	0,46
	264 -g	C	2,31
	271 -a	B	2,75
	271 -g	A	3,62
	271 -m	A	3,48
	272 -a	B	3,46
	272 -b	A	5,15
	284 -f	C	1,01
	286 -b	C	0,85
	286 -f	C	0,68
	295 -d	C	7,9
	296 -c	C	1,98
	301 -c	C	4,03
	301 -l	C	2,94
	302 -g	C	0,92
	312 -i	B	1,78
	313 -a	B	3,42
	313 -c	B	3,72
	313 -d	B	0,93
	313 -f	B	0,9
	313 -g	B	1,24
	313 -k	C	1,28
	314 -h	C	1,25
	321 -h	C	1,67
	321 -i	B	1
	324 -i	C	1,36
	324 -l	C	1,14
	328 -a	B	2,06
	331 -f	C	1,48
	345 -c	C	0,73
	349 -f	B	1,23
	350 -f	C	1,09
	352 -i	C	1,19
	360 -f	C	1,71
	360 -l	B	0,95
	361 -d	C	1,93
	361 -f	B	0,5
	361 -g	B	1,62
	361 -h	C	2,26
	361 -i	C	6,31
	362 -g	C	4,77
	384 -a	B	1,49
	384 -d	C	2,68
	384 -g	C	2,99
	385 -c	C	3,71
	385 -d	B	1,43
	385 -f	C	4,84
	386 -f	B	1,33
	386 -g	C	1,52

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	386 -j	C	0,37
	392 -g	C	1,64
	393 -a	C	2,62
	393 -c	C	3,48
	407 -i	B	0,85
	408 -f	B	2,55
	413 -b	C	2,83
	413 -c	B	1,51
	413 -d	C	2,1
	413 -f	C	8,68
	413 -g	C	1,08
	414 -a	C	3,6
	414 -g	C	2,1
	414 -h	C	4,9
	415 -d	B	0,94
	415 -f	B	2,52
	415 -g	C	0,64
	415 -j	B	2,42
	445 -b	B	2,28
	445 -d	C	2,46
	446 -b	B	1,74
	446 -c	C	1,09
	446 -d	B	0,82
	448 -a	B	6,6
	450 -a	B	3,37
	450 -b	B	0,81
	450 -i	B	5,67
	450 -j	C	0,29
	450 -n	B	0,55
	459 -a	C	3,85
	459 -b	C	1
	460 -b	C	0,49
	460 -c	C	1,55
	460 -g	B	0,66
	460 -h	C	1,5
	460 -i	C	1,4
	468 -k	B	1,17
	474 -a	C	0,98
	501 -h	C	3,53
	522 -f	B	0,72
	522 -h	B	1,09
	522 -i	B	1,07
	522 -j	C	4,12
	522 -k	C	0,66
	522 -m	C	2,2
	523 -k	B	3,85
	532 -l	C	2,25
	536 -l	brak	1,05
	537 -j	C	1,22
	537 -k	C	0,57
	546 -j	B	4,12

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	546 -k	C	1,47
	547 -d	C	2,32
	547 -f	C	2,14
	548 -y	C	1,34
	555 -c	C	2,91
	555 -d	C	6,14

Kod siedliska	Adres	Stan siedliska	Pow. (ha)
	556 -d	B	1,74
	556 -f	C	1,32
91E0 Suma			400,21
91F0	179 -f	A	1,98
	179 -j	A	1,04
91F0 Suma			3,02